

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกร
ตามโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย
ตามนโยบายของรัฐบาล

FACTORS AFFECTING THE SELECTION OF DEBT SUSPENSION OR
DEBT REDUCTION OF THE FARMERS IN THE GOVERNMENT
POLICY ON DEBT SUSPENSION AND DEBT REDUCTION

นายประทีป จตุรพงศธร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร
พ.ศ. 2546

ลิขสิทธิ์ของโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร)

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์เกษตร

เศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร

สาขาวิชา

ภาควิชา

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรตามโครงการ
พักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามนโยบายของรัฐบาล

FACTORS AFFECTING THE SELECTION OF DEBT SUSPENSION OR DEBT
REDUCTION OF THE FARMERS IN THE GOVERNMENT POLICY ON DEBT
SUSPENSION AND DEBT REDUCTION

นามผู้วิจัย นายประทีป จตุรพงศธร

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ)

วันที่ ๙ เดือน ๓ พ.ศ. 2546

กรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ปัญญาดี)

วันที่ ๘ เดือน ๓ พ.ศ. 2546

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์น้ำเพชร วินิจชัยกุล)

วันที่ ๘ เดือน ๓ พ.ศ. 2546

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิชัย ตันวัฒนากุล)

วันที่ ๙ เดือน ๓ พ.ศ. 2546

โครงการบัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ เพ็ชรประดับ)

รองประธานกรรมการโครงการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติหน้าที่แทน

ประธานกรรมการโครงการบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ๖ เดือน ๓ พ.ศ. 2546

บทคัดย่อ

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ เสนอต่อโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
ความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกร
ตามโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย

ตามนโยบายของรัฐบาล

โดย

นายประทีป จตุรพงศธร

ตุลาคม 2546

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ

ภาควิชา / คณะ: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง 1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วม
โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามนโยบายของรัฐบาล 2) ปัจจัยที่มี
อิทธิพลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรที่จะเลือกแนวทาง พักชำระหนี้ หรือลดภาระหนี้ และ 3) ความ
คิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามนโยบาย
ของรัฐบาล

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรในจังหวัดเชียงรายที่สมัครเข้าร่วมโครงการพัก
ชำระหนี้ และลดภาระหนี้ พื้นที่ในการศึกษากำหนดทั้งหมดทุกอำเภอจำนวน 17 อำเภอ โดยวิธีเจาะจง
(Purposive Sampling) การคำนวณสุตรกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Nagtalon เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง
ที่เหมาะสมกับประชากร และประชากรมีโอกาสเท่าเทียมกันเมื่อได้กลุ่มตัวอย่างแล้ว จึงทำการสุ่มกลุ่ม
ตัวอย่างแบบระบบ (Systematic Sampling) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้
จำนวน 100 ราย เลือกลดภาระหนี้จำนวน 100 ราย รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 200 ตัวอย่าง ในการ
เก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามโดยการสัมภาษณ์ทั้งคำถามปลายเปิด และคำถามปลายปิด

วิธีวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ผลโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (SPSS) และวิธีการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยแบบจำลอง โลจิสติก (Logistic Regression) ซึ่งเป็นการประมาณค่าสัมประสิทธิ์โดยวิธี Maximum Likelihood

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรคือ จำนวนหนี้สุทธิคงเหลือของเกษตรกร ณ วันสมัครเข้าร่วมโครงการฯ ต้นทุนการผลิตการเกษตรของเกษตรกร ความต้องการฝึกอาชีพจากรัฐบาล รายได้จากการเกษตรในรอบปีการผลิตก่อนสมัครเข้าโครงการฯ รายได้นอกภาคเกษตร และความต้องการเงินกู้ของเกษตรกร ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นมีผลต่อการเลือกของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญร้อยละ 95 โดยความต้องการฝึกอาชีพจากรัฐบาลมีอิทธิพลต่อการเลือกมากกว่าตัวแปรอื่น ๆ

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการฯ ส่วนใหญ่ เกษตรกรมีความพอใจที่มีโครงการนี้แต่ต้องการแก้ไขปรับปรุงเงื่อนไขรายละเอียดโครงการ ได้แก่ ควรลดดอกเบี้ยในอัตราที่มากกว่านี้ พร้อมทั้งขยายเวลาการลดดอกเบี้ยด้วย เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการให้สามารถกู้เงินเพิ่มได้อีก โดยขยายวงเงินให้มากกว่า 100,000 บาท ส่วนปัญหาอุปสรรคในขณะดำเนินโครงการฯ ได้แก่ หากพ้นกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามโครงการฯ แล้ว อาจจะไม่มียาได้เพิ่มขึ้นและสงเคราะห์เงินพร้อมดอกเบี้ยไม่ได้ เพราะกิจกรรมทางการเกษตรที่ลงทุนไปนั้นยังไม่ให้ผลตอบแทน ขณะที่ราคาปัจจัยการผลิตทางการเกษตรมีราคาสูง และปัญหาด้านราคามูลผลิตตกต่ำ ทำให้รายได้ไม่เพิ่มขึ้นตามวัตถุประสงค์ นอกจากนั้นเกษตรกรยังไม่เข้าใจรายละเอียดโครงการฯ อย่างเพียงพอ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ เกษตรกร ควรนำข้อมูลต่าง ๆ มาพิจารณาเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกแนวทางการช่วยเหลือ หน่วยงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องควรนำข้อมูลเหล่านี้ประกอบการพิจารณาในการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติของโครงการฯ ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวทางการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ที่ควรนำมาพิจารณาคือ จำนวนหนี้คงเหลือ ต้นทุนการผลิตในการเกษตร ความต้องการฝึกอบรมอาชีพจากรัฐบาล รายได้ภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร ความต้องการกู้เงินของเกษตรกร นอกจากนั้นยังต้องการพิจารณาถึงระยะเวลาการ ดำเนินงานโครงการฯ อัตราดอกเบี้ยที่ลด การจำกัดปริมาณวงเงินกู้ยืมที่จะให้ร่วมโครงการฯ

ABSTRACT

Abstract of thesis submitted to the Graduate School Project of Maejo University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Science in Agricultural Economics

FACTORS AFFECTING THE SELECTION OF DEBT SUSPENSION OR DEBT REDUCTION OF THE FARMERS IN THE GOVERNMENT POLICY ON DEBT SUSPENSION AND DEBT REDUCTION

By

PRATEEB JATURAPONGSATON

OCTOBER 2003

Chairman: Associate Professor Dr. Prasert Janyasupab
Department/Faculty: Department of Economics and Agricultural Cooperative,
Faculty of Agricultural Business

The purposes of this research are : 1) to study the general information of the farmers in the project of debt suspension and debt reduction in the government policy; 2) to study the factors affecting the farmers' decision on selection of debt suspension or debt reduction; and 3) to study the farmers' opinions toward the government ' s projects on debt suspension and debt reduction.

The population was the 17 – district farmers in Chiangrai province who participated in the project of debt suspension and debt reduction The population was determined by using the purposive sampling technique, and after that the sample was selected by using the systematic sampling technique. The sample consisted of 100 farmers who selected the debt suspension and 100 farmers who selected the debt reduction. The instrument used for gathering data was a questionnaire on opinions toward the government ' s projects on debt suspension and debt reduction.

The logistic regression was used to analyze the factors affecting the selection of debt suspension and debt reduction.

The findings were as follows :

The factors affecting the farmers' selection of debt suspension and debt reduction are an amount of all arrears, the capital of agricultural production, the need for job training, the whole year production income, income outside agricultural process and the need for loan. All mentioned factors affected their decision 95%.

Most of the farmers agreed with the projects handed by the government. However, they recommended the government to improve the following conditions: decreasing the interest rate, expanding the time of interest reduction, and increasing the loan more than 100,000 baht. There are some problems. Firstly, if the project time is over, the farmers may not have enough income to repay the debt with interest because their agricultural activities invested have not yet yielded any results. Secondly, the farmers haven't understand enough details of the projects. Thirdly, during the project time, the cost of agricultural materials are high while the selling prices are low so the income hasn't increased according to the aim of both projects.

From the study, the farmers and government or other agricultural institutions should gather all investigated information to consider for helping in deciding which solutions should be used as the guidelines for both projects. Factors that should be considered consisting of the amount of all arrears, the capital of agricultural production, the need for job training, income outside agricultural process, the need of loan, the time schedule of the projects, decreasing interest rate, as well as limiting the amount of loan for joining the projects.

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยได้รับความกรุณาอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ ประธานกรรมการที่ปรึกษาผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ปัญญาบดี กรรมการที่ปรึกษา อาจารย์น้ำเพชร วินิจชัยกุล กรรมการที่ปรึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นรินทร์ ทองวิทยา ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่อง และเอื้อเฟื้อกำลังความคิดและสติปัญญาแก่ผู้วิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จสมบูรณ์ดียิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่ง

นอกจากนี้ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเจ้าหน้าที่สำนักงาน อ.ก.ส. จังหวัดเชียงรายทุก อำเภอกทุกสาขา ที่ช่วยให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือในการรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ และน้อง ๆ โดยเฉพาะเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ เกษตรทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

ความดีและคุณค่าจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแต่พ่อศักดิ์ แม่กุย และพี่น้องหวาน ที่ให้โอกาสในการศึกษา ให้กำลังใจ สนับสนุนและอยู่เบื้องหลังความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะกำลังทรัพย์ที่สนับสนุนโดยตลอดมา พร้อมทั้งครูอาจารย์ ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้แก่ผู้วิจัย

ประทีป จตุรพงศธร

ตุลาคม 2546

สารบัญเรื่อง

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญเรื่อง	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง	8
ลักษณะสินเชื่อกาไรเกษตรของประเทศไทย	8
โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย	13
แบบจำลองโลจิสติก	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
ภาคสรุป	40
แบบจำลองแนวความคิดรวบยอด	41
สมมติฐานในการวิจัย	42
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	43
สถานที่ดำเนินการวิจัย	43
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	43
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
การรวบรวมข้อมูล	46
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	47

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	54
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลตามโครงการฯ	54
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของเกษตรกร ที่จะเลือกแนวทางพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้	62
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาคำคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการฯ	82
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	87
สรุปผลการวิจัย	87
อภิปรายผลการวิจัย	92
ข้อเสนอแนะ	94
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งต่อไป	94
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	97
บรรณานุกรม	99
ภาคผนวก	102
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	103
ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย	109

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่เป็นหนี้กับ ธ.ก.ส. ในจังหวัดเชียงราย	5
2	จำนวนเกษตรกร และจำนวนเงินที่ขอพักชำระหนี้	15
3	สิทธิประโยชน์ของเกษตรกร และผู้รับภาระในการดำเนินโครงการฯ	18
4	จำนวนเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เข้าร่วมโครงการฯ และจำนวนตัวอย่าง	45
5	เพศของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	55
6	อายุของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	56
7	ระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	57
8	สถานภาพการสมรสของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	57
9	สถานภาพของผู้สมรสแล้วของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	58
10	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	59
11	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่สามารถประกอบกิจกรรมทางการเกษตร และช่วยทำการเกษตรของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	60
12	ระยะเวลาการสมัครเข้าเป็นลูกค้า ธ.ก.ส. ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	61
13	จำนวนผู้ถือค้ำเค้นก่อนสมัครเข้าโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	63
14	จำนวนหนี้สินนอกเหนือจาก ธ.ก.ส. ก่อนเข้าโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	64
15	จำนวนที่ดินที่ใช้ในการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	65
16	ลักษณะการถือครองที่ดินในการทำการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	66
17	ระยะเวลา ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของเกษตรกรตั้งแต่แรกจนถึงปัจจุบัน 31 มีนาคม 2544 ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	67

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
18	รายได้จากการทำการเกษตรในรอบหนึ่งปีการผลิต ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	68
19	แหล่งรายได้นอกภาคการเกษตร ในรอบหนึ่งปี ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	69
20	รายได้นอกภาคการเกษตร ในรอบหนึ่งปี ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	70
21	ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรในหนึ่งรอบปีการผลิตของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	71
22	มูลค่าทรัพย์สินคงเหลือสุทธิ ณ ก่อนวันสมัครเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	72
23	ความต้องการเงินกู้เพิ่มของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	73
24	ความต้องการฝึกอบรมอาชีพของเกษตรกรหลังสมัครเข้าโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	73
25	ปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้เกษตรกรเลือกพักชำระหนี้ หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	74
26	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีต่อการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกร	78
27	ค่าร้อยละของความถูกต้องของแบบจำลอง Logistic regression ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกพักชำระหนี้ หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ	82
28	ความคิดเห็นด้านความพอใจต่อโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกร	83
29	ลักษณะความต้องการความช่วยเหลือด้านต้นทุนการผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	84
30	ความคิดเห็นของเกษตรกรในการปรับปรุงรายละเอียดหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ของโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้	85

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แนวทางแก้ไขปัญหาด้านสินเชื่อ (เงินทุน) เกษตรกร	3
2	กรอบแนวความคิดในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกพักชำระหนี้ หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกร	41

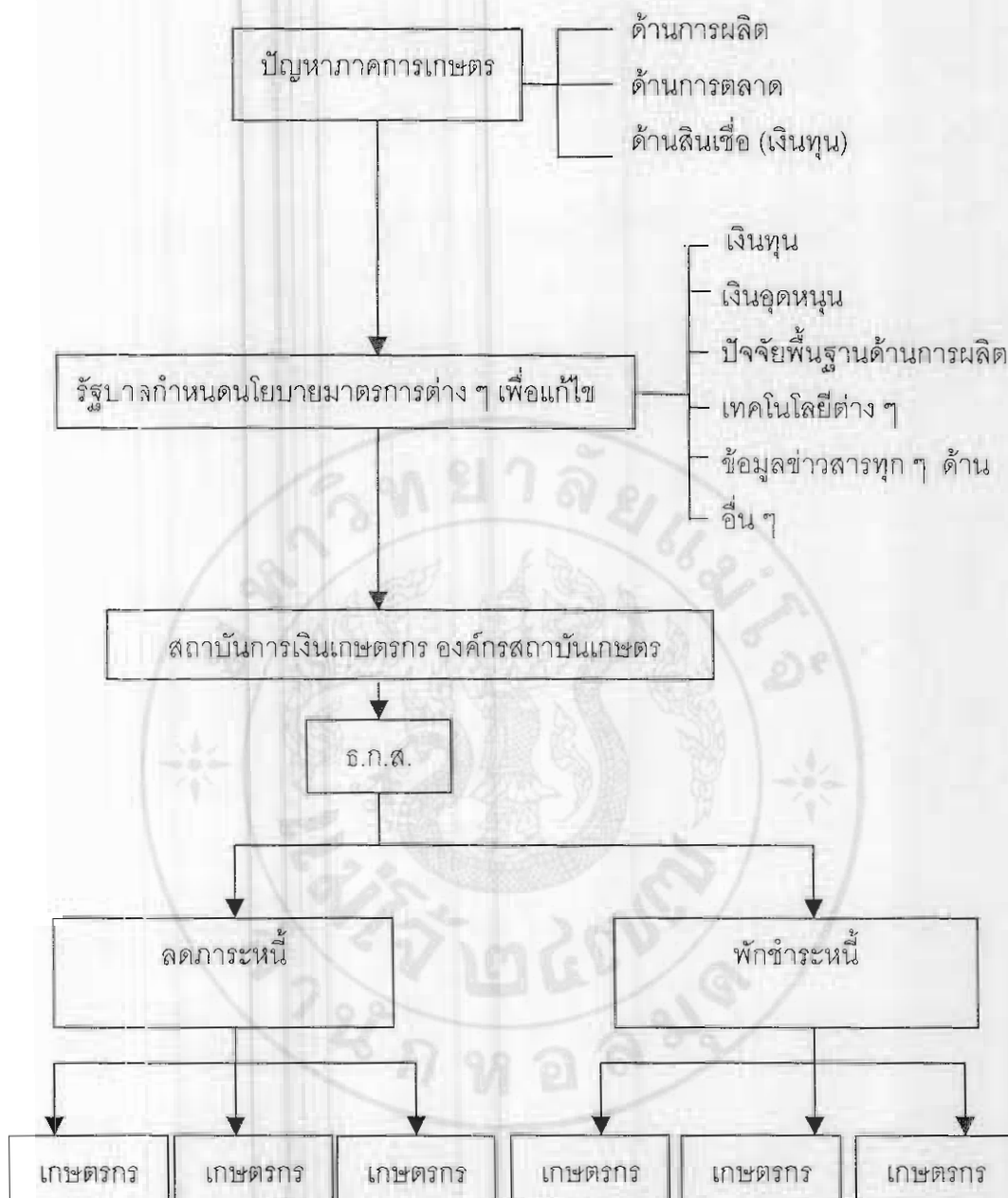
บทที่ 1
บทนำ
(INTRODUCTION)

ในบรรดาประเทศต่าง ๆ ในโลกมีความเจริญเติบโตทางด้าน เศรษฐกิจไม่เหมือนกัน จึงมีการจัดชั้นระดับรายได้หรือระดับเศรษฐกิจเป็นระดับชั้น ประเทศไทยเป็นประเทศที่ถูกจัดไว้ในลักษณะกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รายได้ของประชากรต่อคนอยู่ในระดับต่ำ การผลิตด้านอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นภาคที่มีรายได้สูงยังมีน้อย ดังนั้นภาครัฐจึงต้องมีนโยบายเข้าช่วยเหลือเกษตรกรของประเทศ โดยทำให้รายได้เกษตรกรเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะด้วยวิธีการต่าง ๆ มากมายที่รัฐจะกระทำได้ ปัญหารายได้ของเกษตรกรเป็นปัญหาสำคัญ เนื่องจากเกษตรกรเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ เกษตรกรไทยส่วนใหญ่ มีรายได้ต่ำ เพราะมีปัญหาทางด้านการผลิต ระดับราคาของผลผลิต ปัญหาทางด้านตลาด มูลค่าที่แท้จริงของผลผลิตทางการเกษตรโดยเฉลี่ยแล้วเพิ่มขึ้นไม่มาก บางครั้งลดลงต่างจากมูลค่าการพัฒนาในภาคอุตสาหกรรมและบริการ ทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างรายได้ภาคเกษตรกรรมและภาคอื่นมาก

ปัญหาของเกษตรกรของไทยที่เกิดขึ้นมีมากมายหลายด้านตั้งแต่ระดับจุลภาค (ระดับหน่วยผลิตครัวเรือน) ไปจนถึงระดับมหภาค (ระดับประเทศ) ไม่ว่าจะเป็นด้านประสิทธิภาพในการผลิต ซึ่งเกษตรกรของไทยส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาแบบดั้งเดิมซึ่งใช้จำนวนคน สัตว์ และเครื่องมือการเกษตรแบบง่าย ๆ ขาดการใช้วิทยาการแผนใหม่หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะทำให้อัตราการผลิตลดลง รวมถึงการใช้ทรัพยากรของเกษตรกรยังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก ยิ่งเมื่อประเทศไทยมีความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจกับต่างประเทศ โดยมีการค้ากับต่างประเทศมากขึ้น และนโยบายรัฐบาลเร่งรัดให้มีการส่งออกมากขึ้น ทำให้เกษตรกรเร่งการเพาะปลูกใช้ที่ดินมากขึ้น บุกรุกทำลายป่าไม่มากขึ้น ด้านประมงก็มีการเร่งจับสัตว์น้ำขนาดเล็ก และขนาดไม่เหมาะสมมากขึ้น สัตว์น้ำจึงลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง การถือครองที่ดินมีขนาดเล็กและใช้ประโยชน์ที่ดินไม่เต็มที่ทำให้การผลิตเป็นลักษณะผลตอบแทนลดลง (decreasing returns to scale) ในด้านภาระหนี้สินของเกษตรกรของไทยก็มีมาก เกิดการกู้ยืมเงินเชื่อนอกระบบ ถูกเอารัดเอาเปรียบจากกลุ่มนายทุน สถาบันทางการเงินของเกษตรกรยังไม่มีประสิทธิภาพและปัญหาที่สำคัญอีกประการ คือ ต้นทุนการผลิตของภาคเกษตรของประเทศไทย ยังอยู่ในระดับสูงอยู่ไม่สามารถแข่งขันในการจำหน่ายได้ โดยเฉพาะเรื่องราคาสินค้าเกษตร เกษตรกรมีบทบาทในการกำหนดราคาสินค้าเกษตรน้อย

เนื่องจากสินค้าเกษตรส่วนใหญ่มีลักษณะเอนเอียงไปทางตลาดแข่งขันสมบูรณ์ (perfect competition) ผู้ผลิตไม่มีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้าของตนเอง ซึ่งทำให้มีผลเกี่ยวเนื่องถึงรายได้ของเกษตรกรผู้ผลิตที่น้อยลงด้วย ดังนั้นการแก้ไขปัญหาภาคการเกษตรอย่างหนึ่งคือ ทำให้ต้นทุนการผลิตของการผลิตภาคการเกษตรลดลง ซึ่งปัจจัยการผลิตทางการเกษตรมีอยู่หลายด้าน และปัจจัยการผลิตที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ เงินทุน ดังนั้นรัฐบาลจึงมีนโยบายต่าง ๆ เกี่ยวกับลดต้นทุนการผลิตด้านเงินทุนของเกษตรกร (ดังภาพที่ 1) ส่วนในด้านการตลาดเกษตรกรส่วนใหญ่มักขาดความรู้และไม่มีข้อมูลทางการตลาด ส่วนมากจะจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลางซึ่งถูกเอารัดเอาเปรียบอย่างมาก ทั้งหมดนี้เป็นภาระที่ภาครัฐต้องเข้ามาแก้ไขปัญหาดูแล จัดการให้เป็นระบบเพื่อจะพัฒนาประเทศได้ ซึ่งเป้าหมายหลักต้องทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นกว่าเดิม พร้อมทั้งด้าน คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นด้วย

นโยบายหรือมาตรการของภาครัฐที่นำมาแก้ไขปัญหาด้านเงินทุนของภาคเกษตรดังกล่าวข้างต้น คือ ลดภาระหนี้หรือพักชำระหนี้ทางเกษตร โดยทำให้ต้นทุนทางการเงินลดลง ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตอย่างหนึ่งของเกษตรกร โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ถือได้ว่าเป็นนโยบายการใช้จ่ายภาครัฐที่สำคัญของรัฐบาลปี 2544 ที่มีความประสงค์ที่จะช่วยเหลือเกษตรกรให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยเป็นการลดภาระของเกษตรกรในการที่จะต้องชำระหนี้ให้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ในช่วงเวลา 3 ปี ซึ่งโดยวัตถุประสงค์หลักของโครงการแล้วการดำเนินนโยบายดังกล่าวเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรมีงบประมาณในส่วนของการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและการลงทุนเพิ่มขึ้น โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ที่ชำระหนี้ให้กับ ธ.ก.ส. แทนเกษตรกรผู้ที่มีสิทธิเข้าร่วมโครงการในระหว่างช่วง 3 ปี ของการดำเนินโครงการ โดยมีการคาดการณ์กันว่าในช่วงระยะเวลา 3 ปีนี้ เกษตรกรที่ได้เข้าร่วมโครงการจะมีปริมาณของเงินออมที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อภาพของประเทศไทยในระบบเศรษฐกิจที่มีต่อปริมาณเงินออม โดยจะช่วยเพิ่มสัดส่วนในการลงทุนให้เพิ่มมากขึ้น และการใช้จ่ายเพื่ออุปโภคและบริโภคของประชาชนจะเพิ่มขึ้น ทำให้ระบบเศรษฐกิจมีปริมาณเงินหมุนเวียนเพิ่มมากขึ้น การแก้ปัญหาเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนหรือการแก้ปัญหาค่าความยากจนของเกษตรกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยผ่านการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลย่อมกล่าวได้ว่า การพัฒนาการเกษตรของชาติประสบผลสำเร็จย่อมหมายถึง ฐานะทางเศรษฐกิจของคนส่วนใหญ่ของประเทศมีเสถียรภาพ และจะส่งผลสะท้อนสู่ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศให้มั่นคงด้วย เมื่อประเทศชาติร่ำรวยแล้วการส่งเสริมให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมในสังคม และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศก็สามารถทำได้

ภาพที่ 1 แนวทางแก้ไขปัญหาด้านสินเชื่อ (เงินทุน) เกษตรกร

ความสำคัญของปัญหา (Significance of the Problem)

ปัจจุบันการแก้ไขปัญหาภาคการเกษตรเป็นเรื่องสำคัญของรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรของประเทศ โดยกำหนดนโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ ออกมามากมาย เช่น โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาล ผ่านระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังพักชำระหนี้ ซึ่งโครงการดังกล่าวได้มอบหมายให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ดำเนินการร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยให้เกษตรกรเป็นผู้เลือกและตัดสินใจแนวทางการช่วยเหลือตามโครงการฯ ว่าเกษตรกรจะเลือกพักชำระหนี้เป็นเวลา 3 ปี หรือ จะลดภาระหนี้เป็นเวลา 3 ปี ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรตาม โครงการฯ เป็นเวลา 3 ปี หากพ้นกำหนดตามโครงการฯ 3 ปี แล้ว เกษตรกรก็จะเข้าสู่ระบบ สินเชื่อโดยปกติของสถาบันการเงินของเกษตรกร โครงการฯ นี้เป็นการแก้ไขปัญหาระยะสั้น เป็นการแก้ไขเฉพาะหน้า

เกษตรกรในจังหวัดเชียงรายที่เป็นหนี้กับ ธ.ก.ส. ซึ่งมีจำนวนประมาณร้อยละ 59 ของเกษตรกรทั้งหมดในจังหวัดเชียงราย (ตารางที่ 1) หากสมัครเข้าร่วมโครงการฯ ก็เป็นผู้ตัดสินใจในทางเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ ควรจะมีการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นข้อมูลของเกษตรกรในการตัดสินใจเลือกแนวทางดังกล่าว เพื่อเป็นข้อมูลแก่ผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายในลักษณะนี้ขึ้นมาอีกหรือเป็นข้อมูลในการกำหนดโครงการอื่น ๆ ต่อไปข้างหน้า ที่เกี่ยวกับสินเชื่อของเกษตรกร หากผู้กำหนด โครงการหรือรัฐบาลมีข้อมูลเพียงพอก็จะเป็นผลดี และทำให้การกำหนดโครงการเกี่ยวกับสินเชื่อของเกษตรกรมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การกำหนดนโยบายเป็นการคาดเดาความต้องการของเกษตรกร ไม่ได้มีการสำรวจความต้องการหรือข้อมูลของเกษตรกรที่แท้จริง เพราะเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งจะต้องรีบดำเนินการตามที่วางนโยบายไว้ก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อาจจะไม่ตอบสนองความต้องการหรือสภาวะแวดล้อมของเกษตรกรที่เป็นอยู่จริงในขณะนั้น จึงทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติต่อเจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส. เจ้าหน้าที่ของรัฐ และตัวเกษตรกรเองในการเลือกลักษณะการช่วยเหลือทางด้านสินเชื่อ รวมทั้งผลดี ผลเสียในการเลือกตั้งกล่าวที่จะเกิดขึ้นกับตัวเกษตรกร หากมีการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง และใช้ข้อมูลนั้นกำหนดแนวทางใหม่ หรือนโยบายต่าง ๆ เกี่ยวกับสินเชื่อการเกษตรต่อไปในอนาคต

ตารางที่ 1 จำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่เป็นหนี้กับ ธ.ก.ส. ในจังหวัดเชียงราย

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวนครัวเรือน ทั้งหมด (ครอบครัว)	จำนวนครัวเรือน เกษตรกร (ครอบครัว)	จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ เป็นหนี้กับ ธ.ก.ส.(ครอบครัว)
1. เมืองเชียงราย	38,832	15,741	6,382
2. เชียงของ	18,241	14,150	9,508
3. เชียงแสน	12,434	7,112	5,858
4. แม่จัน	24,669	9,526	6,662
5. แม่สาย	22,199	5,585	6,054
6. แม่สรวย	14,821	11,682	5,010
7. พาน	41,817	17,702	11,215
8. เทิง	230,331	15,659	6,008
9. เวียงป่าเป้า	17,139	11,956	5,110
10. ป่าแดด	7,241	15,659	3,422
11. เวียงชัย	14,810	11,956	6,008
12. พญาเม็งราย	11,741	5,168	5,799
13. เวียงแก่น	5,830	8,030	2,829
14. ขุนตาล	7,502	6,751	5,826
15. แม่ฟ้าหลวง	11,764	10,708	-
16. แม่ลาว	8,354	3,703	2,581
17. กิ่ง อ.เวียงเชียงรุ้ง	6,518	3,737	1,280
18. กิ่ง อ.ดอยหลวง	4,376	3,487	1,505
รวม	498,619	164,775	97,703

ที่มา: สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเชียงราย, สำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัดเชียงราย
ปี พ.ศ. 2544

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(Objectives of the Study)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามนโยบายของรัฐบาล
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรที่จะเลือกแนวทางพักชำระหนี้ หรือลดภาระหนี้
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามนโยบายของรัฐบาล

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

(Scope and Limitation of the Study)

ในการทำวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตและข้อจำกัดทำวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาคือ เกษตรกรรายย่อยในจังหวัดเชียงราย ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบจากประชากรเกษตรกรที่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. ในจังหวัดเชียงราย
2. ในการศึกษาครั้งนี้ เลือกตัวอย่างเฉพาะเกษตรกรที่สมัครเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาลเท่านั้น โดยแบ่งแยกออกเป็นแต่ละอำเภอทุกอำเภอรวม 18 อำเภอ
3. ในการศึกษาในครั้งนี้ จะรวบรวมข้อมูลในช่วงหนึ่งปีหลังเริ่มดำเนินโครงการ คือ ช่วงวันที่ 1 เมษายน 2544 ถึงวันที่ 1 เมษายน 2545

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

(Expected Results)

1. เพื่อให้ทราบปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกษตรกรเลือกแนวทางการให้ความช่วยเหลือทางด้านสินเชื่อแก่เกษตรกร ของรัฐบาลตามโครงการพักชำระหนี้ หรือลดภาระหนี้แก่เกษตรกรรายย่อย
2. สามารถนำผลของการศึกษามาเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายหรือ โครงการด้านสินเชื่อแก่เกษตรกร ของรัฐบาล

3. เพื่อให้ทราบทัศนคติ ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการความช่วยเหลือ
ทางด้านสินเชื่อภาคเกษตรของเกษตรกร

นิยามศัพท์

(Definition of Terms)

เกษตรกร หมายถึง ผู้ที่มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักและเป็นลูกค้ำธนาคาร
เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และเป็นลูกหนี้เงินกู้กับ ธ.ก.ส. พร้อมทั้งสมัคร
เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้แก่เกษตรกรรายย่อยของรัฐบาล

การพักชำระหนี้ หมายถึง เกษตรกรที่เป็นหนี้กับ ธ.ก.ส. ไม่เกินหนึ่งแสนบาทถ้วน
และไม่ต้องส่งเงินต้นและดอกเบี้ยเป็นเวลา 3 ปี ติดต่อกัน

การลดภาระหนี้ หมายถึง เกษตรกรที่เป็นหนี้กับ ธ.ก.ส. ไม่เกินหนึ่งแสนบาท
ถ้วน และได้รับการช่วยเหลือดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี ติดต่อกัน 3 ปี

โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้เกษตรกรรายย่อยของรัฐบาล (โครง
การฯ) หมายถึง นโยบายของรัฐบาลที่แก้ไขปัญหาภาคเกษตรทางด้านสินเชื่อ เงินทุนของ
เกษตรกรและริเริ่มดำเนินโครงการในสมัย พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่ง
นายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ. 2544

สถาบันเกษตรกร หมายถึง กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร ที่จดทะเบียนถูก
ต้องตามกฎหมาย และมีฐานะเป็นนิติบุคคล

บทที่ 2
การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง
(REVIEW OF RELATED LITERATURE)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรเลือกพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามนโยบายของรัฐบาล ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความกระจ่างในปัญหา และดำเนินการวิจัยได้อย่างถูกต้องโดยมีเนื้อหา ดังนี้

1. ลักษณะสินเชื่อการเกษตรของประเทศไทย
2. โครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย
3. แบบจำลองโลจิสติก (logistic regression model)
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ลักษณะสินเชื่อการเกษตรของประเทศไทย

ลักษณะของเกษตรกรของประเทศไทยส่วนใหญ่ยากจนและมีหนี้สินมาก เกษตรกรมักเป็นเกษตรกรรายย่อย ฐานะทางครอบครัวยากจนมีสมาชิกหลายคนในครัวเรือน โดยเฉลี่ย 5 - 6 คนขึ้นไป (คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์, 2532) รัฐบาลควรหาวิธีการช่วยเหลือ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้นโดยมีมาตรการช่วยเหลือ ซึ่งเป็นมาตรการเร่งด่วนควรพิจารณาตัดบัญชีเป็นหนี้สูญ และบางลักษณะเห็นควรให้ความช่วยเหลือ โดยให้เปล่าได้แก่หนี้สินของเกษตรกร หนี้สินที่เกิดจากโครงการช่วยเหลือต่าง ๆ ของรัฐที่มีการตรวจสอบหนี้สินของเกษตรกรแล้ว ไม่สามารถทวงถามติดตามหนี้สินได้ เพราะเกษตรกรยากจนจริง ๆ และหนี้สินที่ขาดอายุความขาดหลักฐานที่จะฟ้องร้องได้ เช่น โครงการช่วยเหลือทำนา ครั้งที่ 2 โครงการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติเปลี่ยนแปลงใหญ่ และโครงการช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ เช่น โครงการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยธรรมชาติ หนี้สินของเกษตรกรในโครงการทั้งสอง ลักษณะดังกล่าว ของกรมส่งเสริมการเกษตร กรมการปกครองและกรมส่งเสริมสหกรณ์ รวมเป็นเงิน 258.53 ล้านบาท เกษตรกรที่เป็นหนี้กับสถาบันการเงินในระบบ อาทิ ธ.ก.ส. สหกรณ์ ธนาคารพาณิชย์อื่น ๆ และ อ.ต.ก. รัฐก็ควรผ่อนอายุการชำระหนี้ให้เป็นราย ๆ ไป ตามความจำเป็นและไม่คิดดอกเบี้ย (ปลอดดอกเบี้ย) แล้วให้สินเชื่อนี้หรือปุ๋ยในฤดูกาลผลิตต่อไป เพื่อเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีโอกาสประกอบอาชีพการเกษตรใหม่ จะได้มีการชำระหนี้ได้ มิฉะนั้นเขา

ก็จะหันไปพึ่งสินเชื่อกระบบที่ยากที่จะมีโอกาสปลดหนี้ให้หมดไปได้ ทั้งนี้ควรแต่งตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัดพิจารณาด้วยความเป็นธรรมเป็นราย ๆ ไป ในขณะที่เดียวกันควรมีเจ้าหน้าที่คอยเป็นที่เล็งเสนอแนะและกำกับการผลิตด้วย เพื่อให้การผลิตมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ ยังได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหานี้สินของเกษตรกร โดยให้รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณเพื่อการขยายสินเชื่อและการลดอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อ รัฐบาลควรให้การสนับสนุนงบประมาณแก่ ธ.ก.ส. เพื่อเป็นเงินทุนสมทบกับเงินทุนของ ธ.ก.ส. เพื่อ (1) ทำให้เกษตรกรได้กู้ยืมได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ โดยให้กู้ยืมผ่านสถาบันเกษตรกรและให้ ธ.ก.ส. แก้ไขหลักเกณฑ์ในการกำหนดวงเงินกู้ที่ให้กับสถาบันเกษตรกร โดยการพิจารณากำหนดวงเงินกู้จากทุนของสถาบันเกษตรกรเปลี่ยนเป็นการพิจารณากำหนดวงเงินกู้ให้พอเพียงกับขนาดของการประกอบการทั้งหมดของมวลสมาชิกของสถาบันเกษตรกรนั้น ๆ ในแต่ละรอบปี ทั้งนี้ให้พิจารณาให้สินเชื่อครอบคลุมถึงสมาชิกที่มีความยากจนจริง ๆ ด้วย (2) ทำให้ ธ.ก.ส. สามารถลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้ต่ำลง สำหรับเกษตรกรลูกค้าทั้งหมดทั้งลูกค้าโดยตรงของ ธ.ก.ส. และสมาชิกสถาบันเกษตรกร โดยกำหนดเป้าหมายไว้ว่าดอกเบี้ยของ ธ.ก.ส. ไม่ควรเกินร้อยละ 4 - 5 ต่อปี

ปัญหาด้านสินเชื่อของภาคการเกษตรมีหลาย ๆ ด้านซึ่งของโรจน์ อ่อนจันทร์ (2529) ได้ศึกษาถึงการให้สินเชื่อการเกษตร ปัญหาและแนวทางแก้ไข พร้อมทั้งได้สรุปผลการศึกษาการให้สินเชื่อว่า การให้สินเชื่อการเกษตร ต้องเน้นถึงการจัดสินเชื่อแก่เกษตรกรขนาดเล็ก โดยเฉพาะสินเชื่อระยะยาว ซึ่งควรจะเป็นสัดส่วนของเนื้อที่เพาะปลูก ในขณะเดียวกันก็ให้เพิ่มสินเชื่อระยะสั้นแก่เกษตรกรขนาดเล็กด้วย สถาบันผู้ให้กู้หรือธนาคารต่าง ๆ จำเป็นจะต้องทบทวนเรื่องการให้เงินกู้ยืมแก่เกษตรกร และปัญหาอีกอย่างหนึ่งของสถาบันการเงินคือ การใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ของเกษตรกร ปัญหานี้มีมานานและเป็นเรื่องที่ป้องกันยาก โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาว่า สินเชื่อที่ให้ไปนั้นโดยแท้จริงแล้วเกษตรกรอาจจำเป็นต้องใช้ในการบริโภคด้วย จรินทร์ เทศวานิช (2538) ได้กล่าวไว้ว่า แม้สินเชื่อเพื่อการเกษตรจะไม่ใช่ว่าจะผลิตโดยตรง แต่การปรับปรุงการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตผลให้สูงขึ้นนั้น เงินลงทุนเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ปัจจัยที่ดินมีอยู่จำกัด การเพิ่มผลิตผลจะกระทำได้อีก โดยการเพิ่มทุนเข้าไปในการผลิต การเพิ่มทุนอาจจะกระทำได้หลายวิธี เช่น การใช้ทุนไปในการปรับปรุงระดับพื้นที่ การใช้ทุนในการซื้อปุ๋ยและเครื่องมือ เป็นต้น แต่เนื่องจากเกษตรกรมีรายได้ต่ำจึงไม่มีเงินออมที่จะนำมาลงทุนในการเกษตรเพิ่มขึ้น ยิ่งกว่านั้นเงินที่เกษตรกรจะหากู้ยืมจากผู้อื่นมาลงทุนก็ยังมีอัตราดอกเบี้ยสูง ทั้งนี้เนื่องจากสถาบันการเงินที่จะให้กู้ยืมแก่

เกษตรกรในอัตราดอกเบี้ยต่ำมีจำนวนน้อย และมีปริมาณไม่เพียงพอ เกษตรกรจึงต้องพึ่งแหล่งการเงินนอกระบบ เช่น ญาติ พ่อค้า เจ้าของที่ดิน และนายทุนเงินกู้ ซึ่งแหล่งเงินทุนเหล่านี้ เกษตรกรจะกู้ได้ในระยะเวลาสั้นจำนวนเงินกู้ค่อนข้างต่ำแต่ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง เมื่อนำเอาไปลงทุนก็อาจไม่เพียงพอและต้องรับใช้คืนอีกด้วย ดังนั้นรัฐบาลจึงควรจะได้หาทางขยายแหล่งสินเชื่อที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำออกไปในชนบทและให้เครดิตแก่ เกษตรกรโดยทั่วถึงกัน

วัตถุประสงค์ของสินเชื่อการเกษตร มีดังนี้

- 1) เพื่อให้เกษตรกรได้นำเงินทุนไปใช้ในการปรับปรุงฟาร์มของตนเอง
- 2) เพื่อให้เกษตรกรได้นำเงินทุนไปใช้ซื้อปัจจัยการผลิต เพื่อนำมาผลิตสินค้าเกษตรและสร้างประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น
- 3) เพื่อลดความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในหมู่ประชากรให้น้อยลง โดยเกษตรกรที่ยากจนสามารถกู้ยืมเงินทุนมาพัฒนาฟาร์มของตน ทำให้ผลผลิตและรายได้สูงขึ้น

สินเชื่อการเกษตรมีประโยชน์ดังนี้

- 1) ช่วยให้เกษตรกรมีเงินทุนที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงฟาร์ม และซื้อปัจจัยการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตผล
- 2) สินเชื่อจะช่วยทำให้รายได้ของเกษตรกรสูงขึ้น แม้ว่าเกษตรกรจะผลิตในระดับเทคโนโลยีเดิมก็ตาม
- 3) สินเชื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถซื้อที่ดินและเครื่องจักรเป็นของตนเอง ซึ่งเป็นการเพิ่มกำลังใจในด้านการผลิต มีความขยันขันแข็งเพื่อทำให้มีรายได้สูงขึ้น
- 4) ทำให้ความแตกต่างระหว่างรายได้ของเกษตรกรและกลุ่มอาชีพอื่น ๆ ลดลง และทำให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม

ปัญหาด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร สินเชื่อเพื่อการเกษตรมีปัญหาดังนี้

- 1) การกระจายสินเชื่อให้แก่เกษตรกรยังไม่ทั่วถึง เนื่องจากสถาบันการเงินในระบบยังมีน้อย สินเชื่อตกอยู่กับเกษตรกรบางกลุ่มและบางท้องถิ่น
- 2) สถาบันการเงินในระบบยังมีน้อยและไม่กระจายตัวไปสู่ชนบททุกท้องถิ่น นอกจากนั้นสถาบันการเงินในระบบยังมีวิธีการกู้ที่ยุ่งยากและล่าช้า และมีเงินให้กู้ยืมไม่เพียงพอ
- 3) เกษตรกรขาดหลักประกันเงินกู้ จึงต้องกู้ยืมเงินจากแหล่งการเงินนอกระบบ ซึ่งคิดดอกเบี้ยในอัตราดอกเบี้ยสูงเป็นเหตุให้ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรสูง

4) เกษตรกรใช้เงินกู้ไปในทางที่ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านผลิต หรือผลิตวัตถุดิบ เช่น นำไปใช้ในการบริโภค หรือเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น

สำนักเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2536) ได้อธิบายไว้ว่า แหล่งสินเชื่อการเกษตรที่เกษตรกรต้องการมาก คือ สินเชื่อจากสถาบันการเงิน ซึ่งประกอบด้วย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ สหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกร เป็นต้น ซึ่งแหล่งสินเชื่อเหล่านี้ อัตราดอกเบี้ยต่ำ ถึงแม้ว่าเกษตรกรต้องการสินเชื่อจากแหล่งนี้มากเพียงใดก็ตาม แต่เกษตรกรก็ไม่สามารถที่จะใช้บริการจากแหล่งสินเชื่อเหล่านี้ได้ทั้งหมด ทั้งนี้เพราะแหล่งสินเชื่อจากสถาบันการเงินเหล่านี้มีระเบียบวิธีการและข้อจำกัดในการให้สินเชื่อหลายวิธี ซึ่งเกษตรกรมักจะขาดคุณสมบัติ ไม่สามารถจะใช้บริการได้ทั่วถึง จึงต้องหันมาใช้แหล่งสินเชื่อจากนอกสถาบัน สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2530) ได้กล่าวไว้ว่า ตลาดสินเชื่อในประเทศด้อยพัฒนาโดยทั่วไปจะเป็นตลาดที่มีการแทรกแซงโดยภาครัฐบาลค่อนข้างมาก การแทรกแซงส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายเพื่อรักษาเสถียรภาพของระบบการเงินของประเทศและเพื่อเป้าหมายในการจัดสรรทรัพยากรการเงิน ตัวอย่างเช่น การกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากก็เพื่อลดการแข่งขันการระดมเงินฝากของสถาบันการเงิน โดยเล็งเห็นว่าการแข่งขันดังกล่าวถ้าไม่มีการควบคุมอาจจะก่อให้เกิดผลเสียต่อความมั่นคงของสถาบันการเงินได้ การกำหนดเพดานดอกเบี้ยเงินกู้ก็เพื่อคุ้มครองผู้กู้ให้สามารถใช้ทรัพยากรทางการเงินของประเทศในราคาที่เหมาะสม และการจัดสรรทรัพยากรการเงินในรูปของการจัดสรรสินเชื่อก็เพื่อให้มีการถ่ายเททรัพยากรการเงินไปสู่ภาคเศรษฐกิจที่เห็นว่าจะมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตร การแทรกแซงตลาดสินเชื่อมีจุดมุ่งหมายที่จะเปิดโอกาสให้ภาคเกษตรสามารถใช้ประโยชน์ทรัพยากรการเงินของประเทศได้มากขึ้น เพื่อผลของการเพิ่มการผลิตและรายได้ของภาคเกษตรและเพื่อผลของความเสมอภาคของการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยทั่วไปการแทรกแซงจะปรากฏอยู่ในรูปแบบของการกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินสามารถจะปล่อยเงินกู้ให้กับเกษตรกร ซึ่งจะเป็นอัตราที่ต่ำกว่าอัตราสินเชื่อทั่วไป หรือการกำหนดการจัดสรรปริมาณสินเชื่อเพื่อการเกษตรโดยเฉพาะ การดำเนินนโยบายเหล่านี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจว่า ปริมาณสินเชื่อที่เกษตรกรได้รับตามกลไกของตลาดนั้นอยู่ในระดับที่ต่ำเกินไป เมื่อเปรียบเทียบกับความต้องการสินเชื่อและความสำคัญของภาคเกษตรในระบบเศรษฐกิจ นอกจากนั้นลักษณะของตลาดสินเชื่อที่แบ่งแยกได้เปิดช่องทางให้ผู้กู้สามารถเข้าถึงขนาดในการจัดสรรสินเชื่อ ซึ่งทำให้เกษตรกรหรือผู้กู้ในภาคเกษตรต้อง

แบกภาระสินเชื่อกว่ามีต้นทุนสูง ปัญหาต้นทุนการผลิตสูงนี้สามารถส่งผลกระทบยาวไปถึงการขาดประสิทธิภาพในการผลิต เนื่องจากขาดสิ่งจูงใจในการขยายการผลิตหรือปรับใช้เทคโนโลยีใหม่ เมื่อการผลิตในภาคเกษตรไม่สามารถจะขยายได้อย่างมีประสิทธิภาพ รายได้ของภาคเกษตรจะขยายตัวได้ในอัตราที่ต่ำ ซึ่งจะมีผลต่อเนื่องไปถึงการกระจายรายได้ของประเทศ ผลกระทบอีกประการหนึ่งก็คือ ภาคการเกษตรจะไม่สามารถดูดซับแรงงานในชนบทได้มากเท่าที่ควร การอพยพแรงงานจากชนบทสู่เมือง จะเพิ่มสูงขึ้น ในกรณีของประเทศไทย รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการที่สำคัญหลาย ๆ อย่าง เพื่อช่วยการผลิตในภาคเกษตร รูปแบบหนึ่งของการช่วยเหลือคือการดำเนินนโยบายสินเชื่อเกษตรโดยให้มีการจัดสรรทรัพยากรการเงินผ่านสถาบันการเงินในประเทศไปสู่ภาคเกษตรมากขึ้น โดยเปรียบเทียบแล้ว ภาคเกษตรเป็นภาคที่การผลิตมีความเสี่ยงสูง สถาบันการเงินจึงไม่อยากจะให้สินเชื่อแก่ภาคนี้มากนัก การดำเนินนโยบายเพื่อจัดสรรสินเชื่อให้แก่ภาคเกษตรโดยตรง จึงเป็นความพยายามที่จะให้เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ทรัพยากรการเงินของประเทศได้มากขึ้น ที่ผ่านมาเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าการขาดแคลนสินเชื่อของภาคเกษตรเป็นอุปสรรคสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้การขยายตัวของการผลิตในภาคเกษตรเป็นไปได้ช้าและขาดประสิทธิภาพ

ปัญหาเศรษฐกิจที่น่าสนใจในประเด็นเกี่ยวกับนโยบายการจัดสรรสินเชื่อเพื่อการเกษตร คือ ปัญหาว่าด้วยประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด ซึ่งในที่นี้หมายถึงทรัพยากรการเงินของประเทศ ในกรณีที่ตลาดสินเชื่อปลอดจากการแทรกแซง การจัดสรรสินเชื่อไปสู่ภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ จะดำเนินไปตามกลไกตลาด ภาคเศรษฐกิจที่สามารถจะสร้างผลตอบแทนทางการเงินต่อหน่วยของสินเชื่อสูงที่สุด และมีความเสี่ยงของการได้มาซึ่งผลตอบแทนนั้นต่ำที่สุดจะเป็นภาคที่ได้รับการจัดสรรสินเชื่อมากที่สุด ในทางเศรษฐศาสตร์นโยบายสินเชื่อเกษตร ถือได้ว่าเป็นมาตรการที่แทรกแซงการทำงานของตลาด เพื่อให้มีการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินที่แตกต่างไปจากที่ควรจะเป็น กล่าวคือ โยกย้ายทรัพยากรออกจากภาคเศรษฐกิจที่สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงไปสู่ภาคเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรที่ต่ำกว่า จริงอยู่มาตรการดังกล่าวนี้จะช่วยให้ภาคเกษตรสามารถใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางการเงินได้มากขึ้น และสามารถดำเนินการผลิตได้ในต้นทุนที่ต่ำลงเมื่อเทียบกับความเสี่ยงที่มีอยู่ แต่ในขณะเดียวกันภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ จะสามารถใช้ประโยชน์ทรัพยากรการเงินของประเทศได้น้อยลง ซึ่งอาจจะทำให้การขยายตัวในภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ มีข้อจำกัดมากขึ้น

เนื่องจากในประเทศไทยภาคเกษตรเป็นภาคการผลิตที่สำคัญ การเปรียบเทียบผลดีผลเสียของนโยบายการจัดสรรเงินเชื่อเพื่อการเกษตรจึงเป็นปัญหาที่ควรศึกษา การศึกษาจำเป็นต้องกระทำอย่างละเอียดโดยพิจารณาเปรียบเทียบผลดีผลเสียในหลาย ๆ ประเด็น เช่น ผลต่อการผลิตในภาคเกษตรและการผลิตนอกภาคเกษตร ผลต่อการขยายตัวของรายได้ของเกษตรกร ผลที่เกิดขึ้นตามมาต่อการจ้างงาน การกระจายรายได้ การใช้จ่ายของระบบเศรษฐกิจ และผลต่อการค้าของประเทศ การพิจารณาผลดีผลเสียในลักษณะดังกล่าวนี้จะสามารถสร้างความเข้าใจที่ดีในประโยชน์ที่ภาคเกษตร จะได้รับจากนโยบายการจัดสรรเงินเชื่อ และผลที่จะเกิดกับระบบเศรษฐกิจโดยรวม

2. โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย

โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย สำนักงานบริหารโครงการลดภาระหนี้และฟื้นฟูอาชีพสมาชิกสถาบันเกษตรกร (2544) ได้กล่าวถึงความเป็นมาไว้ว่า ตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ในนโยบายเร่งด่วนข้อที่ 1 เรื่อง “พักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี เพื่อแก้ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรอย่างเร่งด่วน โดยวางระบบการฟื้นฟูและให้ความช่วยเหลือปรับโครงสร้างการผลิตอย่างครบวงจร” ซึ่งภายใต้นโยบายดังกล่าว คณะรัฐมนตรีได้มีมติในคราวประชุม เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2544 ได้เห็นชอบให้ดำเนินงานโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาล ผ่านระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายเฉพาะลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีหนี้ไม่เกิน 100,000 บาท จำนวน 2.39 ล้านล้านบาท แยกเป็นเกษตรกรที่ขอพักการชำระหนี้ ร้อยละ 50.73 และเกษตรกรที่ขอลดภาระหนี้ร้อยละ 49.27 ซึ่งรัฐบาลได้จัดสรรเงินงบประมาณ ปีละ 6,000 ล้านบาท รวม 3 ปี ให้ ธ.ก.ส. ดำเนินการ

โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามนโยบายของรัฐบาล ผ่านระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยสำนักงานบริหารโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังพักชำระหนี้ (2544) ได้กล่าวถึงรายละเอียดโครงการฯ ไว้ดังนี้

1. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันเกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีฐานะยากจน และมีปัญหาด้านหนี้สิน โดยกลุ่มที่มีเป้าหมายสูงสุดและเป็นคนส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้ คือ เกษตรกร

รายย่อย ดังนั้นรัฐบาลจึงมีนโยบายพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย อันจะช่วยให้เกษตรกรรายย่อยซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีเงินออมและเงินลงทุนเพื่อใช้ในการประกอบการอาชีพเพื่อสร้างรายได้มากขึ้น ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรรายย่อย ซึ่งประสบปัญหาความยากจน รวมทั้งฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

2. วัตถุประสงค์

โดยปกติเกษตรกรรายย่อยที่กู้เงินจาก อ.ก.ส. จะไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ นั้น จึงกำหนดเป็นหลักการในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรรายย่อยที่ประสบปัญหาหนี้สินอันเนื่องจากเหตุสุดวิสัยและจำเป็นให้ได้รับการลดภาระหนี้สินเป็นเวลา 3 ปี เพื่อให้เกษตรกรรายย่อยได้มีโอกาสพักฟื้นตนเองในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ และเกษตรกรรายย่อยได้รับการลดภาระหนี้สินในครั้งนี้ ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และสามารถจ่ายชำระหนี้ได้หลังจากสิ้นสุดโครงการ ซึ่งจะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศมีการฟื้นตัวอย่างแท้จริงและยั่งยืน

3. เป้าหมาย

3.1 ให้โอกาสแก่เกษตรกรรายย่อย (วงเงินกู้ไม่เกิน 100,000 บาท) ทั้งหมดที่เป็นลูกค้า อ.ก.ส. ซึ่งมีจำนวน 2,112,132 ราย ได้ขอรับความช่วยเหลือโดยการพักชำระหนี้ (พักชำระเงินต้นและไม่ต้องเสียดอกเบี้ย) เป็นเวลา 3 ปี รวมเป็นมูลค่าหนี้ทั้งสิ้น 75,031 ล้านบาท โดยแยกออกได้เป็น 3 กลุ่ม ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนเกษตรกร และจำนวนเงินกู้ที่พักชำระหนี้

ชั้นลูกค้า	จำนวนเกษตรกร (ราย)	มูลค่าเงินกู้คงเป็นหนี้ (ล้านบาท)
1. ลูกค้าที่ไม่มีปัญหาการค้างชำระ (ลูกค้าชั้นดี)	1,231,099	43,531
2. ลูกค้าที่เป็นลูกค้าใหม่ หรือลูกค้าที่ได้รับการผ่อนผันการชำระหนี้ (ลูกค้าชั้นทั่วไป)	433,971	13,122
3. ลูกค้าค้างชำระ	477,062	18,378
รวม	2,112,132	75,031

หมายเหตุ: (1) ลูกค้าที่ไม่มีปัญหาการค้างชำระ ธ.ก.ส. จะจัดเป็น 3 ชั้น คือ AAA, AA และ A (ตามประวัติการชำระหนี้)
 (2) ลูกค้าใหม่ หรือ ลูกค้าที่ได้รับการผ่อนผันการชำระหนี้ ธ.ก.ส. จะจัดชั้นเป็น B-ทั่วไป
 (3) ลูกค้าค้างชำระ (หมายถึง ลูกค้าที่มีปัญหาการค้างชำระบางส่วน บางสัญญา หรือค้างทุกสัญญา) ธ.ก.ส. จะจัดชั้นเป็น B-ค้าง

3.2 เกษตรกรรายย่อยที่อยู่ในข่ายที่จะได้รับความช่วยเหลือและประสงค์จะขอรับความช่วยเหลือตามโครงการพักชำระหนี้จะต้องแสดงเจตจำนงที่จะเข้าร่วมโครงการกับ ธ.ก.ส.

3.3 เกษตรกรรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการตามข้อ 3.2 จะต้องเข้าสู่กระบวนการปรับปรุงการผลิตเพื่อฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพตามที่รัฐบาล ธ.ก.ส. และหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกับเกษตรกรเป็นผู้กำหนดร่วมกัน

4. ระยะเวลาในการดำเนินการ

เกษตรกรรายย่อยลูกค้า ธ.ก.ส. ผู้ที่ขอเข้าร่วมโครงการจะได้รับการพิจารณาให้พักชำระหนี้ตั้งแต่ 1 เมษายน 2544 ถึง 31 มีนาคม 2547 รวม 3 ปี

5. แนวทางและวิธีดำเนินการ

5.1 เกษตรกรที่จะได้รับการคัดเลือกให้ร่วมโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาล ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(1) เป็นเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. หรือสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่เป็นลูกค้า และใช้บริการเงินกู้โดยตรงกับ ธ.ก.ส. หรือเป็นเกษตรกรที่รับภาระหนี้สินแทนเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในฐานะผู้ค้ำประกัน หรือในฐานะทายาทโดยชอบธรรมก่อนวันที่ 1 เมษายน 2544 โดยเกษตรกรต้องแสดงความจำนงเข้าร่วมโครงการให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2544 และในกรณีที่เกษตรกรรายย่อยดังกล่าวมีผู้ค้ำประกันเงินกู้ ผู้ค้ำประกันต้องยินยอมให้พักชำระหนี้

(2) เป็นเกษตรกรที่ไม่เคยถูก ธ.ก.ส. ดำเนินคดีในฐานะผู้กู้ตามข้อบังคับของ ธ.ก.ส. มาก่อน

(3) เป็นเกษตรกรที่มีภาระหนี้เงินกู้อยู่กับ ธ.ก.ส. ในวงเงินกู้ไม่เกิน 100,000 บาท (ไม่นับรวมภาระหนี้เงินกู้ตามโครงการที่เป็นนโยบายของรัฐบาล และไม่นับรวมดอกเบี้ยเงินกู้)

สำหรับเกษตรกรรายย่อยที่สนใจจะปิดฟั้วไม่ชำระหนี้เงินกู้กับ ธ.ก.ส. จะไม่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการ โดย ธ.ก.ส. จะให้ผู้นำเกษตรกรที่เป็นหัวหน้ากลุ่มลูกค้าให้ความเห็นประกอบการพิจารณาคัดเลือก

5.2 ช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยที่วงเงินกู้ไม่เกิน 100,000 บาท และประสบปัญหาด้านหนี้สินอันเนื่องมาจากเหตุสุจริตและจำเป็นให้สามารถฟื้นฟูอาชีพของตนเองได้ด้วยการให้ ธ.ก.ส. ช่วยเหลือ ดังนี้

(1) พักชำระหนี้ด้วยการพักชำระต้นเงิน และไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นตั้งแต่ 1 เมษายน 2544 ถึง 31 มีนาคม 2547 เป็นเวลา 3 ปี หลังจากนั้นเกษตรกรต้องจ่ายชำระเงินต้นและดอกเบี้ยตามเกณฑ์ชั้นลูกค้าของ ธ.ก.ส.

(2) เกษตรกรรายย่อยที่ขอพักชำระหนี้จะไม่มีสิทธิขอกู้เงินใหม่จาก ธ.ก.ส. เพิ่มเติมแต่จะได้รับการช่วยเหลือทางด้านวิชาการจาก ธ.ก.ส. และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเมื่อมีแผนการปรับปรุงการผลิตเพื่อฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพเท่านั้น

(3) สำหรับดอกเบี้ยที่ค้างชำระก่อนเริ่มโครงการให้ ธ.ก.ส. พิจารณากำหนดแผนการผ่อนชำระตามความเหมาะสมเป็นราย ๆ ไป

ทั้งนี้ เกษตรกรรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการจะต้องมีการปรับปรุงการผลิตอย่างจริงจัง และมีการออมเงินตามความสามารถ ซึ่งจะได้รับดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่มจากอัตราปกติของ ธ.ก.ส. อีกร้อยละ 1 ต่อปี เป็นเวลา 3 ปี ในวงเงินฝากไม่เกินรายละ 50,000 บาท

เพื่อให้เป็นที่มั่นใจว่าเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วเกษตรกรรายย่อยดังกล่าวจะสามารถชำระหนี้และขยายการผลิตได้ต่อไป

5.3 เกษตรกรรายย่อยประกอบด้วยกลุ่มที่มีความจำเป็นต้องขอรับความช่วยเหลือ และที่ไม่มีความจำเป็นต้องขอรับความช่วยเหลือ แต่เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรรายย่อยที่มีความตั้งใจในการชำระหนี้ตรงตามกำหนด ให้มีกำลังใจและขยายกำลังการผลิตได้อย่างต่อเนื่อง จึงมีมาตรการจูงใจให้เกษตรกรดังกล่าวชำระหนี้ตรงตามกำหนดต่อไป ด้วยการลดอัตราดอกเบี้ยลงจากอัตราที่พึงต้องจ่ายอีกร้อยละ 3 ต่อปี เป็นเวลา 3 ปี นอกจากนี้ยังให้สิทธิประโยชน์เพิ่มเติมให้ได้รับดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่มจากอัตราปกติของ ธ.ก.ส. อีกร้อยละ 1 ต่อปี เป็นเวลา 3 ปี ในวงเงินฝากไม่เกินรายละ 50,000 บาท และได้รับสิทธิกู้เงินเพิ่ม สิทธิกู้เงินพิเศษ รวมทั้งสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่ ธ.ก.ส. สามารถให้ได้อยู่แล้วควบคู่ไปด้วย ซึ่งสิทธิประโยชน์ที่เกษตรกรรายย่อยที่ชำระหนี้ตรงตามกำหนดได้รับนี้มีจำนวนมากเพียงพอที่จะจูงใจให้กำลังใจในการผ่อนชำระต่อไป

5.4 ทั้งนี้ สิทธิประโยชน์ที่เกษตรกรรายย่อยขอพักชำระหนี้และไม่ขอพักชำระหนี้ จะได้รับนั้นรัฐบาลและ ธ.ก.ส. จะเป็นผู้รับภาระสรุปได้ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สิทธิประโยชน์ของเกษตรกร และผู้รับภาระในการดำเนินโครงการฯ

ผู้ขอพักชำระหนี้		ผู้ไม่ขอรับชำระหนี้	
สิทธิประโยชน์	ผู้รับภาระ	สิทธิประโยชน์	ผู้รับภาระ
1. ได้รับการพักชำระต้นเงินกู้เป็นเวลา 3 ปี		1. ได้รับการชดเชยดอกเบี้ยจากรัฐบาล ในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี เป็นเวลา 3 ปี ดังนี้ ชั้นลูกค้า การลดดอกเบี้ย B 11% เหลือ 8% A 10% เหลือ 7% AA 9% เหลือ 6% AAA 8% เหลือ 5%	รัฐบาล
2. ไม่ต้องชำระดอกเบี้ยเงินกู้ตามชั้นลูกค้า ที่เป็นอยู่ก่อนเข้าร่วมโครงการเป็นเวลา 3 ปี	รัฐบาล	2. ได้รับดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่มในอัตรา ร้อยละ 1 ต่อปี ในวงเงินฝากรายละไม่เกิน 50,000 บาท	รัฐบาล
3. ได้รับสิทธิฟื้นฟูการประกอบอาชีพ ตลอดระยะเวลาการพักหนี้	รัฐบาล	3. มีสิทธิกู้เงินฉุกเฉินพิเศษในวงเงิน 30,000 บาท (ลูกค้าชั้น B ไม่ได้รับสิทธิ)	ธ.ก.ส.
4. การออมเงินฝากได้รับอัตราดอกเบี้ยเพิ่ม ในอัตราร้อยละ 1 ต่อปี จากอัตราปกติ เป็นเวลา 3 ปี ในวงเงินไม่เกินรายละ 50,000 บาท	ธ.ก.ส.	4. มีสิทธิจับรางวัลทุนการศึกษา หรือ ทุนประกันชีวิตและสุขภาพในวงเงิน ประกัน 100,000 บาท ทุนละ 3,000 บาท (ลูกค้าชั้น B ไม่มีสิทธิ)	
5. เมื่อออกจากโครงการก่อนครบกำหนด 3 ปี และชำระหนี้ได้ครบถ้วนตาม กำหนดจะได้รับการเลื่อนชั้นคุณภาพ	-	5. มีสิทธิกู้เงินใช้จ่ายในการประกอบ อาชีพ ณ เวลาใดเวลาหนึ่งได้ในวงเงิน รวมกันไม่เกิน 100,000 บาท	-
6. หลังจากพักชำระหนี้แล้วให้ชำระ ดอกเบี้ยตามเกณฑ์ลูกค้าชั้นเดิมก่อน การพักชำระหนี้		6. ได้รับเกียรติบัตรและบัตรเอกลักษณ์จาก ธ.ก.ส. (ลูกค้าชั้น B ไม่ได้รับสิทธิ)	-
		7. ได้รับสิทธิฟื้นฟูการประกอบอาชีพ	-

5.5. ค่าใช้จ่ายที่รัฐบาลจะสนับสนุนในการดำเนินโครงการ รัฐบาลจะจัดสรรเงินงบประมาณชดเชยตามที่จ่ายจริงประมาณปีละ 6,150 - 7,700 ล้านบาท ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับจำนวนของเกษตรกรรายย่อยที่ขอเข้าร่วมโครงการ

6. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

6.1 ประชาสัมพันธ์โครงการให้กับเกษตรกร (มีนาคม 2544)

6.2 ประชุมชี้แจง และทำความเข้าใจเกษตรกรในพื้นที่ด้วยวิธีการประชุมกลุ่มลูกค้ำ ธ.ก.ส.

6.3 เกษตรกรที่มีสิทธิ์เข้าร่วมโครงการ และมีความประสงค์ต้องยื่นแสดงความจำนงค์ขอพักชำระหนี้

6.4 พนักงานสินเชื่อของ ธ.ก.ส. นัดพบเกษตรกรที่ขอพักการชำระหนี้เพื่อจัดทำบันทึกข้อตกลงต่อท้ายสัญญาเงินกู้และคำยินยอมของผู้ค้ำประกัน เพื่อยาวเวลาชำระหนี้ออกไป 3 ปี

6.5 ธ.ก.ส. ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนสนับสนุนการฟื้นฟูอาชีพของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

6.6 ธ.ก.ส. ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องติดตามและกำกับการดำเนินงานของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

7. การติดตามและสนับสนุนการดำเนินการตามโครงการ

7.1 การติดตามการดำเนินโครงการ ธ.ก.ส. จะต้องจัดให้มีระบบการกำกับตรวจสอบการใช้จ่ายของเกษตรกรที่ขอพักชำระหนี้ ให้นำเงินไปใช้ในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่เกษตรกรเพื่อสร้างรายได้และทำการออมตามกำลังเป็นสำคัญ หากเกษตรกรไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว จะถูกให้ออกจากโครงการและต้องชำระเงินต้นและดอกเบี้ยแก่ ธ.ก.ส. ตามเกณฑ์ลูกค้ำชั้น B บวกด้วยเบี้ยปรับอีกร้อยละ 3 ต่อปี

7.2 รัฐบาลจะให้การสนับสนุนการดำเนินการของ ธ.ก.ส. ดังนี้

(1) เพิ่มทุนดำเนินงานแก่ ธ.ก.ส. เพื่อใช้ในการขยายสินเชื่อในอนาคต

(2) สนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านเพื่อเสริมแหล่งเงินทุนในระบบให้แก่เกษตรกร

(3) สนับสนุนระบบประกันภัยพิบัติ เพื่อช่วยลดภาระความเสียหายทางการเกษตรอันเนื่องมาจากภัยพิบัติแก่เกษตรกร

(4) พิจารณาปรับปรุงการกำกับตรวจสอบสถาบันการเงินเฉพาะกิจทั้งระบบ ซึ่งรวมถึง ธ.ก.ส. ด้วย เพื่อให้มีระบบการจัดการที่เหมาะสม เช่น การแยกระบบบัญชีสำหรับ สินเชื่อนโยบายรัฐ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่แหล่งเงินทุนของ ธ.ก.ส.

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินการ

8.1 การที่เกษตรกรรายย่อยที่สุจริตและมีความจำเป็น ซึ่งมีหนี้อยู่กับ ธ.ก.ส. ไม่เกิน 100,000 บาท และขอรับการพักชำระหนี้ จะได้รับการชำระต้นเงินเป็นเวลา 3 ปี และได้รับการยกเว้นดอกเบี้ย จะเป็นประโยชน์ต่อการบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรผู้ยากจน ซึ่งหากเกษตรกรดังกล่าวได้ใช้โอกาสนี้ทำการปรับปรุงผลผลิตอย่างเต็มที่ ก็จะสามารถฟื้นฟูฐานะและพัฒนาอาชีพได้อย่างยั่งยืน และก็จะเป็ประโยชน์ต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว

8.2 สำหรับการให้ผลตอบแทนพิเศษแก่เกษตรกรที่ชำระหนี้ปกติ (ลดภาระดอกเบี้ยลงในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี ได้รับดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่มอีกร้อยละ 1 ต่อปี เป็นเวลา 3 ปี และได้รับสิทธิกู้เงินเพิ่ม สิทธิกู้เงินพิเศษ รวมทั้งสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ) ก็จะเป็นสิ่งจูงใจและส่งเสริมให้เกษตรกรที่มีความสามารถในการผ่อนชำระหนี้มีความมุ่งมั่นที่จะประพฤติดี โดยการผ่อนชำระต่อไป ซึ่งจะเป็นการรักษาวินัยทางการเงินไว้

9. แหล่งเงินทุน

รัฐบาลจะจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อรับภาระในการดำเนินโครงการตามข้อ 5.4 รวมทั้งค่าใช้จ่ายในส่วนที่ ธ.ก.ส. ต้องจ่ายเพิ่มจากการดำเนินงานตามปกติ เพื่อเร่งรัดให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการเท่าที่จ่ายจริง ในวงเงินงบประมาณไม่เกินปีละ 7,700 ล้านบาท (การจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการในเรื่องดังกล่าวต้องไม่คิดค่าเบี้ยปรับ)

จากรายละเอียดโครงการฯ ดังกล่าวข้างต้นได้สรุปเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ ของโครงการพักชำระหนี้ลดภาระหนี้ โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

เกษตรกรที่มีคุณสมบัติ ตรงตามที่คณะกรรมการกำกับ ดูแล และติดตามการ ดำเนินการตามโครงการฯ สามารถเลือกที่จะขอรับความช่วยเหลือตามทางเลือกที่โครงการ กำหนดไว้ ดังนี้

ทางเลือกที่ 1 : ขอพักชำระหนี้

ทางเลือกที่ 2 : ไม่ขอพักชำระหนี้ (ลดภาระหนี้)

ทั้งนี้ ให้ ธ.ก.ส. ประชาสัมพันธ์และจัดประชุมเพื่อทำความเข้าใจกับเกษตรกรที่ ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการ เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับตามทางเลือกอย่างละเอียด และ เปิดโอกาสให้เกษตรกรตัดสินใจเลือกเองด้วยความสมัครใจ

รัฐบาลจะสนับสนุนและส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยที่พักชำระหนี้ออมเงินตาม ความสามารถ และฟื้นฟูอาชีพตลอดระยะเวลาที่พักชำระหนี้

เกษตรกรรายย่อยที่เลือกพักชำระหนี้ และเกษตรกรรายย่อยที่ไม่ขอพักชำระหนี้จะ ได้รับสิทธิประโยชน์ ซึ่งการให้สิทธิประโยชน์ดังกล่าวมีความแตกต่างจากที่กระทรวงการคลังได้ เคยนำเสนอคณะรัฐมนตรี คือ หลังการพักชำระหนี้ปีที่ 4 เกษตรกรดังกล่าวจะได้รับสิทธิใน การชำระดอกเบี้ยตามเกณฑ์ลูกค้ายื่นเดิมก่อนการพักชำระหนี้ โดยไม่มีการปรับลดไปเป็นลูกค้าย ื่นทั่วไป (ชั้น B) ตามข้อเสนอเดิม

เปิดโอกาสให้เกษตรกรรายย่อยที่พักชำระหนี้ออกจากโครงการได้ก่อนกำหนด 3 ปี และหากสามารถชำระหนี้ได้ครบถ้วนตามกำหนดจะได้รับการเลื่อนชั้นคุณภาพลูกค้ายกระดับขึ้นตาม เกณฑ์ของ ธ.ก.ส. รวมทั้งได้รับสิทธิประโยชน์เช่นเดียวกับเกษตรกรที่ไม่พักชำระหนี้ในช่วงเวลาที่ เหลือ

สำหรับการจัดองค์การบริหารโครงการพักชำระหนี้ นั้น รัฐบาลจะจัดตั้ง คณะกรรมการฟื้นฟูการประกอบอาชีพของเกษตรกรรายย่อย ทั้งในระดับส่วนกลางโดยมี รองนายกรัฐมนตรี (นายปองพล อดิเรกสาร) เป็นประธานคณะกรรมการ และมีกรรมการภูมิภาค เพื่อกำหนดแผนการปรับโครงสร้างและฟื้นฟูเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนี้ โดยกระทรวงเกษตร และสหกรณ์รับผิดชอบดำเนินการในเรื่องนี้ รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานตามโครงการฟื้นฟูอาชีพ เกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ สำนักงานบริหารโครงการลดภาระหนี้และฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร หลังการพักชำระหนี้ (2544) ได้กล่าวสรุปไว้ดังนี้ คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อ วันที่ 20 มีนาคม 2544 เห็นชอบโครงการพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามนโยบายของรัฐบาล ผ่านระบบ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยที่ประสบปัญหา หนี้สินจากเหตุสุ่ววิสัย และจำเป็นต้องให้ลดภาระหนี้สิน 3 ปี เพื่อให้มีโอกาสฟื้นฟูตนเองในการ

ประกอบอาชีพสร้างรายได้ และเกษตรกรจะต้องใช้โอกาสนี้ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และชำระหนี้ได้หลังสิ้นสุดโครงการ ซึ่งจะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศฟื้นตัวอย่างแท้จริงและยั่งยืน

เกษตรกรเป้าหมาย เป็นเกษตรกรรายย่อยลูกค้า ธ.ก.ส. วงเงินกู้ไม่เกิน 100,000 บาท ได้พักชำระหนี้เงินต้นและไม่เสียดอกเบี้ยเป็นเวลา 3 ปี (ตั้งแต่ 1 เมษายน 2544 ถึง 31 มีนาคม 2547) รวมมูลค่าหนี้สิน 75,031 ล้านบาท

3. แบบจำลองโลจิสติก

ในการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเกษตรกรในการเลือกพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ตามโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้แก่เกษตรกรรายย่อย (นโยบายของรัฐบาล) ผู้วิจัยได้ใช้แบบจำลองแบบจำลองโลจิสติก (logistic regression model)

การวิเคราะห์โมเดลการถดถอยโลจิสติก (logistic regression model) เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติสำหรับพยากรณ์ความน่าจะเป็นของการเกิด เหตุการณ์ที่สนใจจากชุดตัวแปรอิสระ โมเดลนี้เป็นที่รู้จักกันดีในหมู่นักสถิติ โดยเริ่มใช้ในการวิจัยทางการแพทย์และสาธารณสุขก่อน และแพร่หลายเข้าสู่การวิจัยในสาขาสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ ในภายหลังเมื่อมีโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่สามารถวิเคราะห์โมเดลนี้ได้ เช่น GLIM, BMDP, SAS และ SPSS (ศิริเดช สุชีวะ, 2541) การศึกษาการวิเคราะห์ถดถอย โลจิสติกจะต้องศึกษาถึงเรื่องราวต่าง ๆ ได้แก่ แนวคิดของการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกเป็นการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยทั่วไปจะใช้เทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple linear regression analysis, MRA) และการวิเคราะห์จำแนก (discriminant analysis) แต่เทคนิคการวิเคราะห์ทั้งสองแบบนี้ไม่เหมาะที่จะพยากรณ์ตัวแปรตามที่มีค่าตัวแปรสองค่าที่เรียกว่า สมการถดถอยโลจิสติก เนื่องจากมีข้อตกลงเบื้องต้นมากมาย การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกกับการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้น แตกต่างกันตรงที่ตัวแปรตามในการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกจะมี 2 ค่า (binary) หรือเป็นตัวแปร dichotomous ความแตกต่างตรงนี้ทำให้เกิดแนวคิดของการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก กล่าวโดยสรุป แนวคิดในการวิเคราะห์ถดถอยเมื่อตัวแปรตามเป็น dichotomous มี 3 ประการ ได้แก่

- (1) จะต้องแปลงค่าเฉลี่ยแบบมีเงื่อนไขของสมการถดถอยให้อยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ซึ่งก็เหมาะสมที่จะใช้โมเดลการถดถอยแบบโลจิสติก

(2) การแจกแจงความคลาดเคลื่อนต้องเป็นแบบ binomial ซึ่งจะเป็นการแจกแจงทางสถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ต่อไป

(3) หลักการอื่น ๆ ของการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นสามารถใช้กับการถดถอยโลจิสติกได้ด้วย

การเลือกใช้สถิติให้เหมาะสมกับเป้าหมายของการวิจัยเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับการสร้างสรรงานวิจัยที่มีคุณภาพ การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก เป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับการวิจัยที่มีเป้าหมายเพื่อพยากรณ์ตัวแปรตามที่มีลักษณะเป็น dichotomous โดยอาศัยหลักการของการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีลักษณะตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์จำแนก (discriminant analysis) ได้เป็นอย่างดีด้วย การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกจึงเป็นทางเลือกที่น่าสนใจอีกทางหนึ่ง

มีทนา พนานิรมัย (2535) ได้กล่าวไว้ว่า โดยทั่วไปการวิเคราะห์แบบจำลอง (สมการ) ส่วนใหญ่จะกำหนดให้ตัวแปรตาม (Y) เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ คือ มีค่าเจาะจงไปเป็นตัวเลข แต่บางครั้งในการวิจัยอาจกำหนดให้ตัวแปรตาม (Y) อาจเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพก็ได้ และมีค่าจำกัด เช่น ตัวแปรตาม (Y) คือ การเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ $Y_i = 1$ และ $Y_i = 0$ เหตุการณ์ที่ไม่เกิด (ไม่เข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์) ซึ่งพิจารณาได้ 2 กลุ่ม คือ

1. กรณีตัวแปรตามเป็นตัวแปรคุณภาพมีลักษณะเป็นกลุ่มได้ 2 กลุ่ม
2. กรณีตัวแปรตามเป็นตัวแปรคุณภาพมีลักษณะเป็นกลุ่มได้มากกว่า 2 กลุ่ม

กรณีตัวแปรตามเป็นตัวแปรคุณภาพมีลักษณะเป็นกลุ่มได้ 2 กลุ่ม คือ ตัวแปรตามมีข้อมูลเป็นเชิงคุณภาพ มีโอกาสเกิดเหตุการณ์ได้ 2 เหตุการณ์เท่านั้น เช่น การเป็นสมาชิกกับไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์ จะได้สมการที่เรียกว่า Linear Probability Model (LPM)

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_i + U_i$$

$Y_i = 1$ คือ เหตุการณ์ที่เข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ กับตัวอย่าง i

$Y_i = 0$ คือ เหตุการณ์ที่ไม่เข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์กับตัวอย่าง i

X_i = ตัวแปรอิสระซึ่งเชื่อว่ามีอิทธิพลต่อการเกิดเหตุการณ์เข้าเป็นหรือไม่เข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์

β_0 = ค่าคงที่ จุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์

β_1 = ค่าประมาณของพารามิเตอร์ จากอิทธิพลของตัวแปรอิสระ X

U_i = ค่าคลาดเคลื่อน

ถ้ากำหนด P_i คือ ค่าความน่าจะเป็นที่เหตุการณ์หนึ่งจะเกิด จะได้

$$P_i = P(Y_i = 1)$$

$$1 - P_i = P(Y_i = 0)$$

ฉะนั้น

$$E(Y_i) = 1(P_i) + 0(1 - P_i)$$

$$= P_i$$

ในสมการ Linear Probability Model คือ $Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_i$ (Pindyck and Rubinfeld, 1981) แบบจำลองแบบโลจิสติก คือ แบบจำลองที่ใช้วิเคราะห์ความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์ โดยกำหนดให้ความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์หนึ่งมีรูปแบบเท่ากับ ความถี่สะสมของ การแจกแจงของค่าคลาดเคลื่อน U เป็นแบบ logistic ซึ่งมีค่าประมาณค่าของตัวแปรตามอยู่ (มัทนา พนานิรามัย, 2535) ซึ่งสอดคล้องกับมนตรี โสคติยานุรักษ์ (2535) ได้กล่าวไว้ว่าแบบจำลองโลจิท (Logit model) เป็นแบบจำลองการวิเคราะห์สมการถดถอย ซึ่งตัวแปรตามเป็น ตัวแปรเชิงคุณภาพที่มีค่าเพียง 2 ค่า ที่เป็นความน่าจะเป็น ซึ่งจะขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระ โดยให้ค่าความน่าจะเป็นอยู่ในช่วงของ 0 และ 1 (คือมีค่าไม่ต่ำกว่า 0 และไม่เกิน 1) และยงยุทธ แฉล้มวงษ์ (2529) ได้กล่าวว่าโมเดลแบบโลจิทนั้นขึ้นอยู่กับฟังก์ชันความน่าจะเป็นสะสมแบบโลจิสติก (Cumulative logistic probability function) และมีรูปแบบโมเดลดังนี้

$$P_i = F(Z) = F(\alpha + \beta X) = \frac{1}{1 + e^{-Z}}$$

$$= \frac{1}{1 + e^{-(\alpha + \beta X)}}$$

- โดยที่
- P_i = โอกาสที่จะเกิดขึ้นของเหตุการณ์ i
 - F = ฟังก์ชันการกระจายสะสมแบบ Logistic
 - X_i = ตัวแปรอิสระสุ่มเลือก
 - α = ค่าคงที่
 - β = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ
 - e = ฐานของ Natural Log ซึ่งมีค่าโดยประมาณเท่ากับ 2.718

ในการคำนวณโมเดลนี้ ถ้าเราคูณทั้งสองข้างสมการด้วย $(1+e^{-z_i})$ จะได้

$$(1+e^{-z_i}) P_i = 1$$

หารทั้งสองข้างด้วย P_i

$$(1+e^{-z_i}) = \frac{1}{P_i}$$

$$\text{หรือ } e^{-z_i} = \frac{1 - P_i}{P_i}$$

$$\text{หรือ } e^{z_i} = \frac{P_i}{1 - P_i}$$

$$(\text{หา Log ทั้งสองข้างจะได้}) \quad z_i = \text{Log} \frac{P_i}{1 - P_i}$$

$$\text{Log} \frac{P_i}{1 - P_i} = \alpha + \beta x_i \quad \dots\dots\dots(1)$$

ตัวแปรตามในสมการการถดถอยคือ ค่า $\text{Log} \frac{P_i}{1 - P_i}$ ซึ่งจุดเด่นของโมเดลโลจิสต์นี้

คือ มันจะแปลงค่าของความน่าจะเป็นให้อยู่ในช่วง 0 กับ 1 โดยที่ค่าความลาดเอียงของการกระจายสะสมของโลจิสต์จะมีค่ามากที่สุดเท่ากับ $\frac{1}{2}$ ในรูปของการวิเคราะห์ถดถอยจะสะท้อนให้เห็น ค่าการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระจะส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อโอกาสที่เราจะเลือกค่าต่าง ๆ ที่ระดับกึ่งกลางของเส้นโค้ง ค่าความลาดเอียงค่อนข้างต่ำในส่วนท้ายของเส้นโค้ง แสดงให้เห็นว่า ค่า x_i จะต้องเปลี่ยนแปลงเป็นจำนวนมากเพื่อจะทำให้โอกาสความน่าจะเป็นเปลี่ยนแปลงไปเพียงเล็กน้อย

จากสมการที่ 1 ถ้าเราจะกะประมาณโดยตรงค่อนข้างจะยุ่งยากมาก ถ้าค่า z_i มีค่าเท่ากับ 0 หรือ 1 ค่า $\frac{P_i}{1 - P_i}$ จะเท่ากับ 0 หรือ อนันต์ ค่า $\text{Log} \frac{P_i}{1 - P_i}$ จึงไม่สามารถจะกำหนดค่าได้ ดังนั้น การที่เราจะใช้วิธีการประมาณค่าแบบ OLS กับสมการที่ 1 โดยที่กำหนดให้ค่าเป็น 1 ถ้ามีการตัดสินใจเลือกและกำหนดค่าเป็น 0 เมื่อคนไม่ตัดสินใจเลือก จึงไม่เหมาะสมด้วยประการทั้งปวง เพื่อที่จะแก้ไขการกะประมาณของแบบจำลองโลจิสต์ สามารถทำได้โดยการที่เราแยกกระหว่างการศึกษาเกี่ยวข้องกับแต่ละบุคคล หรือการศึกษาเกี่ยวกับข้อกับกลุ่มบุคคล

การศึกษาเกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคล ตัวอย่าง เช่น บุคคลที่มีรายได้จำนวนต่าง ๆ กัน สมมติให้ค่าแตกต่างกันเท่ากับ G (ค่า 5,000; 10,000)

โดยที่บุคคล N_i คนที่มีรายได้เท่ากับ X_i และมี N_2 ที่มีรายได้เท่ากับ X_2 และต่อไปเรื่อย ๆ ถ้ากำหนดให้ r_i เป็นจำนวนครั้งที่ทางเลือกแรกจะถูกเลือกโดยบุคคลที่มีรายได้เท่ากับ X_i (ลงคะแนนว่าเลือก) r_2 เป็นจำนวนครั้งที่ทางเลือกแรกจะถูกเลือกโดยบุคคลที่มีรายได้เท่ากับ X_2 และต่อไปเรื่อย ๆ โอกาสความน่าจะเป็นของการเลือกในแต่ละกลุ่ม ซึ่งมีความน่าจะเป็นของการเลือกเท่ากับ ค่า P_i โดยประมาณคือ

$$P = \frac{r_i}{n_i}$$

เราสามารถกะประมาณโมเดลแบบโลจิสต์ได้โดยใช้ P เพื่อกะประมาณ P_i ซึ่งทำให้เราได้

$$\begin{aligned} \log \frac{P_i}{1-P_i} &\approx \frac{P_i}{1-P_i} \\ \log \frac{P_i}{1-P_i} &= \log \frac{\frac{r_i}{n_i}}{1-\frac{r_i}{n_i}} = \alpha^* + \beta^* X_i + E_i \end{aligned} \quad \dots\dots\dots (2)$$

จากสมการที่ 2 เป็นสมการแบบเส้นตรง ซึ่งสามารถคำนวณได้โดยใช้วิธีกำลังสองต่ำสุดธรรมดา แต่ถ้ามีขนาดตัวอย่างไม่มากนัก ค่าพารามิเตอร์ที่กะประมาณได้อาจจะอคติและถ้ามีขนาดตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับ X มีจำนวนมากขึ้น ผลการวิเคราะห์ก็จะดีขึ้น ในการจัดแบ่งกลุ่มนั้น จัดแบ่งเป็นเท่าใดก็ได้และต้องทราบความถี่ที่ตกอยู่ในแต่ละกลุ่ม การที่เราต้องทราบจำนวนตัวอย่างแต่ละกลุ่มเป็นเรื่องจำเป็น เพื่อช่วยให้เราสามารถกะประมาณค่าความน่าจะเป็นที่แท้จริงได้ดีที่สุด

สำหรับการประมาณค่าแบบกำลังสองต่ำสุดดังกล่าวในสมการที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลแบบจัดกลุ่มอาจจะเป็นปัญหาคือเกิดปัญหาค่าความแปรปรวนไม่คงที่ของตัวคลาดเคลื่อน (heteroscedasticity) แต่สามารถแก้ปัญหาโดยใช้การประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองต่ำสุดแบบถ่วงน้ำหนัก (weight least squares) แทน แต่ปัญหาอาจจะยุ่งยากถ้ามีขนาดตัวอย่างไม่มากนัก แต่ในการประมาณค่าสมการที่ 2 นั้นจะไม่ค่อยเหมาะสมนัก เมื่อตัวแปรอิสระเป็นแบบต่อเนื่อง (continuous) เพราะตัวแปรเหล่านี้จะต้องถูกแบ่งเป็นส่วน ๆ หรือหมวดหมู่ ก่อนวิธีการ

นี้จึงจะสามารถนำไปใช้ได้ และเราทราบว่าการจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่เช่นนี้มันไม่พ้นความอคติอันเกิดจากการวัด (measurement error) และข้อมูลทางเศรษฐศาสตร์เกษตรเป็นแบบต่อเนื่องแทบทั้งนั้น จึงทำให้เราต้องแบ่งข้อมูลพวกนี้ออกเป็นหมวดหมู่ นอกจากนั้นแล้วโมเดลทางเศรษฐศาสตร์มักจะมีตัวแปรอิสระอยู่จำนวนมากและจำนวนตัวอย่างก็ไม่น่ามากนัก จึงเป็นการยากที่เราจะมีข้อมูลซ้ำ ๆ กันมากพอในแต่ละกลุ่ม ซึ่งทำให้เราสามารถจะศึกษาเกี่ยวกับแต่ละบุคคลได้ แต่การที่เรามีตัวแปรต่อเนื่องในโมเดล และมีตัวแปรอิสระจำนวนมากในแง่เศรษฐศาสตร์แล้วมีข้อเสนอแนะว่า ควรจะใช้โมเดลแบบโลจิส โดยที่มีทางเลือกเพียงทางเดียว (One choice) ที่ไปเกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระแต่ละกลุ่ม ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้เครื่องมือการประมาณค่าแบบ Maximum likelihood สามารถช่วยเราได้ เพราะวิธีการแบบนี้ไม่บังคับให้เราต้องไปจัดกลุ่มข้อมูล จึงทำให้เราสามารถนำข้อมูลจากตัวอย่างแต่ละตัวได้ ในการวิเคราะห์วิธีการนี้เราเชื่อว่าสามารถหาระดับสูงสุด ได้เสมอในโมเดลแบบโลจิส ไม่ว่าโมเดลจะเป็นแบบเส้นตรงหรือไม่ก็ตาม วิธีการประมาณค่าแบบ Maximum likelihood นี้จะให้ค่าประมาณที่เที่ยงตรง และสามารถที่จะวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมากได้ ซึ่งมีการพิสูจน์มาแล้ว (ยงยุทธ แฉล้มวงษ์, 2529)

$$\text{ดังนั้นสมการ } \text{Log} \left(\frac{P_i}{1 - P_i} \right) = Z_i = \alpha + \beta X_i$$

สามารถใช้ข้อมูลจากตัวอย่างแต่ละตัวได้ในการวิเคราะห์ ไม่จำเป็นต้องจัดข้อมูลตัวอย่างเป็นกลุ่ม ๆ หรือเป็นสัดส่วน เช่น สมการที่ 2 แต่วิธีการประมาณจะใช้แบบ Maximum likelihood เท่านั้น

ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ (2529) กล่าวว่าโมเดลที่ใช้จะอยู่ในรูปทั่วไปคือ

$$\text{Log} \frac{\text{Prob.}}{1 - \text{Prob.}} = \beta_1 + \beta_2 Z_2 + \dots + \beta_k Z_k$$

จากทฤษฎีเราทราบว่าค่าสัมประสิทธิ์ต่าง ๆ เหล่านี้จะมีค่าเที่ยงตรง และมีประสิทธิภาพในขณะเดียวกัน นอกจากนั้นแล้วค่าประมาณพารามิเตอร์ทุกตัวจะมีคุณสมบัติเป็นแบบปกติ (Asymptotically normal) ดังนั้นจึงมีคุณสมบัติคล้ายค่า T-test ของสมการถดถอย เราจึงสามารถหาระดับนัยสำคัญทางสถิติได้ ทำนองเดียวกันถ้าเราต้องการจะทดสอบนัยสำคัญของตัวแปรอิสระที่กำหนดตัวแปรตามพร้อมกันในโลจิสนี้ เราจะใช้การกระจายแบบไคสแควร์แทน F - test

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ โดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกนั้นจำเป็นต้องอาศัยสถิติการทดสอบที่สำคัญในการพิจารณา (อัศมาภรณ์ ณ สงขลา, 2539) ดังนี้

1. ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระต่อตัวแปรตาม (ค่า β) และค่าสถิติที่ทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์แต่ละตัว (ค่า Wald statistic) ซึ่งค่าของ β จะมีเครื่องหมายบวกหรือลบ เพื่อบอกทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม กล่าวคือ ถ้าเป็นเครื่องหมายบวก หมายถึงตัวแปรอิสระและตัวแปรตามจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน หากตัวแปรอิสระมีค่าสูงขึ้น ตัวแปรตามจะมีค่าสูงขึ้นตามด้วย และหากตัวแปรอิสระมีค่าลดลง ตัวแปรตามจะมีค่าลดลงตามด้วย ถ้าเป็นเครื่องหมายลบแสดงว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงข้าม สำหรับปริมาณของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามจะดูได้จากค่าของ β โดยตรง

ส่วนค่า Wald statistic จะเป็นค่าที่บ่งชี้ว่าค่า β มีค่าดังกล่าวจริงหรือไม่และยิ่งค่า Wald statistic มีค่ามากเท่าใดแสดงว่าค่า β นั้นมีนัยสำคัญมากเท่านั้น และแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ

$$\text{Wald statistic} = [\beta / \text{S.E.}]^2$$

2. ค่า Model chi-square เป็นสถิติที่บ่งชี้อัตราของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีนัยสำคัญหรือไม่ ต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญหรือมีค่าเป็นศูนย์หรือเป็นสถิติที่บ่งบอกถึงความเหมาะสมตัวแปรในแบบจำลอง กล่าวคือถ้าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันมากค่า Model chi-square จะมีค่าไม่แตกต่างจากศูนย์หรือมีค่าเป็นศูนย์

3. ค่าทดสอบความเหมาะสมของแบบจำลอง (ค่า Percent correct in model) เป็นสถิติที่บ่งชี้ว่าแบบจำลองนั้นมีความเหมาะสมกับข้อมูลเพียงใด โดยพิจารณาจากค่าร้อยละความถูกต้องมีมากเท่าใด แบบจำลองนั้นยังมีความเหมาะสมมากขึ้นเท่านั้น

นอกจากนั้นการทดสอบแบบจำลอง Logit ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่นั้น (ศิริพร ศิริบุญวัฒน์, 2541) ยังสามารถแยกพิจารณาได้อีก 2 วิธีคือ

วิธีที่ 1 ดูจากค่า McFadden's R^2 สามารถแสดงได้ดังนี้

$$\text{McFadden's } R^2 = 1 - (\text{Log } L_{\max}) / (\text{Log } L_0)$$

เมื่อ L_0 คือค่า Log Likelihood function ซึ่งมีเงื่อนไขว่า ค่าพารามิเตอร์ทุกตัวยกเว้นค่าคงที่มีค่าเท่ากับ 0

$L_{\max}$ คือ ค่า Log Likelihood Function เมื่อเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้นไม่เป็นความจริง (Capps and Karmmer, 1985, Pindyck and Rubinfeld, 1991 อ้างใน ศิริพร ศิริปัญญาวัฒน์, 2541) โดยที่ค่า McFadden's R^2 ที่เหมาะสมกับแบบจำลอง Logit นั้นอยู่ช่วง 0.2 - 0.4

วิธีที่ 2 ดูจากความเหมาะสมในการจัดกลุ่ม (Correct classification) ทั้งนี้ดูว่าการจัดกลุ่มของผู้ที่ทำการตัดสินใจทั้ง 2 ทางเลือกมีความถูกต้องมากน้อยเพียงใด

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จกกลณี ศรีประเสริฐ (2544) การวิเคราะห์ผลกระทบทางการเงินของสหกรณ์ภาคการเกษตร: กรณีศึกษานโยบายพักชำระหนี้แก่เกษตรกรของรัฐบาล โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อศึกษาผลกระทบจากนโยบายดังกล่าวของรัฐบาลต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ในภาคการเกษตรและเกษตรกรสมาชิกของสหกรณ์ เพราะแม้ว่านโยบายของรัฐบาลนี้จะเป็นประโยชน์โดยตรงแก่เกษตรกรทั่วไป โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยผู้มีหนี้สินไม่เกิน 100,000 บาทที่ประสบปัญหาการประกอบอาชีพและการส่งชำระหนี้ในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน แต่โดยเหตุที่รัฐบาลได้เลือกดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวผ่านทางระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เกษตรกรรายย่อยกลุ่มที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดคือเกษตรกรรายย่อยที่เป็นลูกค้าของ ธ.ก.ส. ซึ่งกู้เงินจาก ธ.ก.ส. โดยตรง ในขณะที่เกษตรกรรายย่อยที่สังกัดองค์กรอื่น เช่น สหกรณ์การเกษตร หรือกลุ่มเกษตรกร ซึ่งกู้เงินจากองค์กรที่ตนสังกัดอยู่ อาจไม่ได้รับประโยชน์จากนโยบายนี้มากนัก เนื่องจากรัฐบาลยังไม่ได้มีนโยบายพักชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์ในภาคการเกษตรหรือกลุ่มเกษตรกรเหล่านี้ด้วย สหกรณ์การเกษตรต่าง ๆ จึงยังไม่อาจดำเนินการพักชำระหนี้ให้แก่สมาชิกของตนได้ทำนองเดียวกับเกษตรกรลูกค้าของ ธ.ก.ส.

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของ ธ.ก.ส. และสหกรณ์ในภาคการเกษตรในด้านการให้เงินกู้แก่เกษตรกรไม่มีความแตกต่างกันมากนัก แต่ต้นทุนเงินกู้ของสหกรณ์ในภาคการเกษตรจะสูงกว่าต้นทุนเงินกู้ของ ธ.ก.ส. เนื่องจากเงินทุนดำเนินการของสหกรณ์ส่วนใหญ่มาจากเงินรับฝากจากสมาชิกที่มีจำนวนจำกัด ทำให้ต้องกู้ยืมเงินจากภายนอกซึ่งต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ค่อนข้างสูง ในขณะที่ ธ.ก.ส. มีสาขาการดำเนินการอยู่กว้างขวางทั่วประเทศที่สามารถระดมเงินฝากจากเกษตรกรลูกค้าได้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งยังมีการสนับสนุนทุนดำเนินการส่วนหนึ่งมาจากงบประมาณของรัฐบาลด้วย แม้ว่านโยบายการพักชำระหนี้จะเป็น

นโยบายที่ดีและมีประโยชน์แก่เกษตรกรโดยทั่วไป แต่ในความเห็นของคณะกรรมการและพนักงานของสหกรณ์การเกษตรที่ทำการศึกษานี้บุคคลเหล่านี้ยังมองว่า ถ้าจะมีการนำเอา นโยบายด้านนี้มาใช้กับสหกรณ์การเกษตรแล้ว การพักชำระหนี้อาจมีผลกระทบในทางลบต่อ สหกรณ์หลายประการ เพราะสมาชิกกว่าร้อยละ 90 เป็นผู้กู้รายย่อยที่มีวงเงินไม่เกิน 100,000 บาท จะกระทบต่อสภาพคล่องทางการเงินของสหกรณ์การเกษตร เนื่องจากมีเงินทุนหมุนเวียน ของตนเองน้อย

วิทยา บุญบำรุง (2544) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการพัก ชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ธ.ก.ส. สันป่าตอง พบว่าโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรลูกค้ารายย่อย เป็นนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งที่จะช่วยเหลือ เกษตรกรรายเล็ก ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยเป็นการช่วยฟื้นฟูให้เกษตรกรมีเงินออม และเงินลงทุน เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้ครัวเรือน โดยปรับปรุงประสิทธิภาพ การผลิต การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรทั้งระบบตลอดจนช่วยฟื้นฟู เศรษฐกิจของประเทศโดยรวมให้ดีขึ้นด้วย ซึ่งในการดำเนินงานนั้น รัฐบาลยังคงให้ความสำคัญ ในเรื่องของการมีวินัยทางการเงิน เพราะได้มีการแยกโครงการออกเป็น 2 ลักษณะ คือ มีทั้ง การพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ (ขาดดอกเบี้ย 3%) โดยผู้ที่เข้าร่วมพักชำระหนี้ต้องทำแผน ฟื้นฟูการผลิตและแผนการออม ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่จะทำให้หลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว เกษตรกรสามารถมีเงินมาชำระหนี้ให้กับธนาคาร และมีเงินออมส่วนหนึ่งไว้เพื่อใช้ในการบริโภค และการลงทุนในอนาคตอีกด้วย ส่วนเกษตรกรที่เข้าโครงการลดภาระหนี้ จะได้ลดอัตราดอกเบี้ย ลงจากเดิม 3% ทำให้เกษตรกรมีความสามารถและมีแรงจูงใจในการที่จะชำระหนี้ให้กับธนาคาร ได้เพิ่มขึ้น

จากผลการดำเนินงานของ ธ.ก.ส. สาขาสันป่าตอง พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ของอำเภอสันป่าตองที่เป็นลูกค้าของธนาคาร เป็นลูกค้ารายย่อยที่มีสิทธิเข้าร่วมโครงการพัก ชำระหนี้และลดภาระหนี้เป็นจำนวนที่มากถึง 52.37% เกษตรกรส่วนใหญ่ต่างให้ความสำคัญ และคาดหวังที่จะได้รับสิทธิประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการ ทั้งทางด้านการผลิตและการออม โดยเกษตรกรอำเภอสันป่าตองเลือกเข้าโครงการพักชำระหนี้มากกว่าโครงการลดภาระหนี้ แสดงให้เห็นว่าการดำเนินการในขั้นต้นได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาล เพราะรัฐบาลมี ความประสงค์ที่จะให้เกษตรกรรายย่อยที่มีกำลังการผลิตต่ำ รวมทั้งมีภาระหนี้สินมาก ลดการ สร้างหนี้ลง และปรับปรุงสภาพการผลิต ซึ่งรัฐบาลจะเข้ามาช่วยในการวางแผนและสนับสนุน ปัจจัยการผลิต รวมทั้งส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักการออม เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีและมีรายได้ที่สูงขึ้น

เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองในการจัดการด้านต่าง ๆ อย่างยั่งยืนตามทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับกระบวนการผลิตนั้นเกษตรกรเองก็ต้องมีวิธีคิดใหม่ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาผลผลิตของตนเอง มีใช้เข้าร่วมโครงการแล้วยังยึดกระบวนการผลิตในรูปแบบเดิม ๆ และวงจรเดิม การช่วยเหลือของรัฐก็คงจะไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

ทัศนัย ทรรทรานนท์ (2544) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้กู้ยืมเงินกู้การเกษตร กรณีศึกษาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลในการบ่งชี้ลักษณะของเกษตรกรที่สามารถชำระหนี้คืนได้ และไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ จากการนำเอาเงินกู้ไปลงทุนที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 มีทั้งหมด 4 ตัวแปร ซึ่งเมื่อเรียงลำดับตามความสำคัญของตัวแปรจากมากไปหาน้อย โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของตัวแปร มีดังนี้

1. การได้รับการฝึกอบรม (X_{10})
2. สัดส่วนเงินกู้ที่เกษตรกรนำไปใช้บริโภค (X_{11})
3. สถานที่ตั้งของฟาร์ม (X_{13})
4. สัดส่วนของผู้ที่มีรายได้ในครัวเรือนของเกษตรกร (X_{14})

ผลจากการศึกษาพบว่า ตัวแปรทั้ง 4 ข้างต้น สามารถจำแนกกลุ่มของเกษตรกรออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่สามารถชำระหนี้คืนได้ และกลุ่มเกษตรกรที่ไม่สามารถชำระหนี้คืนได้จากการนำเงินไปลงทุน และจำแนกกลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ 90.50

จากผลการวิเคราะห์เพื่อประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มเกษตรกร และบ่งชี้ว่าเกษตรกรรายใหม่และเกษตรกรรายเก่าที่มาขอกู้เงินกับ ธ.ก.ส. จะตกอยู่ในกลุ่มของเกษตรกรที่สามารถชำระหนี้คืนได้หรือกลุ่มของเกษตรกรที่ไม่สามารถชำระหนี้คืนได้นั้น สามารถนำมาประมาณค่าสัมประสิทธิ์ (β) ของตัวแปรได้จากสมการของ Discriminant Function ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{Discriminant Score} &= -1.4523556 + 0.8081708X_{10} + 1.4763850X_{11} \\ &\quad - 0.0563738X_{13} + 1.0752733X_{14} \end{aligned}$$

เมื่อได้ข้อมูลจากเกษตรกรที่ขอเงินกู้ นำมาหาค่า Discriminate score แล้วจะนำไปจำแนกกลุ่มของเกษตรกรโดยใช้กฎของเบย์ (Bayes' rule) ทำให้สามารถคาดได้ว่าเกษตรกรรายนั้นจะสามารถชำระหนี้ธนาคารได้หรือไม่ ซึ่งการจำแนกกลุ่มลูกค้าดังกล่าวสามารถนำมาประกอบการพิจารณาการให้สินเชื่อต่อไป

รังสรรค์ พิมพ์สารี (2532) ได้วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์การจำแนกผู้กู้สินเชื่อ การเกษตร : กรณีศึกษา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาลักษณะของผู้กู้ซึ่งสามารถใช้บ่งชี้และจำแนกได้ว่าผู้กู้จะประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จในการทำฟาร์ม และเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษานี้ไปกำหนดเป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับธนาคารพาณิชย์เพื่อใช้ในการคัดเลือกผู้ขอกู้ สินเชื่อเกษตรรายใหม่ เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์นี้ ได้จากธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด สาขาจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเกษตรกรทุกรายเป็นผู้กู้สินเชื่อเกษตรของธนาคาร ผู้กู้เหล่านี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้กู้ที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ กลุ่มละ 85 ราย

ลักษณะของผู้กู้ที่นำมาศึกษาเป็นตัวแปร ประกอบด้วยตัวแปรที่เป็นอัตราส่วนทางการเงิน 5 ตัวแปร และตัวแปรที่ไม่เป็นอัตราส่วนทางการเงิน 10 ตัวแปร โดยใช้เทคนิค Discriminate analysis เป็นเครื่องมือวิเคราะห์ในการศึกษาค้นคว้า ผลของการศึกษาพบว่า ลักษณะของผู้กู้ที่มีนัยสำคัญและถูกนำไปวิเคราะห์ในแบบจำลอง มี 7 ลักษณะ ประกอบด้วยตัวแปรที่เป็นอัตราส่วนทางการเงิน 5 ตัวแปร และตัวแปรที่ไม่เป็นอัตราส่วนทางการเงินอีก 2 ตัวแปรด้วยกัน คือ ตัวแปรที่เป็นอัตราส่วนทางการเงิน 5 ตัวแปร ได้แก่ อัตราส่วนสินทรัพย์สุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งหมด อัตราส่วนสินทรัพย์สุทธิต่อหนี้สินทั้งหมด อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อทรัพย์สินทั้งหมด อัตราส่วนรายได้สุทธิจากฟาร์มต่อหนี้สินทั้งหมด และอัตราส่วนรายได้สุทธิจากฟาร์มต่อสินทรัพย์ทั้งหมด สำหรับตัวแปรที่ไม่เป็นอัตราส่วนทางการเงินที่มีนัยสำคัญได้แก่ สัดส่วนของเงินกู้ที่ผู้กู้นำไปใช้จ่ายในการบริโภคและระดับการศึกษาของผู้กู้ การแบ่งกลุ่มของผู้กู้จากการศึกษานี้มีความถูกต้องร้อยละ 94.12 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

Brown ใน ศิริเดช สุชีวะ. (2541) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพยากรณ์การเป็นมะเร็ง โดยมีที่มาของปัญหาวิจัยว่า การรักษาและการพยากรณ์การเป็นมะเร็งนั้นขึ้นอยู่กับอาการของเซลล์มะเร็ง ซึ่งมักเกิดในต่อมน้ำเหลืองก่อนการตรวจสอบมะเร็งในระยะเริ่มแรกจึงต้องอาศัยการผ่าตัดต่อมน้ำเหลือง เพื่อสำรวจว่ามีเซลล์มะเร็งหรือไม่ แล้วจึงให้การรักษาที่จำเป็นต่อไป ถ้าเราสามารถพยากรณ์การมีเซลล์มะเร็งในต่อมน้ำเหลืองได้โดยอาศัยข้อมูลการวินิจฉัยที่มีอยู่ ก็จะไม่ต้องทำการผ่าตัดต่อมน้ำเหลือง และลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ออกไปได้มาก บรรานจึงเก็บข้อมูลจากผู้เข้ารับการตรวจมะเร็งระยะเริ่มแรกจำนวน 53 คน โดยเก็บข้อมูล อายุ serum acid phosphatase (สารที่จะมีค่าสูงขึ้นเมื่อเซลล์ที่เจริญผิดปกติได้แพร่กระจายไปในพื้นที่นั้น) ระยะของโรค (stage) ระดับการผิดปกติของเซลล์ (grade) และผลการ X-ray

รวมทั้งผลการผ่าตัดพิสูจน์เซลล์มะเร็งในต่อมน้ำเหลือง จากนั้นจึงสร้างสมการถดถอยโลจิสติก เพื่อพยากรณ์การเป็นมะเร็งต่อมน้ำเหลืองจากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างทั้ง 53 คน

สามารถเขียนสมการโลจิสติก ทำนายโอกาสของการเป็นมะเร็งต่อมน้ำเหลืองได้ ดังนี้

$$\text{Prob (การเป็นมะเร็งต่อมน้ำเหลือง)} = \frac{1}{1 + e^{-Z}}$$

$$\text{โดย } Z = 0.0618 - 0.0693 (\text{AGE}) + 0.0243 (\text{ACID}) + 2.0453 (\text{XRAY}) \\ + 1.5641 (\text{STAGE}) + 0.7614 (\text{GRADE})$$

ถ้าลองพยากรณ์การเป็นมะเร็งของชายอายุ 66 ปี ที่มีค่า serum acid phosphatase เป็น 48 และค่าตัวแปรที่เหลือเป็น 0 จะได้ว่า

$$Z = 0.0618 - 0.0693 (66) + 0.0243 (48) = -3.46$$

$$\text{Prob (การเป็นมะเร็งต่อมน้ำเหลือง)} = \frac{1}{1 + e^{-(-3.46)}} = 0.0340$$

จากผลการวิเคราะห์นี้เราพยากรณ์ว่า เขาไม่น่าจะเป็นมะเร็งต่อมน้ำเหลือง โดยการพยากรณ์ขีดเกณฑ์ความน่าจะเป็น 0.5

อารี วิบูลพงศ์ (2543) ได้ศึกษาและวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Logit model วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลหลักคือ การใช้ตารางแจกแจงความถี่ การทดสอบสถิติเชิงพรรณนาเท่าที่จำเป็นและการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยโดยใช้แบบจำลอง 2 แบบจำลอง เพื่ออธิบาย ได้แก่ (1) การบริโภคอาหารแปรรูปพื้นบ้านและ (2) ทักษะคติต่อการปรับปรุงคุณภาพสินค้า

(1) แบบจำลองพฤติกรรมกรรมการบริโภค

ความรู้เกี่ยวกับอุปสงค์ของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้า ความยืดหยุ่นต่อราคาและต่อรายได้ เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการตลาดโดยตรง วิธีวิเคราะห์อุปสงค์แบบพื้นฐานโดยอาศัยข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross section data) ได้มีการพัฒนามากในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา เริ่มจากการใช้ linear expenditure function หรือ Engel function จนถึง Rotterdam และ Almost Ideal Demand System (AIDS) และปรับปรุงเพิ่มเติมในลักษณะต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องเชิงเศรษฐมิติ และปัญหาเกี่ยวกับข้อมูล ในปัจจุบัน AIDS ยังคงเป็นวิธีการที่ดีกว่าวิธีอื่น ๆ ลักษณะของแบบจำลอง AIDS โดยทั่วไป คือ

$$S_j = f(I/P, p, Z, u_j) \quad \dots\dots\dots(1)$$

$j = 1, 2, \dots\dots\dots, n$ ชนิดของสินค้า

เมื่อ S_j = สัดส่วนค่าใช้จ่ายของสินค้าต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมด
 I = รายได้
 P = ระดับราคาทั่วไป
 p = เวกเตอร์ของราคาสินค้า n ชนิด
 Z = เวกเตอร์ปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม
 u = ตัวแปรสุ่ม

สืบเนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาของโครงการวิจัย การเก็บข้อมูลด้วยวิธีสัมภาษณ์ไม่สามารถให้ข้อมูลอย่างละเอียดในด้านราคาของสินค้าทุกชนิดได้ และเมื่อการสัมภาษณ์กระทำในช่วงสั้น ราคาสินค้าที่ผู้บริโภคแต่ละคนจ่ายจริงจึงมักไม่ค่อยแปรผัน แต่มีนักวิชาการบางท่านไม่เห็นด้วยกับข้ออ้างนี้ และคิดว่าจะนำมาซึ่งปัญหาเชิงประจักษ์ ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาด้านข้อมูลข้างต้น การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคในที่นี้จึงใช้ข้อมูลสัดส่วนค่าใช้จ่ายฯ แบบไม่ต่อเนื่อง (discrete) แทน ข้อมูลต่อเนื่อง (continuous) ทั้งนี้เพื่อสังเกตทิศทางความสัมพันธ์ของพฤติกรรมบริโภคกับปัจจัยต่าง ๆ ด้านเศรษฐกิจ ประชากร และบุคลิกภาพลักษณะของผู้บริโภค

แบบจำลองในสมการที่ 1 จึงเปลี่ยนมาเป็นสมการ (1') ดังนี้

$$Y = f(HINC, L_1, L_2, L_3, OC_1, OC_2, OC_3, FLEX, FTASTE, TOUR, u) \quad \dots\dots\dots(1')$$

ตัวแปรอิสระ

HINC = รายได้ของครัวเรือน (บาท/เดือน)

เวกเตอร์ Z ประกอบด้วยตัวแปรต่อไปนี้

L_1 = สมาชิกในครอบครัวอย่างน้อย 1 คน มีรูปแบบการใช้ชีวิต แบบชอบการกีฬา
 $= 1, 0$ ถ้าไม่ใช่

L_2 = สมาชิกในครอบครัวอย่างน้อย 1 คน มีรูปแบบการใช้ชีวิต แบบชอบท่องเที่ยว
 $= 1, 0$ ถ้าไม่ใช่

L_3 = สมาชิกในครอบครัวอย่างน้อย 1 คน มีรูปแบบการใช้ชีวิตแบบชอบสังสรรค์
= 1, 0 ถ้าไม่ใช่

เมื่อ $L_1 = L_2 = L_3 = 0$ หมายถึง มีสมาชิกอย่างน้อย 1 คน ชอบอยู่กับบ้านดูทีวี
ชอบทำงาน และอื่นๆ

OC_1 = สมาชิกในครอบครัวอย่างน้อย 1 คน ที่มีอาชีพลูกจ้าง = 1, 0 ถ้าไม่ใช่

OC_2 = สมาชิกในครอบครัวอย่างน้อย 1 คน ที่มีอาชีพรับราชการ = 1, 0
ถ้าไม่ใช่

OC_3 = สมาชิกในครอบครัวอย่างน้อย 1 คน ที่มีอาชีพค้าขาย = 1, 0 ถ้าไม่ใช่
เมื่อ $OC_1 = OC_2 = OC_3 = 0$ หมายถึง นักศึกษาและอื่นๆ

FLEX = สมาชิกในครอบครัวอย่างน้อย 1 คน ที่มีรสนิยมการบริโภคอาหาร
หลากหลาย (คะแนน)

FTASTE = รสนิยมบริโภคอาหารราคาแพงของครอบครัว (คะแนน)

TOUR = เป็นนักท่องเที่ยว = 1, 0 เมื่อเป็นผู้บริโภคเชิงใหม่

u = ตัวแปรสุ่ม

ตัวแปรตาม: สัดส่วนค่าใช้จ่ายฯ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 Y_0 = สัดส่วนค่าใช้จ่ายระหว่างร้อยละ 1-20

กลุ่มที่ 2 Y_1 = สัดส่วนค่าใช้จ่ายระหว่างร้อยละ 21-40

กลุ่มที่ 3 Y_2 = สัดส่วนค่าใช้จ่ายระหว่างร้อยละ 41-60

สำหรับตัวอย่างที่ไม่มีการบริโภคอาหารที่บ้านจะไม่ถูกนำมาพิจารณา เมื่อ
สัดส่วนในสมการที่ 2 เปลี่ยนลักษณะจากค่าต่อเนื่อง (continuous) มาเป็นข้อมูลช่วง
(discrete) แบบจำลองที่ 2 จึงมีลักษณะเป็น multinomial logit model การวิเคราะห์แบบ
จำลองนี้จึงต้องใช้วิธี Maximum Likelihood Estimation โปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้ในการ
วิเคราะห์ คือ Limdep Version 7.0

(2) แบบจำลองทัศนคติของผู้บริโภคต่อการปรับปรุงผลิตภัณฑ์

$$Y = f(INC, L_1, L_2, L_3, L_4, EDU, AGE, OC_1, OC_2, OC_3, OC_4, FLEX, FTASTE, TOUR, e) \quad \dots\dots(2)$$

เมื่อ $Y = 1$ เมื่อผู้บริโภคมีความคิดเห็นว่าผลิตภัณฑ์ควรได้รับการปรับปรุง ในด้านใดด้านหนึ่ง

$Y = 0$ เมื่อผู้บริโภคมีความคิดเห็นว่าผลิตภัณฑ์มีคุณภาพดีอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องปรับปรุง หรือไม่มีข้อคิดเห็นใด ๆ เกี่ยวกับการปรับปรุงผลิตภัณฑ์

INC = รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามต่อเดือน (บาท)

L_1 = รูปแบบการใช้ชีวิต : ชอบการกีฬา = 1, 0 ถ้าไม่ใช่

L_2 = รูปแบบการใช้ชีวิต : ชอบท่องเที่ยว = 1, 0 ถ้าไม่ใช่

L_3 = รูปแบบการใช้ชีวิต : ชอบงานสร้างสรรค์และบันเทิง = 1, 0 ถ้าไม่ใช่

L_4 = รูปแบบการใช้ชีวิต : ชอบทำงาน = 1, 0 ถ้าไม่ใช่

เมื่อ $L_1 = L_2 = L_3 = L_4 = 0$ หมายถึงรูปแบบการใช้ชีวิต: อยู่กับบ้านดูทีวี ชอบทำงาน และอื่น ๆ

EDU = ระดับการศึกษา (ปี)

AGE = อายุ (ปี)

OC_1 = อาชีพลูกจ้าง = 1, 0 ถ้าไม่ใช่

OC_2 = อาชีพรับราชการ = 1, 0 ถ้าไม่ใช่

OC_3 = อาชีพค้าขาย = 1, 0 ถ้าไม่ใช่

OC_4 = แม่บ้าน = 1, 0 ถ้าไม่ใช่

(เมื่อ $OC_1 = OC_2 = OC_3 = OC_4 = 0$ หมายถึง นักศึกษา)

E = ตัวแปรสุ่ม

สำหรับตัวแปรอธิบายอื่น ๆ มีคำจำกัดความเช่นเดียวกับในแบบจำลองการบริโภคแบบจำลองในสมการที่ (2) นี้เรียกว่า Logit Model และได้รับการวิเคราะห์ด้วยวิธี Maximum Likelihood Estimation

สำหรับสินค้าที่นำมาศึกษาด้วยแบบจำลองนี้ เลือกเฉพาะสินค้าที่มีผู้นิยมซื้อามากเพียง 3 ชนิดเท่านั้น คือ ไข่อ้ว หมูยอ และแคบหมู ทั้งนี้เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยสำคัญใดเป็นตัวกำหนด ทัศนคติของผู้บริโภคที่ต้องให้มีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเหล่านั้นมีความแตกต่างระหว่างผลิตภัณฑ์หรือไม่

วิเศษณ์ สุขใหญ่ (2542) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระคืนเงินกู้ของลูกค้านาคาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเวียงป่าเป้า โดยใช้แบบจำลอง Logit ซึ่งจะแยกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระคืนเงินกู้ระยะสั้นคาบ ธันวาคม 2540 ซึ่งเป็นเงินกู้เพื่อวัตถุประสงค์เป็นค่าใช้จ่ายปลูกพืชและข้าวโพด ตามแบบจำลองดังนี้

$$\text{Log} \frac{\text{Prob. (ลูกค้าส่งชำระหนี้ได้ตามกำหนด)}}{1 - \text{Prob. (ลูกค้าส่งชำระหนี้ได้ตามกำหนด)}} = Y = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5 + b_6X_6 + b_7X_7 + b_8X_8 + b_9X_9 + b_{10}X_{10} + b_{11}X_{11} + b_{12}X_{12} + b_{13}X_{13} + U$$

ซึ่งกำหนดให้

Y = การชำระคืนเงินกู้ระยะสั้นคาบธันวาคม 2542

ถ้า $Y = 1$ หมายถึงลูกค้าที่ชำระคืนได้ตามกำหนด

$Y = 0$ หมายถึงลูกค้าที่ชำระไม่ได้ตามกำหนดหรือค้างชำระ

X_1 = รายได้ที่เป็นเงินสดจากการขายพืชและข้าวโพด ณ 31 ธันวาคม 2540 (บาท)

X_2 = รายได้นอกการเกษตรที่เป็นเงินสด ณ 31 ธันวาคม 2540 (บาท)

X_3 = มูลค่าทรัพย์สินคงที่ ณ 31 ธันวาคม 2540 (บาท)

X_4 = ค่าใช้จ่ายในการเกษตรจากการปลูกพืชและข้าวโพด ณ 31 ธันวาคม 2540 (บาท)

X_5 = ค่าใช้จ่ายนอกการเกษตรที่เป็นเงินสด ณ 31 ธันวาคม 2540 (บาท)

X_6 = ปริมาณหนี้ต้นเงินกู้ระยะสั้นคาบธันวาคม 2540 ที่ต้องชำระ (บาท)

X_7 = ปริมาณหนี้สินภายนอก 31 ธันวาคม 2540 (บาท)

X_8 = จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานได้ (คน)

X_9 = ปริมาณต้นเงินกู้ 6.ก.ส. ตามสัญญาอื่นที่ต้องชำระ ณ 31 ธันวาคม 2540 (บาท)

X_{10} = การติดตามเร่งรัดหนี้ของพนักงานสินเชื่อ (ครั้ง)

X_{11} = การประสพภัยธรรมชาติ เช่น ฝนแล้งและโรค แมลง เป็นต้น

โดย ถ้าลูกค้าประสพภัยธรรมชาติ ซึ่งผลผลิตพืชและข้าวโพดเสียหาย

ทั้งหมดหรืออย่างน้อยร้อยละ 50 = 1

ถ้าลูกค้าไม่ประสบภัยธรรมชาติเลยหรือประสบภัยธรรมชาติแต่ผลผลิต
เสียหายไม่ถึงร้อยละ 50 = 0

X_{12} = การใช้จ่ายเงินกู้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ คือต้องนำเงินกู้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์
ประสงค์อย่างน้อยร้อยละ 70 ของเงินที่กู้

โดยถ้าลูกค้านำเงินกู้ระยะสั้นนี้ไปใช้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ = 1

ถ้าลูกค้าใช้เงินกู้ระยะสั้นนี้ไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ = 0

X_{13} = แรงจูงใจในการชำระหนี้ของลูกค้า เช่น ชำระหนี้แล้วสามารถกู้
กลับคืนได้มากกว่าเดิมหรือได้รวดเร็วหรือเพื่อรักษาเครดิตตนเอง

โดย ถ้าลูกค้ามีแรงจูงใจดังกล่าว = 1

ถ้าลูกค้าไม่มีแรงจูงใจดังกล่าว = 0

a = ค่าคงที่

$b_1, b_2, \dots, b_{13}$ = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร

U = error term

ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม (Y) อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติระดับนัยสำคัญ 99% และ 95% มีตัวแปร 5 ตัวแปรคือ รายได้ที่เป็น เงินสด
จากการขายรับและข้าวโพด (X_1) ปริมาณหนี้สินภายนอก ณ ธันวาคม 2540 (X_7) จำนวนสมาชิก
ในครัวเรือนที่ทำงานได้ (X_8) การติดตามเร่งรัดหนี้ของพนักงานสินเชื่อ (X_{10}) และการใช้จ่ายเงินกู้ถูก
ต้องตามวัตถุประสงค์ (X_{12})

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระคืนเงินกู้แผนฟื้นฟูการเกษตร ณ คาบ มีนาคม
2541 ซึ่งตามแบบจำลองดังนี้

$$\text{Log} \frac{\text{Prob. (ลูกค้าชำระหนี้ได้ตามกำหนด)}}{1 - \text{Prob. (ลูกค้าชำระหนี้ได้ตามกำหนด)}} = M = c + d_1Z_1 + d_2Z_2 + d_3Z_3 + d_4Z_4 + d_5Z_5 + d_6Z_6 + d_7Z_7 + d_8Z_8 + d_9Z_9 + d_{10}Z_{10} + U$$

ซึ่งกำหนดให้

M = การชำระหนี้เงินกู้แผนฟื้นฟูการเกษตรคาบ มีนาคม 2541

ถ้า $M = 1$ หมายถึงลูกค้าที่ชำระหนี้คืนได้ตามกำหนด

ถ้า $M = 0$ หมายถึงลูกค้าที่ค้างชำระ

Z_1 = รายได้จากการเกษตรที่เป็นเงินสดในรอบปีบัญชี 2540 (บาท)

Z_2 = รายได้นอกการเกษตรที่เป็นเงินสดในรอบปีบัญชี 2540 (บาท)

Z_3 = มูลค่าทรัพย์สินคงที่ (บาท)

Z_4 = รายจ่ายการเกษตรทั้งหมดในรอบปีบัญชี 2540 (บาท)

Z_5 = รายจ่ายนอกการเกษตรทั้งหมดที่เป็นเงินสดในรอบปีบัญชี 2540 (บาท)

Z_6 = ปริมาณต้นเงินกู้ตามแผนฟื้นฟูการเกษตรที่ต้องส่งชำระภายใน 31 มีนาคม 2541 (บาท)

Z_7 = ปริมาณหนี้สินภายนอกในรอบปีบัญชี 2540 (บาท)

Z_8 = จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทำงานได้ (คน)

Z_9 = การใช้เงินกู้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ ซึ่งหมายถึงได้ใช้เงินกู้ถูกต้องตามโครงการตั้งแต่แรกเริ่มและปัจจุบันก็ยังมีโครงการ (ยังไม่ละทิ้งหรือเลิกโครงการ)

ถ้าใช้เงินกู้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ = 1

ถ้าใช้เงินกู้ไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ = 0

Z_{10} = ทักษะคติที่ติดต่อที่มาของเงินกู้

ถ้าคิดว่าเป็นโครงการของรัฐบาลที่จะผ่อนปรนให้ ไม่เข้มงวดในการส่งชำระตาม

กำหนดและอัตราดอกเบี้ยต่ำ = 1

ถ้าไม่ได้คิดลักษณะดังกล่าว = 0

d = ค่าคงที่

$d_1, d_2, \dots, d_{10}$ = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร

U = error term

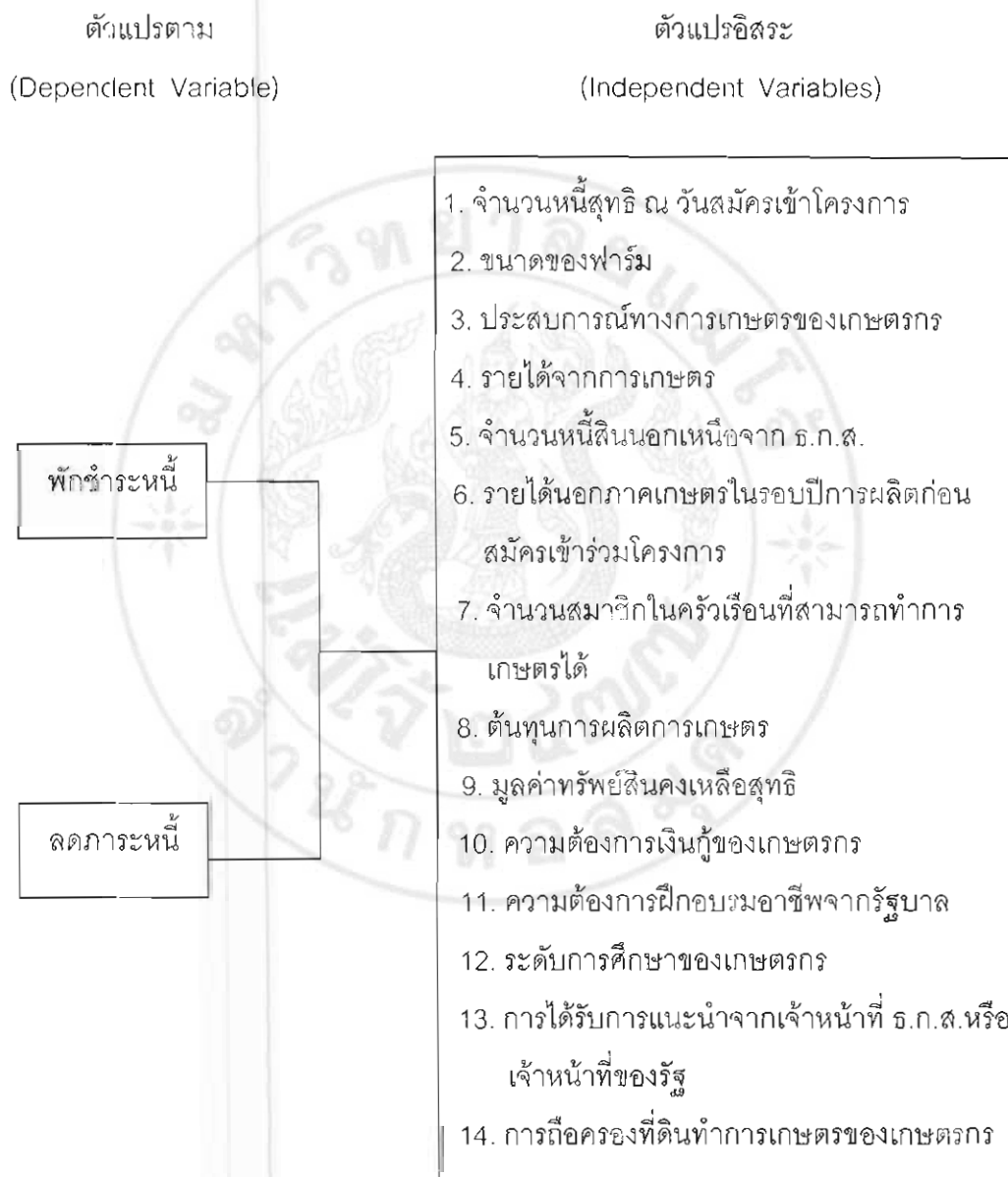
ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม (M) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 99% และ 95% มี 4 ตัวแปรคือ รายได้จากการเกษตรทั้งหมดที่เป็นเงินสดรายปี บัญชี 2541 (ตั้งแต่ 1 เมษายน 2540 – 31 มีนาคม 2541) (Z_1) มูลค่าทรัพย์สินคงที่ (Z_3) ปริมาณต้นเงินตามแผนฟื้นฟูการเกษตรที่ต้องส่งชำระ ภายใน 31 มีนาคม 2541 (Z_6) และปริมาณหนี้สินภายนอก (Z_7)

จากการศึกษาค้นคว้า ตรวจเอกสารที่ผ่านมา รวมทั้งการสัมภาษณ์จากเจ้าหน้าที่
ที่ดำเนินงานตามโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้แก่เกษตรกรรายย่อย ได้แก่ เจ้าหน้าที่
ธ.ก.ส. ข้าราชการ ส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีเกษตรกร
สมัครเข้าร่วมโครงการฯ เป็นจำนวนมาก โดยเกษตรกรมีโอกาสพิจารณาว่าจะเข้าร่วมโครงการฯ
ในลักษณะพักชำระหนี้ หรือลดภาระหนี้ โดยพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. จำนวนหนี้สุทธิ ณ วันสมัครเข้าโครงการ
2. ขนาดของฟาร์ม
3. ประสบการณ์ทางการเกษตรของเกษตรกร
4. รายได้จากการเกษตรในรอบปีการผลิตก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการ
5. จำนวนหนี้สินนอกเหนือจาก ธ.ก.ส.
6. รายได้นอกภาคเกษตร
7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่สามารถทำการเกษตรได้
8. ต้นทุนการผลิตการเกษตร
9. มูลค่าทรัพย์สินคงเหลือสุทธิ
10. ความต้องการเงินกู้ของเกษตรกร
11. ความต้องการฝึกอบรมอาชีพจากรัฐบาล
12. ระดับการศึกษาของเกษตรกร
13. การได้รับการแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส. หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ
14. การถือครองที่ดินทำการเกษตรของเกษตรกร

แบบจำลองแนวความคิดรวบยอด
(Conceptual Framework of Model)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรตามโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามนโยบายของรัฐบาลสามารถสร้างเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ภาพที่ 2 กรอบแนวความคิดในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกร

สมมติฐานในการวิจัย (Research Hypotheses)

จากการศึกษาข้อมูลหรือเอกสารการวิจัยที่ผ่านมาผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐาน คือ การพิจารณาของเกษตรกรในการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. จำนวนหนี้สุทธิ ณ วันสมัครเข้าโครงการ
2. ขนาดของฟาร์ม
3. ประสบการณ์ทางการเกษตรของเกษตรกร
4. รายได้จากการเกษตรในปีการผลิตก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการ
5. จำนวนหนี้สินนอกเหนือจาก ธ.ก.ส.
6. รายได้นอกภาคเกษตร
7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่สามารถทำการเกษตรได้
8. ต้นทุนการผลิตการเกษตร
9. มูลค่าทรัพย์สินคงเหลือสุทธิ
10. ความต้องการเงินกู้ของเกษตรกร
11. ความต้องการฝึกอบรมอาชีพจากรัฐบาล
12. ระดับการศึกษาของเกษตรกร
13. การได้รับการแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส. หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ
14. การถือครองที่ดินทำการเกษตรของเกษตรกร

บทที่ 3
วิธีการวิจัย
(RESEARCH METHODOLOGY)

การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกร ตามโครงการการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาล โดยมีการกำหนดวิธีการวิจัยดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย
(Locale of the Study)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย โดยเลือกเกษตรกรที่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. ในจังหวัดเชียงรายและสมัครเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้แก่เกษตรกรรายย่อยในจังหวัดเชียงราย ตามสัดส่วนของจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ แต่ละอำเภอ ทุกอำเภอในจังหวัดเชียงราย

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง
(The Population and Sampling Procedures)

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรในจังหวัดเชียงรายซึ่งสมัครเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาล จำนวนรวมทั้งหมด 55,023 ราย โดยแยกเป็นเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ จำนวน 30,393 ราย และเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ จำนวน 24,630 ราย โดยแบ่งเป็นอำเภอต่าง ๆ จำนวน 17 อำเภอ (ตารางที่ 4) แล้วนำประชากรตัวอย่างมาทำการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดพื้นที่ในการทำการศึกษาโดยเจาะจง (Purposive sampling) ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากทั้งหมด 17 อำเภอ โดยเจาะจงสุ่มตัวอย่างทุกอำเภอ (ตารางที่ 2)
2. วิธีการสุ่มตัวอย่าง จากลูกค้า ธ.ก.ส. ที่สมัครเข้าร่วมโครงการฯ โดยใช้สูตรของ Pagaso, และคณะ (Grareia และ Leon) (อ้างใน นำชัย ทนุผล, 2531: 34) คำนวนจากเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่สมัครเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด (เกษตรกรที่ปักชำระหนี่
30,393 ราย ลดภาระหนี่ 24,630 ราย)

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิด (0.10)

2.1 ขนาดของกลุ่มเกษตรกรที่เลือกปักชำระหนี่

$$N = \frac{30,393}{1 + 30,393 (0.10)^2}$$

$$= 99.6 \text{ (ประมาณ 100 ราย)}$$

2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี่

$$N = \frac{24,630}{1 + 24,630 (0.10)^2}$$

$$= 99.6 \text{ (ประมาณ 100 ราย)}$$

3. คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามข้อ 2 โดยจำแนกตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละอำเภอ เพื่อให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างแต่ละอำเภอที่เหมาะสมต่อขนาดของประชากรและประชากรมีโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการเลือกโดยสุตรของ Nagtalon (อ้างใน นำชัย ทนุผล, 2531: 54 - 55) ดังนี้

$$n_1 = \frac{nN_1}{N}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

N_1 = จำนวนประชากรในแต่ละอำเภอ

n_1 = จำนวนตัวอย่างที่จะสุ่มจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละอำเภอ

จากสูตร แทนค่าหาจำนวนตัวอย่างของเกษตรกรที่ปักชำระหนี่ อำเภอพาน

$$n_1 = \frac{nN_1}{N} = \frac{100 \times 3,341}{30,393} = 11 \text{ ราย}$$

จากสูตรข้างต้นสามารถคำนวณและกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการสุ่มในแต่ละอำเภอได้ดังนี้

ตารางที่ 4 จำนวนเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เข้าร่วมโครงการฯ และจำนวนตัวอย่าง

อำเภอ	จำนวนเกษตรกร ที่เลือกพักชำระหนี้ (ราย)	จำนวนตัวอย่าง ของพักชำระหนี้ (ราย)	จำนวนเกษตรกรที่ เลือกลดภาระหนี้ (ราย)	จำนวนตัวอย่าง เกษตรกรที่ลด ภาระหนี้ (ราย)
1. เมืองเชียงราย	1,075	4	2,178	9
2. แม่ลาว	978	3	794	3
3. พาน	3,341	11	2,762	11
4. แม่สรวย	1,533	5	1,828	7
5. แม่จัน	1,434	5	1,601	7
6. กิ่งอ.ดอยหลวง	726	3	371	2
7. เชียงแสน	1,938	6	1,118	5
8. แม่สาย	1,427	5	1,131	5
9. เวียงชัย	789	2	965	4
10. กิ่งอ.เวียงเชียงรุ้ง	929	3	856	3
11. เวียงป่าเป้า	2,052	7	431	2
12. ป่าแดด	970	3	825	3
13. เทิง	5,190	17	2,445	10
14. เชียงของ	2,512	8	3,755	15
15. พญาเม็งราย	1,812	6	1,636	7
16. ขุนตาล	2,098	7	1,312	5
17. เวียงแก่น	1,589	5	621	3
18. แม่ฟ้าหลวง	-	-	-	-
รวม	30,393	100	24,630	100

ที่มา : สำนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดเชียงราย (2545)

4. เมื่อได้จำนวนตัวอย่างของเกษตรกรที่พักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ของแต่ละอำเภอแล้วจึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบระบบ (Systematic random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแนวทางของวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (open – ended question) และปลายปิด (close – ended question) โดยในแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนคนงานในครัวเรือน ฯลฯ

ตอนที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูล และรายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกร

ตอนที่ 3 เพื่อรวบรวมข้อมูล และรายละเอียดเกี่ยวกับข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อโครงการฯ

การรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการออกแบบสอบถามเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยส่วนของข้อมูลพื้นฐาน ส่วนของปัจจัยที่มีต่อการเลือกพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรและส่วนของความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อโครงการฯ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ได้แก่ ข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสารต่าง ๆ รายงานของสำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัดเชียงราย รายงานของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเชียงราย เอกสารต่าง ๆ จากสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเชียงราย และข้อมูลอื่น ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แบบสัมภาษณ์ทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วไปตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขให้ถูกต้องและควบคุมเนื้อหาที่จะวัด (Content validity) และทดสอบความเที่ยง (Reliability) โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ในจังหวัดเชียงราย ซึ่งไม่ใช่กลุ่มประชากรที่ศึกษาจำนวน 20 ราย เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ ปรากฏว่าแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้อยู่ในเกณฑ์สามารถนำไปใช้ได้

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

(Analysis of Data)

การศึกษานี้ได้กำหนดการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา เป็นการวิเคราะห์โดยใช้ตารางเปรียบเทียบสภาพทั่วไปของเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย ซึ่งสมัครเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามนโยบายของรัฐบาล โดยวิเคราะห์ผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences : SPSS) เพื่อหาค่าเฉลี่ย ความถี่ ค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์แบบโลจิสติก (logistic function) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย โดยใช้ระดับความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์ก็คือ ต้องการศึกษามีตัวแปรอธิบาย (ตัวแปรอิสระ) หรือลักษณะใดที่จะมีอิทธิพลในการกำหนดความแตกต่างหรือใช้ทำนายได้ว่าถ้าเกษตรกร มีลักษณะเช่นนั้นแล้ว จะเป็นเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ตามโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาล โดยการแยกพิจารณาตัวแปรในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตัวแปรอธิบาย (ตัวแปรอิสระ) ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ในการอธิบายอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรตามโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาล ประกอบด้วยตัวแปรอธิบายที่เป็นเชิงปริมาณ จำนวน 9 ตัวแปร และตัวแปรอธิบายที่เป็นเชิงคุณภาพอีกจำนวน 6 ตัวแปร รวมเป็นตัวแปรอธิบายทั้งหมด จำนวน 15 ตัวแปร

เหตุผลที่ใช้ตัวแปรอธิบายที่เป็นเชิงปริมาณ มาศึกษาวิจัยเนื่องจากตัวแปรเชิงปริมาณสามารถวัดค่าเชิงปริมาณได้ง่ายและมีความแม่นยำสูง ตัวแปรอธิบายที่เป็นตัวแปรเชิงปริมาณจึงเป็นเครื่องมือที่นิยมใช้ในการวิเคราะห์สมการถดถอย (regression analysis)

นอกจากนั้น ตัวแปรอธิบายที่เป็นเชิงปริมาณมักจะมีความหมายอยู่ในตัวของมันเองเป็นที่เข้าใจง่าย ตัวอย่างเช่น จำนวนหนี้ค้างชำระ จำนวนเงินที่เป็นหนี้ ขนาดของฟาร์ม รายได้ของการทำการเกษตร เป็นต้น

สำหรับเหตุผลที่ใช้ตัวแปรอธิบายที่เป็นเชิงคุณภาพ ในการศึกษาวิจัยด้วยนั้นก็เพื่อให้ได้ผลของการศึกษาวิจัยที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะตัวแปรเชิงคุณภาพ ตัวอย่างเช่น การได้รับการอบรมอาชีพ ความพอใจต่อโครงการฯ การได้รับความช่วยเหลือด้านปัจจัยการผลิตด้านการเกษตร เป็นต้น ตัวแปรเหล่านี้ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกร ทั้งทางตรงและทางอ้อมประกอบกับเกษตรกรของไทยส่วนใหญ่ไม่มีการจดบันทึกหรือทำบัญชีในการผลิตในฟาร์มของตนเองจึงยากที่จะวัดออกมาในเชิงปริมาณได้

1. ตัวแปรอธิบาย (ตัวแปรอิสระ) ที่มีลักษณะเชิงปริมาณ มีดังนี้

1.1 จำนวนหนี้สุทธิของเกษตรกร ณ วันสมัครเข้าโครงการ หมายถึง จำนวนหนี้หรือวงเงินที่เกษตรกรเป็นหนี้กับ ธ.ก.ส. ณ 31 มีนาคม 2544 วันที่สมัครเข้าโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาล มีหน่วยวัดเป็นบาท

1.2 ขนาดฟาร์มของเกษตรกร หมายถึง จำนวนพื้นที่ของที่ดินที่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ ใช้เพาะปลูกจริงในฤดูกาลผลิต หมายถึงที่ดินทั้งหมดที่เกษตรกรใช้ในการทำการเกษตร มีหน่วยเป็นไร่

1.3 ประสบการณ์ทางการเกษตรของเกษตรกร หมายถึง จำนวนปีที่เกษตรกรผู้สมัครเข้าร่วมโครงการฯ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีหน่วยวัดเป็นปี

1.4 รายได้จากการทำการเกษตรในรอบปีการผลิต ก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการ หมายถึง รายได้ทั้งหมดที่เกษตรกรได้รับจากการประกอบการด้านการเกษตรในรอบปีที่ผ่านมา (ปีการผลิต 2543 - 2544) ก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการฯ โดยรายได้ดังกล่าวยังไม่หักค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนในการผลิต สามารถวัดด้วยหน่วยวัดเป็นบาท

1.5 จำนวนหนี้สินนอกเหนือจาก ธ.ก.ส. หมายถึง จำนวนหนี้สินทุกประเภทของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่เป็นหนี้ยังไม่รวมถึงหนี้ที่มีอยู่กับ ธ.ก.ส. เช่น หนี้สินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ ญาติพี่น้อง พ่อค้านายทุน ผ่อนเครื่องไฟฟ้า อื่น ๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน เป็นต้น มีหน่วยเป็นบาท

1.6 รายได้นอกภาคเกษตร. หมายถึง รายได้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ไม่ได้มาจากการประกอบกิจกรรมทางการเกษตร เช่น รับจ้างทั่วไป ค่าขาย บุตรส่งมาให้ ดอกเบี้ยเงินฝาก รายได้จากอุตสาหกรรมพื้นบ้าน เช่น จักรสาน เป็นต้น มีหน่วยเป็นบาท

1.7 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่สามารถทำการเกษตรได้ หมายถึง จำนวนสมาชิกในครัวเรือน หรือในครอบครัวที่อาศัยอยู่ด้วยกันของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่สามารถทำการเกษตรได้และประกอบอาชีพเกษตรกรรมจริงในปัจจุบัน มีหน่วยเป็นคน

1.8 ต้นทุนการผลิตการเกษตร หมายถึง ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรทุกชนิดของเกษตรกรที่ทำการผลิตกิจกรรมทางการเกษตรในรอบปีการผลิตก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการ (ปีการผลิต 2543-2544) มีหน่วยวัดเป็นบาท

1.9 มูลค่าทรัพย์สินคงเหลือสุทธิ หมายถึง มูลค่าของทรัพย์สินของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ณ วันที่เข้าโครงการ ทั้งสิ้น ตามราคาขายปัจจุบัน ได้แก่ บ้านพักอาศัย และสิ่งปลูกสร้าง เครื่องมือเครื่องจักรกล อุปกรณ์การเกษตร รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เป็นต้น มีหน่วยเป็นบาท

2. ตัวแปรอธิบาย (ตัวแปรอิสระ) ที่มีลักษณะเชิงคุณภาพ มีดังนี้

2.1 ความต้องการเงินกู้ของเกษตรกร หมายถึง ช่วง 3 ปี ที่เข้าร่วมโครงการระยะเวลาในขนาดต่อไปข้างหน้าเกษตรกรมีความต้องการเงินกู้เพิ่มขึ้น หรือไม่ อย่างไร การวัดค่าตัวแปรเพื่อใช้คำนวณในแบบจำลองกำหนดเป็นตัวแปรหุ่น (dummy variable) วัดค่าตัวแปรความต้องการเงินกู้ของเกษตรกร ดังนี้

เกษตรกรมีความต้องการเงินกู้เพิ่มขึ้น มีค่าเท่ากับ 0

เกษตรกรไม่มีความต้องการเงินกู้เพิ่ม มีค่าเท่ากับ 1

2.2 ความต้องการฝึกอบรมอาชีพจากรัฐบาล หมายถึง การฝึกอบรมอาชีพต่าง ๆ ทางด้านเกษตรกรรมจากรัฐบาลที่จัดหาให้แก่เกษตรกร มีผลหรืออิทธิพลอย่างไรต่อการตัดสินใจเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกร การวัดค่าตัวแปรเพื่อใช้คำนวณในแบบจำลองกำหนดเป็นตัวแปรหุ่น (dummy variable) วัดค่าตัวแปรการได้รับการฝึกอบรมอาชีพจากรัฐบาล ดังนี้

เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมอาชีพจากรัฐบาล มีค่าเท่ากับ 1

เกษตรกรไม่ได้รับการฝึกอบรมอาชีพจากรัฐบาล มีค่าเท่ากับ 0

2.3 ระดับการศึกษาของเกษตรกร หมายถึง ระดับการศึกษาในระดับสูงสุดของเกษตรกร โดยแบ่งเป็นระดับประถมศึกษา กล่าวคือไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6) และสูงกว่าระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6) ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษา (ม.1-ม.6) ระดับอุดมศึกษา การวัดค่าตัวแปรเพื่อใช้คำนวณในแบบจำลองกำหนดเป็นตัวแปรหุ่น (dummy variable) วัดค่าตัวแปรระดับการศึกษาของเกษตรกรดังนี้

เกษตรกรที่มีการศึกษาในระดับเท่ากับหรือต่ำกว่าประถมศึกษา มีค่าเท่ากับ 1

เกษตรกรที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าประถมศึกษา มีค่าเท่ากับ 0

2.4 การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของ ธ.ก.ส หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล หมายถึง การแนะนำ ชี้แจง สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการฯ ให้แก่เกษตรกร จากเจ้าหน้าที่ของ ธ.ก.ส เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล (ข้าราชการ) หรือผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องว่ามีอิทธิพล มากน้อยเพียงใดต่อการตัดสินใจเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกร หรือได้รับอิทธิพล จากปัจจัยอื่น ๆ เช่น เพื่อนบ้าน บุคคลในครอบครัวหรือตนเอง การวัดค่าตัวแปรเพื่อใช้คำนวณใน แบบจำลองกำหนดเป็นตัวแปรหุ่น (dummy variable) วัดค่าตัวแปรการได้รับคำแนะนำจาก เจ้าหน้าที่ของ ธ.ก.ส หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล ดังนี้

เกษตรกรได้รับการแนะนำชี้แนะจากเจ้าหน้าที่ มีค่าเท่ากับ 1

เกษตรกรได้รับจากปัจจัยอื่น ๆ มีค่าเท่ากับ 0

2.5 การถือครองที่ดินของเกษตรกร หมายถึง พื้นที่เพาะปลูกทำการเกษตร ของเกษตรกร มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตนเองหรือเช่าผู้อื่น ในการประกอบการทำการเกษตร หรือ มีทั้งของตนเองและเช่าผู้อื่น มีทั้ง 2 อย่างรวมกัน การวัดค่าตัวแปรเพื่อใช้คำนวณในแบบจำลอง กำหนดเป็นตัวแปรหุ่น (dummy variable) 2 ตัวแปร โดยวัดค่าตัวแปรการถือครองที่ดินของ เกษตรกร ดังนี้

เกษตรกรมีที่ดินเพาะปลูกเป็นของตนเองทั้งหมด มีค่าเท่ากับ 1

เกษตรกรมีที่ดินเพาะปลูกจากการเช่าผู้อื่นทั้งหมด มีค่าเท่ากับ 0

เกษตรกรมีที่ดินของตนเองและเช่าด้วยรวมกัน มีค่าเท่ากับ 0

และ

เกษตรกรมีที่ดินเพาะปลูกเป็นของตนเองทั้งหมด มีค่าเท่ากับ 0

เกษตรกรมีที่ดินเพาะปลูกจากการเช่าผู้อื่นทั้งหมด มีค่าเท่ากับ 1

เกษตรกรมีที่ดินของตนเองและเช่าด้วยรวมกัน มีค่าเท่ากับ 0

โดยการสรุปแล้วตัวแปรอธิบาย (ตัวแปรอิสระ) ที่จะใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีทั้งหมดจำนวน 15 ตัวแปร ด้วยกัน ดังนี้ คือ

X_1 : จำนวนหนี้สุทธิของเกษตรกร ณ วันสมัครเข้าร่วมโครงการ

X_2 : ขนาดฟาร์มของเกษตรกร

X_3 : ประสบการณ์ทางการเกษตรของเกษตรกร

- X_4 : รายได้จากการเกษตรในรอบปีการผลิตก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการ
 X_5 : จำนวนหนี้สินนอกเหนือจาก ธ.ก.ส.
 X_6 : รายได้นอกภาคเกษตร
 X_7 : จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่สามารถทำการเกษตรได้
 X_8 : ต้นทุนการผลิตการเกษตร
 X_9 : มูลค่าทรัพย์สินคงเหลือสุทธิ
 X_{10} : ความต้องการเงินกู้ของเกษตรกร
 X_{11} : ความต้องการฝึกอบรมอาชีพจากรัฐบาล
 X_{12} : ระดับการศึกษาของเกษตรกร
 X_{13} : การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของ ธ.ก.ส. หรือเจ้าหน้าที่ของ
 รัฐบาล
 X_{14} : การถือครองที่ดินของเกษตรกร เมื่อกำหนดให้ 1 คือ เกษตรกรที่มี
 ที่ดินเพาะปลูกเป็นของตนเองทั้งหมด
 X_{15} : การถือครองที่ดินของเกษตรกร เมื่อกำหนดให้ 1 คือ เกษตรกรที่มี
 ที่ดินเพาะปลูกเช่าของผู้อื่นทั้งหมด

ขั้นตอนในการวิเคราะห์และแบบจำลอง

ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งขั้นตอนในการวิเคราะห์แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

ดังนี้

1. ขั้นตอนแรก คือ การกำหนดแบบจำลองแบบ logistic function ซึ่งสามารถแสดงแบบจำลองของ Linear Probability Model ได้ดังนี้

$$Z = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_n X_n$$

โดยที่

Z คือ Column Vector ที่แสดงถึง การที่เกษตรกรจะ
 เลือกพักชำระหนี้ หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกร
 β คือ ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient) ของตัวแปรอธิบาย (X_i) ซึ่ง
 ต้องประมาณค่าโดย $i = 1, 2, \dots, n$
 X_i คือ ค่าตัวแปรอธิบาย (explanatory variable) โดยได้ทำการ
 ทดสอบแล้วมีผลสำคัญทางสถิติ ซึ่งสามารถใช้ในการ
 คำนวณหาค่าของความน่าจะเป็นเหตุการณ์พักชำระหนี้

หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรได้ โดย $i = 1, 2, \dots, n$

β_0 คือ ค่าคงที่ (Constant)

การวิเคราะห์ห้สมการถดถอยโลจิสติก เขียนสมการได้ดังนี้

$$\text{Log Prob. (event)} = \frac{e^{\beta_0 + \beta_1 x_i}}{1 + e^{\beta_0 + \beta_1 x_i}}$$

หรือ

$$\text{Log Prob. (event)} = \frac{1}{1 + e^{-(\beta_0 + \beta_1 x_i)}}$$

Prob. (event) คือ เหตุการณ์ที่เกษตรกรเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้

เมื่อ

β_0 และ β_1 คือ ค่าสัมประสิทธิ์ที่ประมาณค่าได้จากข้อมูล

X คือ ตัวแปรอิสระ

e คือ ล็อกธรรมชาติ (Natural Logarithms)

มีค่าประมาณ 2.718

$$\text{โดยให้ } Z = \beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2 + \dots + \beta_n x_n$$

โดยค่า Z จะมีค่า 0 ถึง 1 เท่านั้น และสามารถเขียนสมการใหม่ได้เป็น

$$\text{Log Prob. (event)} = \frac{1}{1 + e^{-Z}}$$

การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก จะประมาณค่าพารามิเตอร์ (β) โดยวิธีภาวน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood) อันเป็นการคำนวณทวนซ้ำ (Iterative algorithm) เพื่อให้ได้ค่าประมาณของพารามิเตอร์ที่ใกล้เคียงกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากที่สุด

การแปรค่าสัมประสิทธิ์ (β)

โดยให้ Prob. (event) คือ เหตุการณ์ที่เกษตรกรเลือกพักชำระหนี้

Prob. (no-event) คือ เหตุการณ์ที่เกษตรกรเลือกลดภาระหนี้ซึ่งหาได้จาก

$$\text{Prob. (no-event)} = 1 - \text{Prob. (event)}$$

$$\text{เนื่องจาก } \text{Prob. (event)} = \frac{1}{1 + e^{-Z}}$$

$$= \frac{1+e^z}{1+e^{-z}}$$

$$\frac{\text{Prob.}(\text{event})}{1 - \text{Prob.}(\text{event})} = e^z$$

$\text{Log} \frac{\text{Prob.}(\text{event})}{1 - \text{Prob.}(\text{event})}$ คือ odds ratio ซึ่งเป็นค่าความน่าจะเป็นที่เกษตรกรจะ

เลือกพักชำระหนี้ต่อการเกิดเหตุการณ์ที่เกษตรกรเลือกลดภาระหนี้ ตัวอย่างเช่น Prob. (event) ของการที่เกษตรกรเลือกพักชำระหนี้ เท่ากับ 0.75 แสดงว่า odds ratio ที่เกษตรกรจะเลือกพักชำระหนี้ต่อการเลือกลดภาระหนี้ คือ 3 : 1

2. การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับค่าสัมประสิทธิ์ของโมเดลการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก จะพิจารณาค่าสถิติ Wald-statistic ซึ่งมีการแจกแจงแบบ ไค-สแควร์ โดยการพิจารณาค่า Significance จากใบรายงานผลการวิเคราะห์ (print out) ค่า Partial correlation (R) โดยจะพิจารณามีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95 เปอร์เซ็นต์ หรือ ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05

3. การเลือกตัว Coefficient (β) ของตัวแปรอิสระ โดยค่าของ Coefficient จะแสดงถึงระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ (X_i) กับ ตัวแปรตาม (Y) ซึ่งจะเลือกเอา Coefficient ของตัวแปรอิสระ (X_i) แสดงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

(RESULTS AND DISCUSSION)

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ส่วนใหญ่ ๆ โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ตามแบบสอบถาม จากเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย ตามนโยบายของรัฐบาล ในจังหวัดเชียงราย ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic random sampling) โดยมีจำนวนผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้นจำนวน 200 คน การนำเสนอผลการวิจัย และข้อวิจารณ์ในครั้งนี้จะแยกการนำเสนอเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามนโยบายของรัฐบาล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาการสมัครเป็นลูกค้า ธ.ก.ส. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรที่จะเลือกแนวทางพักชำระหนี้ หรือลดภาระการชำระหนี้

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามนโยบายของรัฐบาล

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลตามโครงการฯ

1.1 เพศของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

ผลการวิเคราะห์เพศของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแยกตามประเภทของการเลือกของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่พักชำระหนี้ เป็นเพศชาย จำนวน 94 ราย คิดเป็นร้อยละ 94.00 ของจำนวนเกษตรกรที่พักชำระหนี้ ทั้งสิ้น 100 ราย และเป็นเพศหญิงจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.00 ของจำนวนเกษตรกรพักชำระหนี้ทั้งสิ้น 100 ราย และเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้เป็นเพศชายจำนวน 94 ราย คิดเป็นร้อยละ 94.00 ของจำนวนเกษตรกรที่ลดภาระหนี้ทั้งสิ้นจำนวน 100 ราย เป็นเพศหญิง จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.00 ของจำนวนเกษตรกรลดภาระหนี้ทั้งสิ้น 100 ราย ซึ่งจะเท่ากับเกษตรกรที่พักชำระหนี้ (ตารางที่ 5) จากการวิเคราะห์

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เนื่องจากผู้ขายส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว อีกทั้งเวลาร่วมประชุมชี้แจง และการรับ – ส่ง ข้าวระเงินกู้ส่วนใหญ่เพศชายจะเป็นผู้ติดต่อกับ ธ.ก.ส

ตารางที่ 5 เพศของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

เพศ	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ชาย	94	94.00	94	94.00
หญิง	6	6.00	6	6.00
รวม	100	100.00	100	100.00

1.2 อายุของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

ผลการวิเคราะห์อายุของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ ส่วนใหญ่มีอายุ ระหว่าง 41 – 60 ปี มีจำนวนมากที่สุดเท่ากับ 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.00 รองลงมา มีอายุ 61 ปีขึ้นไป มีจำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.00 ช่วงอายุของเกษตรกรที่น้อยที่สุด คือ ช่วงอายุ 20 – 40 ปี มีจำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.00 และเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ มีช่วงอายุมากที่สุด คือ 41 – 60 ปี มีจำนวน 62 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.00 รองลงมา มีอายุ 61 ปีขึ้นไป เป็นจำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.00 ช่วงอายุของเกษตรกรน้อยที่สุด คือ ช่วงอายุ 20 – 40 ปี มีจำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.00 (ตารางที่ 6) จากการวิเคราะห์เกษตรกรผู้พักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ มีลักษณะของช่วงอายุเหมือนกัน คือ ส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 41 – 60 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงกลางคน กำลังอยู่ในช่วงสร้างความมั่นคงแก่ครอบครัว นอกจากนั้นยังพบว่า เกษตรกรผู้เลือกพักชำระหนี้ มีอายุเฉลี่ย 50 ปี เกษตรกรผู้เลือกลดภาระหนี้มีอายุ เฉลี่ย 52 ปี

ตารางที่ 6 อายุของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

เพศ	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
20 – 40	11	11.00	13	13.00
41 – 60	70	70.00	62	62.00
61 ปีขึ้นไป	19	19.00	25	25.00
รวม	100	100.00	100	100.00

หมายเหตุ - อายุเฉลี่ยของเกษตรกรที่พักชำระหนี้ เท่ากับ 50 ปี
 - อายุเฉลี่ยของเกษตรกรที่ลดภาระหนี้ เท่ากับ 52 ปี

1.3 ระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

ผลการวิเคราะห์ ระดับการศึกษาของเกษตรกรซึ่งแยกตามลักษณะการเลือกของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 (ป.1 – ป.4) มีจำนวน 90 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.00 รองลงมาเป็นไม่ได้รับศึกษามี จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.00 และน้อยที่สุดจะมีระดับการศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.6 หรือเทียบเท่า มีจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.00 ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ มีระดับการศึกษา จำนวนมากที่สุดอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 (ป.1 – ป.4) มีจำนวน 89 ราย คิดเป็นร้อยละ 89.00 รองลงมาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงปีที่ 6 (ป.5 – ป.6) มีจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.00 และมีระดับการศึกษาที่น้อยที่สุดมีจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.00 อยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.6 หรือเทียบเท่า (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

ระดับการศึกษา	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	5	5.00	2	2.00
ประถมศึกษา ป.1 – ป. 4	90	90.00	89	89.00
ประถมศึกษา ป. 5 – ป. 6	2	2.00	6	6.00
มัธยมศึกษาตอนต้น ม.3	2	2.00	2	2.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย ม. 6	1	1.00	1	1.00
หรือเทียบเท่า				
รวม	100	100.00	100	100.00

1.4 สถานภาพการสมรสของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

ผลการวิเคราะห์สถานภาพการสมรสของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ แยกตามประเภทของการเลือก พบว่า เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ มีสถานภาพสมรสแล้ว 99 ราย คิดเป็นร้อยละ 99.00 และมีสถานภาพโสด 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.00 ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ มีสถานภาพสมรสแล้ว 91 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.00 และมีสถานภาพโสด จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.00 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 สถานภาพการสมรสของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

สถานภาพ	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
โสด	1	1.00	9	9.00
สมรสแล้ว	99	99.00	91	91.00
รวม	100	100.00	100	100.00

1.5 สถานภาพผู้สมัครแล้วของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้

จากการวิเคราะห์ สถานภาพของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้แยกตามประเภทการเลือกพบว่า เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้และสมัครแล้ว มีสถานภาพที่ยังอยู่ร่วมกันมากที่สุด มีจำนวน 86 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.87 และมีสถานภาพแยกกันอยู่น้อยที่สุด มีจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.01 ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ และสมัครแล้ว มีสถานภาพอยู่ร่วมกันมากที่สุด มีจำนวน 79 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.81 และน้อยที่สุดมีสถานภาพหย่าร้าง มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.20 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 สถานภาพของผู้สมัครแล้วของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

สถานภาพ	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
อยู่ร่วมกัน	86	86.87	79	86.81
แยกกันอยู่	1	1.01	3	3.29
หย่าร้าง	2	2.02	2	2.20
ม่าย	10	10.10	7	7.70
รวม	99	100.00	91	100.00

1.6 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้

ผลจากการวิเคราะห์ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกร ซึ่งแยกตามลักษณะการเลือกของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือน ระหว่าง 4 – 6 คน มีจำนวนมากที่สุดเท่ากับ 73 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.00 รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 1 – 3 คน มีจำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.00 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรที่มีจำนวนน้อยที่สุด อยู่ในช่วงมากกว่า 6 คนขึ้นไป มีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.00 ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด อยู่ในช่วง 4 – 6 คน มีจำนวน 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.00 รองลงมา มีจำนวนสมาชิกใน

ครัวเรือนจำนวนระหว่าง 1 – 3 คน มีจำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.00 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรที่มีจำนวนน้อยที่สุด อยู่ในช่วงมากกว่า 6 คนขึ้นไป (ตารางที่ 10) จากการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้พักชำระหนี้ และลดภาระหนี้มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเหมือนกัน กล่าวคือ ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนอยู่ในช่วง 4 – 6 คน ซึ่งเป็นครอบครัวเดี่ยว ขนาดเล็ก ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก พี่ตา หรือแมยาย และเกษตรกรผู้เลือกพักชำระหนี้ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน ส่วนเกษตรกรที่ลดภาระหนี้เฉลี่ย 5 คน

ตารางที่ 10 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

จำนวนสมาชิก	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1 – 3	24	24.00	13	13.00
4 – 6	73	73.00	85	85.00
มากกว่า 6	3	3.00	2	2.00
รวม	100	100.00	100	100.00

หมายเหตุ - จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรที่พักชำระหนี้เฉลี่ย เท่ากับ 4 คน
- จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรที่ลดภาระหนี้เฉลี่ย เท่ากับ 5 คน

1.7 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่สามารถประกอบกิจกรรมทางการเกษตร และช่วยทำการเกษตร ของครัวเรือนเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

ผลการวิเคราะห์ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่สามารถประกอบกิจกรรมทางการเกษตรและช่วยทำการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ แยกตามประเภทการเลือกของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ มีสมาชิกใน ครัวเรือนที่ช่วยในการทำการเกษตรมากที่สุด อยู่ในช่วง 1 – 2 คน มีจำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.00 จำนวนที่น้อยที่สุด มีจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.00 อยู่ใน ช่วงมากกว่า 6 คนขึ้นไป ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ มีสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยในการ ทำการเกษตรมากที่สุดอยู่ในช่วง 1 – 2 คน มีจำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.00 และ

น้อยที่สุดอยู่ในช่วง 3 – 4 คน มีจำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.00 (ตารางที่ 11) นอกจากนั้นยังวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรทั้งพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ มีสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำการเกษตรเฉลี่ยเท่ากับ 2 คนต่อครัวเรือน

ตารางที่ 11 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่สามารถประกอบกิจกรรมทางการเกษตร และช่วยทำการเกษตรของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ ทำการเกษตร (ราย)	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1 – 2	66	66.00	68	68.00
3 – 4	29	29.00	32	32.00
5 – 6	4	4.00	0	0.00
มากกว่า 6	1	1.00	0	0.00
รวม	100	100.00	100	100.00

หมายเหตุ - จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยประกอบการเกษตรเฉลี่ยของเกษตรกร ที่พักชำระหนี้เฉลี่ย เท่ากับ 2 คน

- จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยประกอบการเกษตรเฉลี่ยของเกษตรกร ที่ลดภาระหนี้เฉลี่ย เท่ากับ 2 คน

1.8 ระยะเวลาการสมัครเข้าเป็นสมาชิกลูกค้า ธ.ก.ส. ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้

ผลการวิเคราะห์ระยะเวลาการสมัครเข้าเป็นลูกค้า ธ.ก.ส. ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ แยกตามประเภทการเลือกของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเข้าเป็นลูกค้า ธ.ก.ส. อยู่ในช่วง 16 – 20 ปี เป็นจำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.00 และระยะเวลาน้อยที่สุด ในการเป็นลูกค้า ธ.ก.ส. ของเกษตรกรมี 2 ช่วง ที่เท่ากัน คือ ช่วง 21 – 25 ปี และ 25 ปีขึ้นไป โดยมีจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.00 ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ มีระยะเวลาเข้าเป็นลูกค้า ธ.ก.ส. มากที่สุด คือ ช่วง 6 – 10 ปี จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.00 และมีระยะเวลาที่ เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. น้อยที่

สุด อยู่ในช่วง 25 ปีขึ้นไป มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.00 (ตารางที่ 12) จากการวิเคราะห์
เกษตรกร ผู้เลือกพักชำระหนี้มีระยะเวลาเป็นลูกค้า ธ.ก.ส. เฉลี่ย 13 ปี และเกษตรกร ผู้เลือกลด
ภาระหนี้มีค่าเฉลี่ย 12 ปี

ตารางที่ 12 ระยะเวลาการสมัครเข้าเป็นลูกค้า ธ.ก.ส. ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ
พักชำระหนี้และลดภาระหนี้

ระยะเวลาที่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. (ปี)	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1 - 5	14	14.00	10	10.00
6 - 10	24	24.00	32	32.00
11 - 15	24	24.00	25	25.00
16 - 20	30	30.00	26	26.00
21 - 25	4	4.00	5	5.00
มากกว่า 25	4	4.00	2	2.00
รวม	100	100.00	100	100.00

- หมายเหตุ - ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกลูกค้า ธ.ก.ส. เฉลี่ยของเกษตรกรที่พักชำระหนี้เฉลี่ย
เท่ากับ 13 ปี
- ระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นสมาชิกลูกค้า ธ.ก.ส. เฉลี่ยของเกษตรกรที่ลดภาระหนี้
เฉลี่ย เท่ากับ 12 ปี

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรที่จะเลือก แนวทางพักชำระหนี้ หรือลดภาระการชำระหนี้

แยกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกพักชำระหนี้และลดภาระ
หนี้ของเกษตรกร

2.1 จำนวนหนี้สุทธิคงเหลือของเกษตรกรก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้
และลดภาระหนี้

ผลการวิเคราะห์จำนวนหนี้สุทธิคงเหลือ ณ 31 มีนาคม 2544 ของเกษตรกร
ผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ แยกตามประเภทการเลือกของเกษตรกร พบว่า
เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ ส่วนใหญ่มีหนี้คงเหลืออยู่ในช่วง 40,001 – 60,000 บาท มีจำนวน
35 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.00 รองลงมาอยู่ในช่วง 60,001 – 80,000 บาท มีจำนวน 32 ราย คิด
เป็นร้อยละ 32.00 และจำนวนหนี้สุทธิคงเหลือน้อยที่สุดอยู่ในช่วงน้อยกว่า 20,001 บาท มี
จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.00 ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้คงเหลือมากที่สุด อยู่ในช่วง
ไม่เกิน 20,000 บาท จำนวน 41 รายคิดเป็นร้อยละ 41.00 รองลงมาอยู่ในช่วง 20,001 - 40,000
บาท มีจำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.00 และเกษตรกรที่มีหนี้คงเหลือน้อยที่สุดอยู่ในช่วง
60,001 – 80,000 บาท มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.00 (ตารางที่ 13) นอกจากนี้จากการ
วิเคราะห์ยังพบว่า เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ มีหนี้คงเหลือสุทธิเฉลี่ย 56,516.40 บาท และ
ผู้เลือกลดภาระหนี้จะมีหนี้สุทธิคงเหลือเฉลี่ย 29,021.70 บาท แสดงว่ารายที่เลือกพักชำระหนี้
จะมียอดหนี้สุทธิคงเหลือเฉลี่ยมากกว่า เกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้

ตารางที่ 13 จำนวนหนี้สุทธิคงเหลือก่อนสมัครเข้าโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

จำนวนหนี้คงเหลือ (บาท)	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่า 20,001	6	6.00	41	41.00
20,001 – 40,000	20	20.00	40	40.00
40,001 – 60,000	35	35.00	17	17.00
60,001 – 80,000	32	32.00	2	2.00
มากกว่า 80,000	7	7.00	0	0.00
รวม	100	100.00	100	100.00

หมายเหตุ - จำนวนหนี้คงเหลือสุทธิของเกษตรกรที่พักชำระหนี้เฉลี่ย เท่ากับ 56,516.40 บาท
 - จำนวนหนี้คงเหลือสุทธิของเกษตรกรที่ลดภาระหนี้เฉลี่ย เท่ากับ 29,021.70 บาท

2.2 จำนวนหนี้สินนอกเหนือจาก ธ.ก.ส. ของเกษตรกรก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

ผลการวิเคราะห์จำนวนหนี้สินนอกเหนือจาก ธ.ก.ส. ก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ แยกตามประเภทการเลือกของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สินนอกเหนือจาก ธ.ก.ส. มีจำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.00 รองลงมามีหนี้สินมากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป มีจำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.00 และมีหนี้สินน้อยที่สุดอยู่ในช่วง 5,001 – 7,500 บาท มีจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.00 และมีจำนวนหนี้สินนอกเหนือจาก ธ.ก.ส. เฉลี่ยเท่ากับ 14,650 บาท ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สินนอกเหนือจาก ธ.ก.ส. มีจำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.00 รองลงมาอยู่ในช่วง 7,501 – 10,000 บาท มีจำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.00 และอยู่ในช่วง 5,001 – 7,500 บาท มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.00 นอกจากนี้ยังพบว่า มีจำนวนหนี้สินนอกเหนือจาก ธ.ก.ส. เฉลี่ยของเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้เฉลี่ยเท่ากับ 6,665 บาท (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 จำนวนหนี้สินนอกเหนือจาก ธ.ก.ส. ก่อนเข้าโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

จำนวนหนี้คงเหลือนอกจาก ธ.ก.ส. (บาท)	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่มีหนี้	31	31.00	37	37.00
1 - 2,500	6	6.00	5	5.00
2,501 - 5,000	10	10.00	20	20.00
5,001 - 7,500	1	1.00	3	3.00
7,501 - 10,000	23	23.00	21	21.00
มากกว่า 10,000 ขึ้นไป	29	29.00	14	14.00
รวม	100	100.00	100	100.00

หมายเหตุ - จำนวนหนี้คงเหลือนอกเหนือจาก ธ.ก.ส. ของเกษตรกรที่พักชำระหนี้เฉลี่ย เท่ากับ 14,650 บาท

- จำนวนหนี้คงเหลือนอกเหนือจาก ธ.ก.ส. ของเกษตรกรที่ลดภาระหนี้เฉลี่ย เท่ากับ 6,665 บาท

2.3 จำนวนที่ดินที่ใช้ในการทำการเกษตรของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

ผลการวิเคราะห์จำนวนที่ดินที่ใช้ในการทำการเกษตรของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ แยกตามประเภทของการเลือกของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ส่วนใหญ่ใช้ที่ดินทำการเกษตรมากที่สุดอยู่ในช่วง 11 - 20 ไร่ มีจำนวน 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.00 รองลงมาอยู่ในช่วงน้อยกว่า 10 ไร่ มีจำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.00 และมีการใช้ที่ดินในการทำการเกษตรน้อยที่สุดอยู่ในช่วงมากกว่า 40 ไร่ มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.00 ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ มีการใช้ที่ดินในการทำการเกษตรมากที่สุดอยู่ในช่วง 11 - 20 ไร่ มีจำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.00 รองลงมาอยู่ในช่วงน้อยกว่า 10 ไร่ มีจำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.00 และการใช้ที่ดินทำการเกษตรที่น้อยที่สุด มี 2 ช่วงที่เท่ากัน คือ ช่วง 31 - 40 ไร่ และมากกว่า 40 ไร่ มีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.00 (ตารางที่ 15) จากผลการวิเคราะห์ยังพบว่า เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้มีการใช้ที่

ดินในการประกอบการเกษตรเฉลี่ย 18 ไร่ และเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ มีการใช้ที่ดินเฉลี่ย 14 ไร่ แสดงว่าเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้มีการใช้ที่ดินมากกว่าเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้

ตารางที่ 15 จำนวนที่ดินที่ใช้ในการทำการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้

จำนวนที่ดิน (ไร่)	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่า 11	23	23.00	36	36.00
11 - 20	52	52.00	49	49.00
21 - 30	15	15.00	9	9.00
31 - 40	8	8.00	3	3.00
มากกว่า 40	2	2.00	3	3.00
รวม	100	100.00	100	100.00

หมายเหตุ - จำนวนที่ดินที่ใช้ในการทำการเกษตรของเกษตรกรที่พักชำระหนี้เฉลี่ยเท่ากับ 18 ไร่ต่อราย
- จำนวนที่ดินที่ใช้ในการทำการเกษตรของเกษตรกรที่ลดภาระหนี้เฉลี่ยเท่ากับ 14 ไร่ต่อราย

2.4 ลักษณะการถือครองที่ดินในการทำการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

จากการวิเคราะห์ลักษณะการถือครองที่ดินในการทำการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ แยกตามลักษณะการเลือกของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ ส่วนใหญ่มีที่ดินทำการเกษตรเป็นของตนเอง มีจำนวน 83 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.00 รองลงมาเป็นผู้เช่าของผู้อื่นและของตนเองรวมกัน มีจำนวน 13 ราย คิดเป็น ร้อยละ 13.00 และมีจำนวนน้อยสุดได้แก่ เช่าของผู้อื่นทำการเกษตรทั้งหมด จำนวน 4 ราย คิดเป็น ร้อยละ 4.00 ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดชำระหนี้ มีเกษตรกรที่มีที่ดินเป็นของตนเอง ในการทำการเกษตร มากที่สุด จำนวน 76 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.00 รองลงมาเช่าของผู้อื่นและ

เป็นของ ตนเองรวมกัน จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.00 และที่น้อยที่สุด เป็นผู้เช่าของผู้
อื่นทั้งหมด จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.00 ซึ่งลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรทั้ง 2
กลุ่ม มีลักษณะเหมือนกัน คือ เป็นที่ดินของตนเอง มีจำนวนมากที่สุด (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 ลักษณะการถือครองที่ดินในการทำการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าโครงการ
พักชำระหนี้และลดภาระหนี้

ลักษณะการถือครองที่ดิน	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เป็นของตนเองทั้งหมด	83	83.00	76	76.00
เช่าผู้อื่นทั้งหมด	4	4.00	3	3.00
เช่าของผู้อื่น และเป็นของตนเอง	13	13.00	21	21.00
รวมกัน				
รวม	100	100.00	100	100.00

2.5 ระยะเวลา ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของเกษตรกรผู้เข้าร่วม
โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

ผลการวิเคราะห์ระยะเวลาประสบการณ์ทางการเกษตรของเกษตรกรผู้เข้าร่วม
โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ แยกตามประเภทการเลือก พบว่า เกษตรกรที่เลือกพัก
ชำระหนี้ มีประสบการณ์ทางการเกษตรมากที่สุดอยู่ในช่วง 21 – 30 ปี มีจำนวน 44 ราย คิดเป็น
ร้อยละ 44.00 รองลงมาอยู่ในช่วง 31 – 40 ปี มีจำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.00 และน้อย
ที่สุดอยู่ในช่วง 11 – 20 ปี มีจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.00 ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้
ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทางการเกษตรมากที่สุด อยู่ในช่วง 21 – 30 ปี มีจำนวน 37 ราย
คิดเป็นร้อยละ 37.00 รองลงมาอยู่ในช่วง 31 – 40 ปี มีจำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.00
และน้อยที่สุดอยู่ในช่วง 1 – 10 ปี มีจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.00 (ตารางที่ 17) นอกจาก
นั้นจากการวิเคราะห์ยังพบว่า เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้มีประสบการณ์ทางการเกษตรเฉลี่ย
31 ปี และเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้มีประสบการณ์เฉลี่ย 31 ปี ซึ่งเท่ากัน

ตารางที่ 17 ระยะเวลา ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของเกษตรกรตั้งแต่แรก
จนถึงปัจจุบัน 31 มีนาคม 2544 ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้
และลดภาระหนี้

จำนวนปี (ปี)	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1 - 10	6	6.00	6	6.00
11 - 20	4	4.00	13	13.00
21 - 30	44	44.00	37	37.00
31 - 40	32	32.00	27	27.00
40 ปีขึ้นไป	14	14.00	17	17.00
รวม	100	100.00	100	100.00

หมายเหตุ - ประสบการณ์ทางการเกษตรตั้งแต่แรกถึงปัจจุบันของเกษตรกรที่พักชำระหนี้
เฉลี่ยเท่ากับ 31 ปี
- ประสบการณ์ทางการเกษตรตั้งแต่แรกถึงปัจจุบันของเกษตรกรที่ลดภาระหนี้
เฉลี่ยเท่ากับ 31 ปี

2.6 รายได้จากการทำการเกษตรในรอบหนึ่งปีการผลิต ของเกษตรกรในโครงการ
พักชำระหนี้ และลดภาระหนี้

ผลการวิเคราะห์ รายได้จากการทำการเกษตรในหนึ่งรอบปีการผลิตแยกตาม
ประเภทของการเลือก พบว่า เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ มีรายได้จากการทำการเกษตรในรอบ
หนึ่งปีการผลิตส่วนใหญ่ มีรายได้อยู่ในช่วง 20,001 - 40,000 บาท มีจำนวน 61 ราย คิดเป็น
ร้อยละ 61.00 รองลงมาอยู่ในช่วง 40,001 - 60,000 บาท มีจำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ
26.00 และมีจำนวนน้อยที่สุดอยู่ในช่วงที่น้อยกว่า 20,000 บาท มีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ
3.00 ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ มีรายได้จากการทำการเกษตรในหนึ่งรอบปีการผลิต
ส่วนใหญ่มีรายได้ในช่วง 40,001 - 60,000 บาท มีจำนวน 61 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.00
รองลงมาอยู่ในช่วง 60,001 - 80,000 บาท มีจำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.00 และมี
จำนวนน้อยที่สุดอยู่ในช่วง มากกว่า 80,000 บาทขึ้นไป มีจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.00

(ตารางที่ 18) นอกจากนั้นยังวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้มีรายได้เฉลี่ยจากการทำการเกษตรในรอบหนึ่งปีการผลิตเท่ากับ 43,660 บาท ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้มีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 53,290 บาท

ตารางที่ 18 รายได้จากการทำการเกษตรในรอบหนึ่งปีการผลิต ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

รายได้ทั้งหมดจากการเกษตร (บาท)	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่า 20,001	3	3.00	7	7.00
20,001 – 40,000	61	61.00	11	11.00
40,001 – 60,000	26	26.00	61	61.00
60,001 – 80,000	4	4.00	17	17.00
มากกว่า 80,000	6	6.00	4	4.00
รวม	100	100.00	100	100.00

- หมายเหตุ - รายได้จากการทำการเกษตรในรอบหนึ่งปี โดยไม่หักค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของเกษตรกรที่พักชำระหนี้ เท่ากับ 43,660 บาท
- รายได้จากการทำการเกษตรในรอบหนึ่งปี โดยไม่หักค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของเกษตรกรที่ลดภาระหนี้ เท่ากับ 53,290 บาท

2.7 แหล่งรายได้นอกภาคการเกษตรในรอบหนึ่งปีของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้

จากการวิเคราะห์ แหล่งรายได้นอกภาคการเกษตรของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ โดยแยกตามประเภทการเลือกของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรผู้เลือกพักชำระหนี้ เกษตรกรมีแหล่งรายได้นอกภาคการเกษตรมาจากการรับจ้างทั่วไปมากที่สุด มีจำนวน 94 ราย คิดเป็นร้อยละ 94.00 และที่มีแหล่งรายได้นอกภาคการเกษตรน้อยที่สุดมาจากบุตรส่งมาให้และดอกเบี้ยเงินฝาก คือ อย่างละ 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.00 ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ มีแหล่งรายได้นอกภาคการเกษตรมากที่สุดมาจากการรับจ้างทั่วไป

มีจำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.00 และแหล่งรายได้นอกภาคการเกษตรที่น้อยที่สุด คือ มาจากการค้าขาย มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.00(ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 แหล่งรายได้นอกภาคการเกษตร ในรอบหนึ่งปี ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ
พักชำระหนี้และลดภาระหนี้

แหล่งรายได้นอกภาคการเกษตร	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
รับจ้างทั่วไป	94	94.00	59	59.00
บุตรส่งมาให้	1	1.00	39	39.00
ค้าขาย	4	4.00	2	2.00
ดอกเบี้ยเงินฝาก	1	1.00	0	0.00
รวม	100	100.00	100	100.00

2.8 รายได้นอกภาคการเกษตรในรอบหนึ่งปีของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ
พักชำระหนี้ และลดภาระหนี้

จากการวิเคราะห์ รายได้นอกภาคการเกษตรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้
และลดภาระหนี้ โดยแยกตามประเภทการเลือกของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรผู้เลือกพักชำระ
หนี้ มีเกษตรกรที่มีรายได้นอกภาคการเกษตรมากที่สุด อยู่ในช่วง น้อยกว่า 20,001 มีจำนวน 94
ราย คิดเป็นร้อยละ 94.00 รองลงมาอยู่ในช่วง 40,001 – 60,000 บาท มีจำนวน 4 ราย คิดเป็น
ร้อยละ 4.00 และมีรายได้นอกภาคการเกษตรน้อยสุด อยู่ใน 2 ช่วง ซึ่งเท่ากับ คือ 20,001 –
40,000 บาท และช่วงมากกว่า 80,000 บาท มีจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.00 ส่วนเกษตรกร
ที่เลือกลดภาระหนี้ มีเกษตรกรที่มีรายได้ภาคการเกษตรมากที่สุด อยู่ในช่วง น้อยกว่า 20,001
บาท มีจำนวน 59 ราย รองลงมาอยู่ในช่วง 20,001 – 40,000 บาท มีจำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อย
ละ 39.00 และน้อยที่สุดอยู่ในช่วง 40,001 – 60,000 บาท มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.00
นอกจากนี้ยังวิเคราะห์พบว่า รายได้เฉลี่ยนอกภาคเกษตรของเกษตรกรที่พักชำระหนี้ เท่ากับ
13,763 บาท และลดภาระหนี้ เท่ากับ 19,770 บาท

ตารางที่ 20 รายได้นอกภาคการเกษตรในรอบหนึ่งปีของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ
พักชำระหนี้ และลดภาระหนี้

รายได้นอกภาคการเกษตร (บาท)	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่า 20,001	94	94.00	59	59.00
20,001 – 40,000	1	1.00	39	39.00
40,001 – 60,000	4	4.00	2	2.00
มากกว่า 60,000	1	1.00	0	0.00
รวม	100	100.00	100	100.00

หมายเหตุ - รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ยของเกษตรกรที่พักชำระหนี้เฉลี่ย

เท่ากับ 13,763 บาท

- รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ยของเกษตรกรที่ลดภาระหนี้เฉลี่ย

เท่ากับ 19,770 บาท

2.9 ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรในรอบหนึ่งปีการผลิตของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

จากการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรทางการเกษตรรอบหนึ่งปีการผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ แยกตามลักษณะการเลือกของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรผู้เลือกพักชำระหนี้มีต้นทุนการผลิตในรอบหนึ่งปีการผลิตมีปริมาณมากที่สุด มีต้นทุนอยู่ในช่วง 20,001 – 40,000 บาท มีจำนวน 67 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.00 น้อยที่สุดมีต้นทุนมากกว่า 80,000 บาทขึ้นไป มีจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.00 ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้มีต้นทุนการผลิตอยู่ในช่วง 20,001 – 40,000 บาท มีจำนวนมากที่สุด คือ 72 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.00 น้อยสุดอยู่ในช่วง 60,001 – 80,000 บาท มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.00 (ตารางที่ 21) นอกจากนั้นยังวิเคราะห์ พบว่า เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้มีต้นทุนทางการเกษตรในรอบหนึ่งปีการผลิตเฉลี่ยเท่ากับ 33,410 บาท ส่วนผู้ที่เลือกลดภาระหนี้มีต้นทุนเฉลี่ยเท่ากับ 29,650 บาท

ตารางที่ 21 ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรในหนึ่งรอบปีการผลิตของเกษตรกรผู้เข้าร่วม
โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

ต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท)	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่า 20,001	18	18.00	21	21.00
20,001 – 40,000	67	67.00	72	72.00
40,001 – 60,000	10	10.00	5	5.00
60,001 – 80,000	4	4.00	2	2.00
มากกว่า 80,000	1	1.00	0	0.00
รวม	100	100.00	100	100.00

หมายเหตุ - ต้นทุนการผลิตการเกษตรที่พักชำระหนี้ เฉลี่ยเท่ากับ 33,410 บาท

- ต้นทุนการผลิตการเกษตรที่ลดภาระหนี้ เฉลี่ยเท่ากับ 29,650 บาท

2.10 มูลค่าทรัพย์สินคงเหลือสุทธิ ณ วันสมัครเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ของเกษตรกร

แยกตามประเภทการเลือกของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ มีมูลค่าทรัพย์สินคงเหลือสุทธิ ณ ก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ มีจำนวนมากที่สุดอยู่ในช่วง 100,001 – 150,000 บาท มีจำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.00 และมีมูลค่าทรัพย์สินคงเหลือน้อยที่สุดอยู่ในช่วงน้อยกว่า 50,000 บาท มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.00 ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้มีมูลค่าทรัพย์สินคงเหลือสุทธิมากที่สุดอยู่ในช่วง 100,001 - 150,000 บาท มีจำนวน 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.00 และน้อยที่สุดอยู่ในช่วง 250,001 - 300,000 บาท มีจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.00 (ตารางที่ 22) นอกจากนี้ยังวิเคราะห์ พบว่า เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ มีมูลค่าทรัพย์สินคงเหลือสุทธิเฉลี่ยเท่ากับ 189,120 บาท ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้มีมูลค่าทรัพย์สินคงเหลือเฉลี่ยเท่ากับ 194,938 บาท

ตารางที่ 22 มูลค่าทรัพย์สินคงเหลือสุทธิ ณ ก่อนวันสมัครเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

มูลค่าทรัพย์สินคงเหลือ (บาท)	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่า 50,001	2	2.00	7	7.00
50,001 – 100,000	14	14.00	7	7.00
100,001 – 150,000	43	43.00	34	34.00
150,001 – 200,000	6	6.00	20	20.00
200,001 – 250,000	14	14.00	6	6.00
250,001 – 300,000	8	8.00	5	5.00
มากกว่า 300,000	13	13.00	21	21.00
รวม	100	100.00	100	100.00

หมายเหตุ - มูลค่าทรัพย์สินคงเหลือของเกษตรกรของเกษตรกรที่พักชำระหนี้เฉลี่ยเท่ากับ

189,120 บาท

- มูลค่าทรัพย์สินคงเหลือของเกษตรกรของเกษตรกรที่ลดภาระหนี้เฉลี่ยเท่ากับ

194,938 บาท

2.11 ความต้องการเงินกู้เพิ่มของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้

จากการวิเคราะห์ ความต้องการเงินกู้เพิ่มของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ โดยแยกตามลักษณะการเลือกของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้มีความต้องการเงินกู้เพิ่ม จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.00 และไม่ต้องการเงินกู้เพิ่ม จำนวน 96 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.00 ส่วนเกษตรกรผู้เลือกลดภาระหนี้ มีความต้องการเงินกู้เพิ่ม จำนวน 92 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.00 และไม่ต้องการเงินกู้เพิ่ม จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.00 (ตารางที่ 23) นอกจากนี้ยังพบว่า กรณีที่เกษตรกรมีความต้องการเงินกู้เพิ่ม มีจำนวนเงินกู้ที่ต้องการเพิ่มเฉลี่ย ของเกษตรกรที่พักชำระหนี้ เท่ากับ 2,000 บาท และลดภาระหนี้ เท่ากับ 37,650 บาท

ตารางที่ 23 ความต้องการเงินกู้เพิ่มของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และ
ลดภาระหนี้

ความต้องการเงินกู้	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต้องการกู้เงินเพิ่ม	4	4.00	92	92.00
ไม่ต้องการกู้เงินเพิ่ม	96	96.00	8	8.00
รวม	100	100.00	100	100.00

หมายเหตุ - ความต้องการเงินกู้เพิ่มของเกษตรกรที่พักชำระหนี้เฉลี่ย เท่ากับ 2,000 บาท

- ความต้องการเงินกู้เพิ่มของเกษตรกรที่ลดภาระหนี้เฉลี่ย เท่ากับ 37,650 บาท

2.12 ความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพจากรัฐบาลของเกษตรกรหลังสมัครเข้า
โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

จากการวิเคราะห์ ความต้องการฝึกอบรมอาชีพของเกษตรกรจากรัฐบาล หลัง
สมัครเข้าโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ โดยแยกตามลักษณะการเลือกของเกษตรกร พบ
ว่า เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ มีความต้องการฝึกอบรมอาชีพ จำนวน 94 ราย คิดเป็นร้อยละ
94.00 และไม่ต้องการฝึกอบรมอาชีพ จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.00 ส่วนเกษตรกรผู้ลด
ภาระหนี้ต้องการฝึกอบรมอาชีพจำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.00 และไม่ต้องการฝึกอบรมอาชีพ
จำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.00 (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 ความต้องการฝึกอบรมอาชีพของเกษตรกรหลังสมัครเข้าโครงการพักชำระหนี้และ
ลดภาระหนี้

ความต้องการฝึกอบรม	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต้องการฝึกอบรม	94	94.00	32	32.00
ไม่ต้องการฝึกอบรม	6	6.00	68	68.00
รวม	100	100.00	100	100.00

2.13 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้เกษตรกรเลือกพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

จากการวิเคราะห์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้เกษตรกรเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ แยกตามลักษณะการเลือกของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรผู้เลือกพักชำระหนี้ มีปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้เกษตรกรเลือกพักชำระหนี้ มาจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น เพื่อนบ้าน บุคคลในครัวเรือน หรือความคิดเห็นของตนเอง มากที่สุด มีจำนวน 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.00 รองลงมา มาจากทั้ง 2 ปัจจัย คือ ทั้งคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ และปัจจัยอื่น ๆ รวมกัน มี 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.00 และปัจจัยที่มีอิทธิพลน้อยที่สุด ได้แก่ คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ มี 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.00 ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ที่มีอิทธิพลมาจาก ทั้ง 2 ปัจจัยรวมกันมากที่สุด มี 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.00 รองลงมา มาจากปัจจัยอื่น ๆ มีจำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.00 และน้อยที่สุดมาจากคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ มีจำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.00 (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้เกษตรกรเลือกพักชำระหนี้ หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกร
ผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

ปัจจัย	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
- คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส. หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ	5	5.00	11	11.00
- จากปัจจัยอื่น ๆ เช่น เพื่อนบ้าน, บุคคลในครัวเรือน, ความคิดเห็นของตนเอง	48	48.00	31	31.00
- ทั้ง 2 ปัจจัยข้างต้นรวมกัน	47	47.00	58	58.00
รวม	100	100.00	100	100.00

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกพักชำระหนี้ หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกร ตามโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย (ตามนโยบาย) ของรัฐบาล โดยใช้แบบจำลอง logistic regression

การวิเคราะห์ดังกล่าวใช้แบบจำลอง logistic regression ซึ่งเป็นการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ โดยวิธี Maximum Likelihood โดยสร้างแบบจำลอง ดังนี้

$$\text{โดย Log } \frac{\text{Prob (เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้)}}{1 - \text{Prob (เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้)}} = Z$$

$$\text{โดย } \frac{\text{Prob (เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้)}}{1 - \text{Prob (เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้)}} \text{ คือ ค่าของ odds ซึ่งหมายถึง สัดส่วน}$$

ของโอกาสที่เกษตรกรจะเลือกพักชำระหนี้ต่อโอกาสที่เกษตรกรจะเลือกเข้าโครงการลดภาระหนี้

ดังนั้น ค่า $Z = \text{logarithms}$ ของ odds (ซึ่งเรียกว่า logit P)

$$\text{โดย Prob ที่เกษตรกรจะเลือกพักชำระหนี้} = \frac{1}{1 + e^{-Z}}$$

$$Z = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5 + \beta_6 X_6 + \beta_7 X_7 + \beta_8 X_8 + \beta_9 X_9 + \beta_{10} X_{10} + \beta_{11} X_{11} + \beta_{12} X_{12} + \beta_{13} X_{13} + \beta_{14} X_{14} + \beta_{15} X_{15} + U$$

ซึ่งกำหนดให้ $Z =$ ลักษณะการเลือกของเกษตรกร ผู้เข้าร่วมโครงการฯ

ถ้า $Z = 1$ หมายถึง เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้

$Z = 0$ หมายถึง เกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้

$X_1 =$ จำนวนหนี้สุทธิของเกษตรกร ณ วันสมัครเข้าร่วมโครงการฯ (บาท)

$X_2 =$ ขนาดฟาร์มของเกษตรกร (ไร่)

$X_3 =$ ประสบการณ์ทางการเกษตรของเกษตรกร (ปี)

$X_4 =$ รายได้จากการเกษตรในรอบปีการผลิตก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการฯ (บาท)

$X_5 =$ จำนวนหนี้ นอกเหนือจาก ธ.ก.ส. (บาท)

$X_6 =$ รายได้นอกภาคการเกษตร (บาท)

$X_7 =$ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่สามารถทำการเกษตรได้ (ราย)

X_8 = ต้นทุนการผลิตการเกษตร (บาท)

X_9 = มูลค่าทรัพย์สินคงเหลือสุทธิ (บาท)

X_{10} = ความต้องการเงินกู้ของเกษตรกร กำหนดเป็นตัวแปรหุ่น

(Dummy variable) โดยกำหนดให้

เกษตรกรมีความต้องการเงินกู้เพิ่ม มีค่าเท่ากับ 0

เกษตรกรไม่มีความต้องการเงินกู้เพิ่ม มีค่าเท่ากับ 1

X_{11} = ความต้องการฝึกอบรมอาชีพจากรัฐบาล กำหนดเป็นตัวแปรหุ่น

(Dummy variable) โดยกำหนดให้

เกษตรกรมีความต้องการฝึกอบรมอาชีพจากรัฐบาล มีค่าเท่ากับ 1

เกษตรกรไม่มีความต้องการฝึกอบรมจากรัฐบาล มีค่าเท่ากับ 0

X_{12} = ระดับการศึกษาของเกษตรกร กำหนดเป็นตัวแปรหุ่น

(Dummy variable) โดยกำหนดให้

เกษตรกรที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าประถมศึกษา มีค่าเท่ากับ 0

เกษตรกรที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าประถมศึกษา มีค่าเท่ากับ 1

X_{13} = การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของ ธ.ก.ส. หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล

กำหนดเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy variable) โดยกำหนดให้

เกษตรกรที่ได้รับการแนะนำชี้แนะจากเจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส. มีค่าเท่ากับ 0

เกษตรกรที่ได้รับจากปัจจัยอื่น ๆ มีค่าเท่ากับ 1

X_{14} = การถือครองที่ดินของเกษตรกร กำหนดเป็นตัวแปรหุ่น

(Dummy variable) โดยกำหนดให้

เกษตรกรมีที่ดินเพาะปลูกเป็นของตนเองทั้งหมด มีค่าเท่ากับ 0

เกษตรกรมีที่ดินเพาะปลูกจากการเช่าผู้อื่นทั้งหมด มีค่าเท่ากับ 1

เกษตรกรที่ดินของตนเองและเช่าด้วยรวมกัน มีค่าเท่ากับ 0

X_{15} = การถือครองที่ดินของเกษตรกร กำหนดเป็นตัวแปรหุ่น

(Dummy variable) โดยกำหนดให้

เกษตรกรมีที่ดินเพาะปลูกเป็นของตนเองทั้งหมด มีค่าเท่ากับ 1

เกษตรกรมีที่ดินเพาะปลูกจากการเช่าผู้อื่นทั้งหมด มีค่าเท่ากับ 0

เกษตรกรที่ดินของตนเองและเช่าด้วยรวมกัน มีค่าเท่ากับ 0

β_0 = ค่าคงที่ (Constant)

β_i = ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient) ของตัวแปรอธิบาย (X_i) ซึ่งต้องประมาณค่าโดย $i = 1, 2, \dots, 15$

U = Error term

ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม (Z) ที่ระดับนัยสำคัญร้อยละ 95 หรือ $\alpha = 0.05$ มี 6 ตัวแปร (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 26) คือ

1. จำนวนหนี้สุทธิของเกษตรกร ณ วันสมัครเข้าร่วมโครงการฯ (X_1)
2. รายได้จากการเกษตรในรอบปีการผลิตก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการฯ (X_4)
3. รายได้นอกภาคการเกษตร (X_9)
4. ต้นทุนการผลิตการเกษตร (X_8)
5. ความต้องการเงินกู้ของเกษตรกร (X_{10})
6. ความต้องการฝึกอบรมอาชีพจากรัฐบาล (X_{11})

ตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีต่อการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกร

ตัวแปร	ค่า β	ค่า S.E.	ค่า Wald	ค่า Sig	ค่า Exp (β)
จำนวนหนี้สุทธิ ณ วัน สมัครเข้าโครงการ (X_1)	0.000098	0.000028	11.9269	0.0006	1.0001
รายได้จากการเกษตรใน รอบปี (X_4)	-0.000200	0.000051	10.9711	0.0009	0.9998
รายได้นอกภาคการ เกษตร (X_6)	-0.000073	0.000036	4.1397	0.0419	0.9999
ต้นทุนการผลิตการ เกษตร (X_8)	0.000200	0.000084	7.0717	0.0075	1.0002
ความต้องการเงินกู้ของ เกษตรกร (X_{10})	-5.150700	1.253700	16.8779	0.0000	0.0058
ความต้องการฝึกอบรม อาชีพ (X_{11})	2.868800	1.253700	5.0509	0.0246	17.6161
ค่าคงที่ (Constant)	-0.876800	1.683600	0.2712	0.6025	
- 2 Log Likelihood (L_0)	=	277.25887			
- 2 Log Likelihood (L_{max})	=	29.4116	df = 194	Significance = 0.7100	
Model Chi – square	=	247.847273	df = 6	Significance = 0.0000	
Cox Snell R Square	=	0.710			
Mcfadden R Square	=	0.947			
N	=	200			

จากการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ โดยวิธี Maximum Likelihood สามารถเขียนเป็นสมการ ได้ดังนี้

$$Z = -0.8768 + 0.000098 X_1 - 0.0002 X_4 - 0.000073 X_6 + 0.0002 X_8 - 5.1507X_{10} + 2.8688 X_{11}$$

$$\text{โดย } Z = \text{Logit } P = \text{Log} \frac{\text{Prob. (เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้)}}{1 - \text{Prob. (เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้)}}$$

จากตารางที่ 26 ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกร ตามโครงการฯ พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปรมีอิทธิพลต่อการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกร ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 คือ

1. จำนวนหนี้สุทธิของเกษตรกร ณ วันสมัครเข้าร่วมโครงการฯ (X_1) จะมีความสัมพันธ์ในทางเดียวกันกับ logit P (Log ของ odds ของการเลือกพักชำระหนี้) โดยหากหนี้สุทธิดังกล่าวของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ณ วันสมัครเข้าร่วมโครงการฯ มีจำนวนสูงขึ้น โอกาสหรือความน่าจะเป็นที่จะเกษตรกรจะเลือกพักชำระหนี้ก็มากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการพิจารณา ค่า $\text{Exp}(\beta)$ ในตารางที่ 26 จำนวนหนี้สุทธิของเกษตรกร ณ วันสมัครเข้าร่วมโครงการฯ (X_1) มีค่า $\text{Exp}(\beta)$ (Exponential coefficient) = 1.0001 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1 เพียงเล็กน้อย แสดงว่า เกษตรกรที่มีจำนวนหนี้สุทธิดังกล่าวมากจะมีโอกาสเลือกพักชำระหนี้ มากกว่าเกษตรกรที่มีหนี้สินคงค้างน้อย แม้อิทธิพลของหนี้สินคงค้างต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการเลือกชำระหนี้จะมีนัยสำคัญของสถิติ แต่เนื่องจากค่า Exponential ใกล้เคียง 1 จึงถือว่าตัวแปรนี้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกชำระหนี้ไม่มากนัก

2. รายได้จากการเกษตรในรอบปีการผลิตก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการฯ (X_4) จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับ logit P (Log ของ odds ของการเลือกพักชำระหนี้) โดยหากรายได้จากการเกษตรในรอบปีการผลิตก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการฯ มีจำนวนสูงขึ้น โอกาสหรือความน่าจะเป็นที่จะเกษตรกรจะเลือกพักชำระหนี้ก็จะลดลง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการพิจารณา ค่า $\text{Exp}(\beta)$ ในตารางที่ 26 รายได้จากการเกษตรในรอบปีการผลิตก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการฯ (X_4) มีค่า $\text{Exp}(\beta)$ (Exponential coefficient) = 0.9998 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 1 เพียงเล็กน้อย แสดงว่า รายได้จากการเกษตรในรอบปีการผลิตก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการน้อยจะมีโอกาสเลือกพักชำระหนี้ มากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้จากการเกษตรในรอบปีการผลิตก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการมาก อย่างไรก็ตาม แม้อิทธิพลของรายได้จากการเกษตรในรอบปีการผลิตก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการ

เลือกเข้าพักชำระหนี้จะมีนัยสำคัญของสถิติ แต่เนื่องจากค่า Exponential ใกล้เคียง 1 จึงถือว่าตัวแปรนี้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้ากลุ่มไม่มากนัก

3. รายได้นอกภาคการเกษตร (X_6) จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับ logit P โดยหากรายได้นอกภาคการเกษตร มีจำนวนสูงขึ้น โอกาสหรือความน่าจะเป็นที่เกษตรกรจะเลือกพักชำระหนี้ก็จะลดลง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการพิจารณา ค่า $\text{Exp}(\beta)$ ในตารางที่ 26 รายได้นอกภาคการเกษตร (X_6) มีค่า $\text{Exp}(\beta)$ (Exponential coefficient) = 0.9999 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 1 เพียงเล็กน้อย แสดงว่า รายได้นอกภาคการเกษตรน้อยจะมีโอกาสเลือกพักชำระหนี้ มากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้นอกภาคการเกษตรมาก แม้อิทธิพลของรายได้นอกภาคการเกษตรต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการเลือกเข้าพักชำระหนี้จะมีนัยสำคัญของสถิติ แต่เนื่องจากค่า Exponential ใกล้เคียง 1 จึงถือว่าตัวแปรนี้มีอิทธิพล ต่อการตัดสินใจเลือกเข้ากลุ่มไม่มากนัก

4. ต้นทุนการผลิตการเกษตร (X_8) จะมีความสัมพันธ์ในทางเดียวกันกับ logit P (Log ของ odds ของการเลือกพักชำระหนี้) โดยหากต้นทุนการผลิตการเกษตร มีจำนวนสูงขึ้น โอกาสหรือความน่าจะเป็นที่จะเกษตรกรจะเลือกพักชำระหนี้ก็มากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการพิจารณา ค่า $\text{Exp}(\beta)$ ในตารางที่ 26 ต้นทุนการผลิตการเกษตร (X_8) มีค่า $\text{Exp}(\beta)$ (Exponential coefficient) = 1.0002 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1 เพียงเล็กน้อย แสดงว่า เกษตรกรที่มีต้นทุนการผลิตการเกษตรมากจะมีโอกาสเลือกพักชำระหนี้ มากกว่าเกษตรกรที่มีต้นทุนการผลิตการเกษตรน้อย

5. ความต้องการเงินกู้ของเกษตรกร (X_{10}) ซึ่งกำหนดเป็นตัวแปรหุ่น โดยกลุ่มอ้างอิง $X_{10} = 0$ คือ เกษตรกรที่ต้องการเงินกู้ และ $X_{10} = 1$ คือ เกษตรกรที่ไม่ต้องการกู้เงิน จากผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์ทางตรงกันข้ามกับ ตัวแปรตาม Z หรือค่า Log ของ odds ในการเลือกพักชำระหนี้ นั่นแสดงว่า เกษตรกรที่ไม่ต้องการเงินกู้ โอกาสหรือความน่าจะเป็นที่จะเลือกพักชำระหนี้ลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการพิจารณาค่า $\text{Exp}(\beta)$ (Exponential coefficient) พบว่าความต้องการเงินกู้ของเกษตรกร (X_{10}) มีค่า $\text{Exp}(\beta) = 0.0058$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่า เกษตรกรที่ไม่ต้องการเงินกู้ จะมีการเลือกพักชำระหนี้ลดลง (ค่า odds ratio จะลดลงเท่ากับ 0.0058)

6. ความต้องการฝึกอบรมอาชีพจากรัฐบาล (X_{11}) ซึ่งกำหนดเป็นตัวแปรหุ่น โดยกลุ่มอ้างอิง $X_{11} = 1$ คือ เกษตรกรที่มีความต้องการฝึกอบรมอาชีพจากรัฐบาล จากผลการ

วิเคราะห์พบว่าตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์ทางเดียวกันกับ ตัวแปรตาม Z หรือค่า Log ของ odds ในการเลือกพักชำระหนี้ นั่นแสดงว่า เกษตรกรที่มีความต้องการฝึกอบรมอาชีพจากรัฐบาล โอกาสหรือความน่าจะเป็นที่จะเลือกพักชำระหนี้มากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการพิจารณาค่า Exp (β) (Exponential coefficient) พบว่า ความต้องการฝึกอบรมอาชีพจากรัฐบาล มีค่า Exp (β) = 17.6161 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1 แสดงว่า เกษตรกรที่มีความต้องการฝึกอบรมอาชีพจากรัฐบาล จะมีการเลือกพักชำระหนี้มากขึ้น (ค่า odds ratio จะเพิ่มขึ้นเท่ากับ 17.6161)

การตรวจแบบจำลองที่ได้ กับตัวแปรว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ พิจารณาจากค่า Chi - square ของค่า - 2 Log Likelihood (L_{ax}) และค่า Model Chi - square จากการวิเคราะห์พบว่า ค่า - 2 Log Likelihood (L_{max}) มีค่า Significance = 0.710 ซึ่งมากกว่าค่า α หมายความว่าแบบจำลองที่ได้สอดคล้องกับข้อมูล สำหรับค่า Model Chi - square มีค่า Significance = 0.0000 แสดงว่าตัวแปรอิสระที่กำหนดไว้มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในแบบจำลองอย่างมีนัยสำคัญ

ถ้าพิจารณาถึงประสิทธิภาพของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีผลกระทบต่อตัวแปรตาม (Z) ที่เป็นลักษณะทางเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ โดยเปรียบเทียบค่า Exp (β) (Exponential coefficient) ของ ตัวแปรทั้ง 6 ตัวแปร จากผลการวิเคราะห์พบว่า ความต้องการฝึกอบรมอาชีพของเกษตรกรมีค่า Exp (β) เท่ากับ 17.6161 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่า Exp (β) ของตัวแปรอื่น ๆ ในแบบจำลอง แสดงว่ามีอิทธิพลต่อการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ความต้องการเงินกู้ของเกษตรกรในรอบปีต่อไป

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า Cox Snell R Square เท่ากับ 0.710 ขณะที่ค่า Nagelkerke R Square เท่ากับ 0.947 แสดงว่า สมการถดถอยแบบโลจิสติก ที่มีตัวแปรอิสระ ทั้ง 6 ตัวแปร สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้ถูกต้องระหว่าง 71.00% ถึง 94.70% แสดงว่าสมการที่ได้มีความน่าเชื่อถือ

การตรวจสอบความถูกต้องจากร้อยละของความถูกต้อง ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าของความถูกต้อง เท่ากับร้อยละ 97.50 ซึ่งแสดงจำนวนตัวอย่าง 200 ตัวอย่างในแบบจำลอง มีค่าความถูกต้องในการพยากรณ์เท่ากับร้อยละ 97.50 โดยแบบจำลองสามารถทำนาย กลุ่ม

ตัวอย่างที่หักชำระหนี้ จำนวน 97 รายจากทั้งหมด 100 ราย ได้ถูกต้อง และมีกลุ่มตัวอย่างที่ลดภาระหนี้ จำนวน 98 ราย จากทั้งหมด 100 ราย ที่แบบจำลองสามารถทำนายได้ถูกต้อง (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 ค่าร้อยละของความถูกต้องของแบบจำลอง Logistic regression ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกหักชำระหนี้ หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

ผลการสำรวจ	ผลการทำนาย		ค่าร้อยละความถูกต้อง
	หักชำระหนี้	ลดภาระหนี้	
หักชำระหนี้	97	3	97.00
ลดภาระหนี้	2	98	98.00
เฉลี่ยร้อยละความถูกต้อง			97.50

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกษตรกรที่มีต่อโครงการฯ

3.1 ความคิดเห็นด้านความพึงพอใจต่อโครงการหักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ของเกษตรกรผู้หักชำระหนี้และลดภาระหนี้

ผลการวิเคราะห์ ความคิดเห็นด้านความพอใจ ต่อโครงการหักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรผู้หักชำระหนี้และลดภาระหนี้ พบว่า เกษตรกรที่เลือกหักชำระหนี้พอใจต่อโครงการฯ มีจำนวน 97 ราย คิดเป็นร้อยละ 97.00 และไม่พอใจต่อโครงการฯ จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.00 เกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้พอใจต่อโครงการฯ มีจำนวน 99 ราย คิดเป็นร้อยละ 99.00 และไม่พอใจต่อโครงการฯ มีจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.00 (ตารางที่ 28) สาเหตุที่เกษตรกรเลือกหักชำระหนี้พอใจมาจากการที่ไม่ต้องนำส่งต้นเงินพร้อมดอกเบี้ยเงินกู้ โดยนำเงินต้นไปเป็นทุนทำการเกษตรต่อไป และได้มีอาชีพการเกษตร การที่ไม่ต้องเสียดอกเบี้ยเป็นการลดต้นทุนการผลิต และสาเหตุที่ไม่พอใจเนื่องจากระยะเวลาของโครงการสั้นเกินไป ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ มีความพอใจในโครงการหักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ เพราะได้ลดดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นการลดต้นทุนการผลิต และที่ไม่พอใจในโครงการฯ สาเหตุมาจากระยะเวลาโครงการฯ สั้นเกินไป และการลดดอกเบี้ยยังมีอัตราที่น้อยไป

ตารางที่ 28 ความคิดเห็นด้านความพอใจต่อโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้
ของเกษตรกร

ความคิดเห็น	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
พอใจ	97	97.00	99	99.00
ไม่พอใจ	3	3.00	1	1.00
รวม	100	100.00	100	100.00

3.2 ลักษณะความต้องการความช่วยเหลือด้านต้นทุนของเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

จากการวิเคราะห์ ลักษณะความต้องการช่วยเหลือด้านต้นทุนของเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ แยกตามลักษณะการเลือกของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้มีความต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือด้านต้นทุนการผลิต โดยมี จำนวน 96 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.00 ต้องการให้รัฐบาลให้ความช่วยเหลือ โดยช่วยเป็นเงินสด แล้วเกษตรกรไปจัดซื้อปัจจัยด้านการผลิตเอง และจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.00 ต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือเป็นปัจจัยการผลิต โดยรัฐบาลจัดซื้อให้ ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ จำนวน 96 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.00 ต้องการให้รัฐบาลให้ความช่วยเหลือโดยจ่ายเป็นเงินสดแล้วเกษตรกรไปจัดซื้อปัจจัยการผลิตเอง และจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.00 ต้องการให้รัฐบาลช่วยในรูปแบบของปัจจัยการผลิตโดยรัฐบาลเป็นผู้จัดซื้อให้ (ตารางที่ 29) นอกจากนี้ยัง วิเคราะห์พบว่า เกษตรกรทั้งเลือกพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ให้เหตุผลในความต้องการช่วยเหลือด้านต้นทุนการผลิตคล้าย ๆ กัน คือ เกษตรกรที่ต้องการได้รับการช่วยเหลือเป็นเงินสดให้ เหตุผลว่า ถ้านำไปซื้อเอง จะได้ชนิดและคุณภาพของปัจจัยการผลิตที่ตรงกับความต้องการ ถ้า รับเป็นปัจจัยการผลิต (รัฐจัดซื้อให้) ก็จะได้ของปลอมคุณภาพไม่ดี และถ้านำเงินสดไปซื้อเองสามารถต่อรองราคาได้ทำให้ได้ปัจจัยปริมาณมากขึ้น ส่วนเกษตรกรที่เห็นว่าควรให้รัฐบาลช่วยเหลือเป็นปัจจัยการผลิต (รัฐบาลเป็นผู้จัดซื้อให้) ให้เหตุผลว่า ไม่เชื่อใจตนเอง หากรับเป็น เงินสดก็จะนำไปซื้อสิ่งของที่ไม่จำเป็นต่อการผลิตด้านการเกษตร หากรับเป็นเงินสดจะต้อง ไปจัดซื้อเอง ต้องควักเงินตนเองซื้อเพิ่มอีกหากเงินที่ได้รับไม่พอ และคิดว่าเป็นภาระแก่ตนเอง ในการจัดซื้อเอง เนื่องจากไม่มียานพาหนะขนส่งในการดำเนินการจัดซื้อเอง

ตารางที่ 29 ลักษณะความต้องการความช่วยเหลือด้านต้นทุนการผลิตของเกษตรกร
ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

ลักษณะความช่วยเหลือ	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เป็นปัจจัยการผลิต	4	4.00	4	4.00
เป็นเงินสด	96	96.00	96	96.00
รวม	100	100.00	100	100.00

3.3 ความคิดเห็นของเกษตรกรในการปรับปรุงรายละเอียดหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ของโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

จากการวิเคราะห์ ความคิดเห็นของเกษตรกรในการปรับปรุงรายละเอียดหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ของโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ แยกตามประเภทการเลือกของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรเลือกพักชำระหนี้เห็นว่าควรปรับปรุงรายละเอียดหรือเงื่อนไขโครงการฯ 91 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.00 และคิดว่าไม่ควรปรับปรุง มีจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.00 ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ เห็นว่าควรปรับปรุงรายละเอียดหรือเงื่อนไขของโครงการฯ มีจำนวน 93 ราย คิดเป็นร้อยละ 93.00 และคิดว่าไม่ควรปรับปรุง มีจำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.00 (ตารางที่ 30) นอกจากนี้ยังวิเคราะห์ ได้ว่า เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ หรือลดภาระหนี้ มีเหตุผลที่ควรปรับปรุงรายละเอียดหรือเงื่อนไขโครงการฯ มีลักษณะเหมือน ๆ กัน คือ ให้ลดดอกเบี้ย ในอัตราที่มากกว่านี้และขยายระยะเวลาไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ย และลดดอกเบี้ยให้ยาวนานมากกว่านี้ (มากกว่า 3 ปี) หากเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ให้สามารถกู้เงินเพิ่มได้อีก เพราะเงื่อนไขของโครงการกำหนดไว้ว่าหากเกษตรกร ส่วนที่เลือกพักชำระหนี้ จะขอกู้เงินเพิ่มอีกไม่ได้ภายใน 3 ปี ควรขยายวงเงินกู้คงเหลือให้มากกว่า 100,000 บาท ให้สามารถเข้าโครงการได้ ส่วนเกษตรกรที่เห็นว่าไม่ควรปรับปรุงเงื่อนไขรายละเอียดโครงการฯ มีเหตุผลว่า โครงการดีอยู่แล้ว และถ้าปรับปรุงแล้วกลัวรัฐบาลจะไม่ให้ความช่วยเหลือต่อไป และดีกว่ารัฐบาลไม่ช่วยอะไรเลย

ตารางที่ 30 ความคิดเห็นของเกษตรกรในการปรับปรุงรายละเอียดหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ของ
โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

ข้อคิดเห็น	พักชำระหนี้		ลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ควรปรับปรุง	91	91.00	93	93.00
ไม่ควรปรับปรุง	9	9.00	7	7.00
รวม	100	100.00	100	100.00

3.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และการดำเนินงานตามโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกร

จากการวิเคราะห์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและการดำเนินงานตามโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ จากเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ มีความคิดเห็นคล้าย ๆ กัน เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. เกษตรกรยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดโครงการพักชำระหนี้โดยละเอียดถี่ถ้วน ซึ่งนำไปสู่ปัญหาในภาคปฏิบัติ เช่น การที่ต้องเข้าโครงการฟื้นฟูอาชีพหลังพักชำระหนี้ เกษตรกรยังไม่ทราบรายละเอียดในการปฏิบัติและการเบิกจ่ายเงินชดเชยปัจจัยการผลิต เป็นต้น

2. หลังการเข้าโครงการฯ ไปแล้ว หากพ้นกำหนดโครงการฯ 3 ปี อาจจะยังไม่มีต้นทุนกู้ และดอกเบี้ยยส่งคืนได้ เพราะการลงทุนทางการเกษตรบางประเภทในระยะเวลา 3 ปี ยังไม่ได้ผลตอบแทน เช่น ปลูกลำไย ปลูกลิ้นจี่ ต้องให้เวลาให้ผลผลิตได้ ต้องใช้เวลา 3-6 ปี แต่โครงการฯ มีระยะเวลาแค่ 3 ปี เท่านั้น

3. หลังจากสิ้นสุดโครงการฯ 3 ปี แล้วอาจไม่มีรายได้เพิ่มขึ้น หรือส่งต้นทุนกู้คืนไม่ได้ หรือส่งดอกเบี้ยไม่ได้แม้จะลดดอกเบี้ยลงแล้ว เพราะปัญหาจากราคาผลผลิตทางการเกษตรต่ำกว่าต้นทุน ทำให้เกษตรกรขาดทุนจากการทำการเกษตร ทำให้รายได้ไม่ได้เพิ่มขึ้นตามจุดมุ่งหมายของโครงการฯ หรือสาเหตุมาจาก ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ ฝนแล้ง โรคระบาด ฯลฯ

4. ในขณะที่ยังดำเนินงานตามโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ รัฐบาลจะลดต้นทุนการผลิตด้านเงินทุน โดยการลดดอกเบี้ย หรือไม่ต้องส่งเงินต้น เป็นการช่วยด้านเงิน

ทุนอย่างเดียว แต่ขณะเดียวกันต้นทุนด้านราคาปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช เมล็ดพันธุ์ ฯลฯ มีราคาสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรสูงขึ้นด้วย

3.5 ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ หรือมาตรการเกี่ยวกับความช่วยเหลือจากรัฐบาลทางด้านสินเชื่อการเกษตร ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

จากการวิเคราะห์ข้อมูล และสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ทั้งที่เลือกพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ เกี่ยวกับความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ หรือมาตรการเกี่ยวกับความช่วยเหลือจากรัฐบาล ทางด้านสินเชื่อทางการเกษตร ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรเสนอแนะให้รัฐบาลช่วยเหลือด้านสินเชื่อการเกษตร ดังนี้

1. ให้รัฐบาลลดดอกเบี้ยให้มากกว่านี้อีก
2. ให้รัฐบาลหรือหน่วยงานต่าง ๆ ให้เงินกู้เพื่อการเกษตรแก่เกษตรกรโดยไม่มีดอกเบี้ยตลอดไป
3. ในการยื่นเรื่องขอกู้เงินเพื่อการเกษตรให้ลดขั้นตอนการขอกู้ลงให้กระชับ รวดเร็ว ได้รับเงินที่ขอกู้เร็วขึ้น
4. ให้เงินกู้แก่เกษตรกรเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่น สินเชื่อในการแปรรูปสินเชื่อในการเก็บรักษา (สร้างโกดัง) สินเชื่อด้านการตลาด (ซื้อรถขนส่ง)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

(SUMMARY, IMPLICATIONS AND RECOMMENDATIONS)

การวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกพักชำระหนี้ หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรตามโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามนโยบายของรัฐบาล โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาล
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรที่จะเลือกแนวทางพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาล

ผู้ให้ข้อมูลในครั้งนี้เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ในจังหวัดเชียงรายได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic random sampling) ได้ผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 200 ราย สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามโดยการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกร

สรุปผลการวิจัย

(Summary)

ตอนที่ 1 ลักษณะข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

ผลการวิจัยพบว่า เพศของเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย โดยเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ เป็นเพศชายจำนวน 94 ราย คิดเป็นร้อยละ 94.00 จำนวนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้เป็นเพศชายมีจำนวน 94 คิดเป็นร้อยละ 94.00 ซึ่งเกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีจำนวนเท่ากัน

อายุของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ สำหรับเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้มีอายุ ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 41 - 60 ปี มีจำนวน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.00 ส่วนเกษตรกรที่เลือก ลดภาระหนี้ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในระหว่าง 41 - 60 ปี มีจำนวน 62 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.00 และอายุเฉลี่ยของเกษตรกรที่พักชำระหนี้เท่ากับ 50 ปี ซึ่งน้อยกว่าอายุเฉลี่ยของเกษตรกรที่เลือก ลดภาระหนี้ซึ่งเท่ากับ 52 ปี

ระดับการศึกษาผู้เข้าร่วมโครงการฯ เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา (ป.1 - ป.4) มีจำนวน 90 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.00 ซึ่งคล้ายกับเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ที่ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.1 - ป.4) มีจำนวน 89 ราย คิดเป็นร้อยละ 89.00

สถานภาพสมรสของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่เกษตรกรมีสถานภาพสมรสแล้ว โดยพักชำระหนี้แล้ว 99 ราย และลดภาระหนี้มีจำนวน 91 ราย นอกจากนั้น เกษตรกรที่สมรสแล้วส่วนใหญ่มีสถานภาพที่อยู่ร่วมกันมากที่สุด คือ พักชำระหนี้ มีจำนวน 86 ราย และลดภาระหนี้มีจำนวน 79 ราย

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกใน ครัวเรือนอยู่ระหว่าง 4 - 6 คน โดยพักชำระหนี้มี 73 ราย ลดภาระหนี้แล้วมีจำนวน 85 ราย และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยของเกษตรกรพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ เท่ากับ คือ 4 และ 5 คนต่อครัวเรือน ตามลำดับ ส่วนจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่สามารถช่วยงานในการประกอบกิจกรรมทางการเกษตรในครอบครัวทั้งเกษตรกรที่พักชำระหนี้และลดภาระหนี้มีจำนวนเท่ากัน คืออยู่ช่วง 1 - 2 คน โดยพักชำระหนี้มีจำนวน 66 ราย ลดภาระหนี้มี 68 ราย และทั้งสองกลุ่มมีจำนวนสมาชิกใน ครัวเรือนที่ช่วยงานเกษตรกรได้เฉลี่ยเท่ากันคือ 2 คน ต่อครัวเรือน

ระยะเวลาการสมัครเข้าเป็นสมาชิก ธ.ก.ส. ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ เกษตรกรที่พักชำระหนี้มีระยะเวลาการสมัครเข้าเป็นสมาชิก ธ.ก.ส. อยู่ระหว่าง 16 - 20 ปี มีจำนวน 30 ราย และลดภาระหนี้ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงระหว่าง 6 - 10 ปี มีจำนวน 32 ราย ส่วนระยะเวลาเฉลี่ยการสมัครเข้าเป็นสมาชิก ธ.ก.ส.ของเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้เท่ากับ 13 ปี และลดภาระหนี้เท่ากับ 12 ปี

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรที่จะเลือกแนวทางพักชำระหนี้ หรือลดภาระหนี้ โดยแยกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสภาพทั่วไปของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ

จำนวนหนี้สุทธิคงเหลือก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการฯ ของเกษตรกร สำหรับเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ ส่วนใหญ่มีจำนวนหนี้คงเหลืออยู่ในช่วง 40,001 – 60,000 บาท มีจำนวน 35 ราย ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้มีจำนวนหนี้สุทธิคงเหลืออยู่ในช่วง น้อยกว่า 20,001 บาท มีจำนวน 41 ราย และเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้มีจำนวนหนี้ คงเหลือสุทธิเฉลี่ย เท่ากับ 56,516.40 บาท ซึ่งมากกว่าเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ซึ่งมีหนี้คงเหลือสุทธิเฉลี่ย 29,021.70 บาท

จำนวนหนี้สินนอกเหนือ ธ.ก.ส. ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ สำหรับเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สินนอกเหนือจาก ธ.ก.ส. จำนวน 31 ราย ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ส่วนใหญ่จึงไม่มีหนี้สินนอกเหนือจาก ธ.ก.ส. เช่นเดียวกัน มีจำนวน 37 ราย และเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้มีจำนวนหนี้สินนอกเหนือจาก ธ.ก.ส. เฉลี่ย เท่ากับ 14,650 บาท ซึ่งมากกว่าเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ ซึ่งมีหนี้สินนอกเหนือจาก ธ.ก.ส. เฉลี่ย 6,665 บาท

จำนวนที่ดินที่ใช้ในการทำการเกษตรของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ สำหรับเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ ส่วนใหญ่มีจำนวนที่ดินที่ใช้ในการทำการเกษตร อยู่ในช่วง 11 - 20 ไร่ มีจำนวน 52 ราย ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ส่วนใหญ่มีจำนวนที่ดินที่ใช้ในการทำการเกษตรอยู่ในช่วง 11 - 20 ไร่ มีจำนวน 49 ราย ซึ่งเหมือนกับเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ และเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ มีจำนวนที่ดินที่ใช้ในการทำการเกษตรเฉลี่ยเท่ากับ 18 ไร่ ซึ่งมากกว่าเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ ซึ่งมีที่ดินเฉลี่ยเท่ากับ 14 ไร่

ลักษณะการถือครองที่ดินในการทำการเกษตร ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ สำหรับเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้มีลักษณะเหมือนกันคือ ส่วนใหญ่มีลักษณะการถือครองที่ดินโดยเป็นที่ดินของตนเองทั้งหมดมีจำนวน 83 ราย และ 76 ราย ตามลำดับ

ระยะเวลาประสบการณ์ทางการเกษตรของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ สำหรับเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาประสบการณ์ทางการเกษตร

อยู่ช่วงเวลาเหมือนกัน คืออยู่ระหว่าง 21 - 30 ปี และมีระยะเวลาประสบการณ์ทางการเกษตรเฉลี่ยเท่ากับ 31 ปี

รายได้จากการทำการเกษตรในรอบหนึ่งปีทางการผลิต ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ โดยยังไม่หักค่าใช้จ่าย สำหรับเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ ส่วนใหญ่มีรายได้จากการทำเกษตรในรอบหนึ่งปีการผลิตอยู่ในช่วง 20,001 - 40,000 บาท มีจำนวน 61 ราย ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้มีรายได้ภาคเกษตรอยู่ในช่วง 40,001 - 60,000 บาท มีจำนวน 61 ราย และเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้มีรายได้จากการทำการเกษตรในรอบหนึ่งปีการผลิตเฉลี่ยเท่ากับ 43,660 บาท ซึ่งน้อยกว่าเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 53,290 บาท

รายได้นอกภาคการเกษตรในรอบหนึ่งปีการผลิต ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ สำหรับเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ส่วนใหญ่มีรายได้นอกภาคเกษตรมาจากการรับจ้างทั่วไปเหมือนกัน มีจำนวน 94 ราย และ 59 ราย ตามลำดับ และเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้มีรายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ยเท่ากับ 13,763 บาท ซึ่งน้อยกว่าเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ ซึ่งมีรายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 19,770 บาท นอกจากนี้รายได้นอกภาคการเกษตรของเกษตรกร ส่วนใหญ่มีรายได้ในช่วง น้อยกว่า 20,001 โดยพักชำระหนี้มีจำนวน 99 ราย และลดภาระหนี้ มีจำนวน 59 ราย

ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรในรอบหนึ่งปีการผลิตของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ สำหรับเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้และเลือกลดภาระหนี้ มีช่วงต้นทุนการผลิตทางการเกษตรเหมือนกัน ซึ่งอยู่ในช่วง 20,001 - 40,000 บาท มีจำนวน 67 ราย และ 72 ราย ตามลำดับ และเกษตรกรที่พักชำระหนี้มีต้นทุนการผลิตทางการเกษตรเฉลี่ยเท่ากับ 33,410 บาท ซึ่งมากกว่าเกษตรกรที่ลดภาระหนี้ ซึ่งมีต้นทุนเฉลี่ยเท่ากับ 29,650 บาท

มูลค่าทรัพย์สินคงเหลือสุทธิ ณ ก่อนวันสมัครเข้าร่วมโครงการฯ ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้และลดภาระหนี้มีมูลค่าทรัพย์สินคงเหลือเหมือนกันอยู่ในช่วง 100,001 - 150,000 บาท มีจำนวน 43 และ 34 ราย ตามลำดับ และเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้มีมูลค่าทรัพย์สินคงเหลือสุทธิเฉลี่ยเท่ากับ 189,120 บาท ซึ่งน้อยกว่าเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ ซึ่งมีมูลค่าทรัพย์สินคงเหลือสุทธิ เฉลี่ยเท่ากับ 194,938 บาท

ความต้องการเงินกู้เพิ่มของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ สำหรับเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ ส่วนใหญ่ไม่มีความต้องการเงินกู้เพิ่ม มีจำนวน 96 ราย ส่วนเกษตรกรที่ลดภาระหนี้ ส่วนใหญ่จะมีความต้องการเงินกู้เพิ่ม มีจำนวน 92 ราย

ความต้องการฝึกอบรมอาชีพจากรัฐบาลของเกษตรกรหลังสมัครเข้าโครงการ สำหรับเกษตรกรที่พักชำระหนี้ ส่วนใหญ่มีความต้องการฝึกอบรมอาชีพ มีจำนวน 94 ราย ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ส่วนใหญ่ไม่มีความต้องการฝึกอบรมอาชีพ มีจำนวน 68 ราย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้เกษตรกรตัดสินใจเลือกพักชำระหนี้ หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ สำหรับเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ ส่วนใหญ่ได้รับการตัดสินใจจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น เพื่อนบ้าน, บุคคลในครัวเรือน และความคิดของตนเอง มีจำนวน 48 ราย ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ ส่วนใหญ่ได้รับการตัดสินใจจากปัจจัยทั้ง 2 ปัจจัยรวมกัน ทั้งได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ และปัจจัยอื่น ๆ เช่น เพื่อนบ้าน, บุคคลในครัวเรือน และความคิดของตนเอง รวมกันมีจำนวน 58 ราย

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของเกษตรกรตามโครงการพักชำระหนี้และการลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามนโยบายของรัฐบาล โดยใช้แบบจำลอง Logistic regression

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีต่อการเลือกพักชำระหนี้ หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรพบว่าตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีอยู่ 6 ตัวแปร โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการตัดสินใจเลือกพักชำระหนี้ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ จำนวนหนี้คงเหลือของเกษตรกรก่อนวันสมัครเข้าร่วมโครงการ (X_1) ต้นทุนการผลิตการเกษตร (X_8) และความต้องการการฝึกอบรมอาชีพจากรัฐบาล โดยมีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือ $\alpha = 0.05$ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการตัดสินใจเลือกพักชำระหนี้ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ รายได้จากการเกษตรในรอบปีการผลิตก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการ (X_4) รายได้นอกภาคการเกษตร (X_9) และความต้องการเงินกู้เพิ่มของเกษตรกร (X_{10}) โดยมีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือ $\alpha = 0.05$

ผลการวิเคราะห์ค่าร้อยละของความถูกต้องของแบบจำลอง Logistic regression ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกพักชำระหนี้ หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ผลของความถูกต้องในการพยากรณ์ของแบบจำลองของพักชำระหนี้ ร้อยละ 97 ส่วนของลดภาระหนี้เท่ากับ ร้อยละ 98 และเฉลี่ยทั้ง 2 กลุ่มเท่ากับ ร้อยละ 97.50

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น ความพอใจที่มีต่อโครงการ

เกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ ส่วนใหญ่มีความพอใจต่อโครงการ มีจำนวน 97 ราย ไม่พอใจ 3 ราย ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ส่วนใหญ่มีความพอใจต่อโครงการ มีจำนวน 99 ราย ไม่พอใจ 1 ราย

ลักษณะความต้องการช่วยเหลือด้านเงินทุนของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ สำหรับเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ ส่วนใหญ่มีความต้องการได้รับการช่วยเหลือด้านต้นทุนการผลิตโดยรับเป็นเงินสด มีจำนวน 96 ราย และมีความต้องการช่วยเหลือเป็นปัจจัยการผลิตจำนวน 4 ราย ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ ส่วนใหญ่มีความต้องการรับเป็นเงินสด มีจำนวน 96 ราย และต้องการรับเป็นปัจจัยการผลิตมีจำนวน 4 ราย

ความคิดเห็นด้านความพอใจต่อโครงการ ของเกษตรกรพักชำระหนี้ มีความพอใจต่อโครงการ จำนวน 97 ราย ส่วนลดภาระหนี้มีจำนวน 99 ราย

ความคิดเห็นของเกษตรกรในการปรับปรุง รายละเอียดหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ของโครงการ สำหรับเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ควรปรับปรุงมีจำนวน 91 ราย ไม่ควรปรับปรุงเหมาะสมดีแล้ว มีจำนวน 9 ราย ส่วนเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ ส่วนใหญ่เห็นควรให้มีการปรับปรุง มีจำนวน 93 ราย ไม่ควรปรับปรุง 7 ราย

อภิปรายผลการวิจัย

(Implication)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามนโยบายของรัฐบาล ทำให้ทราบว่าปัจจัยที่มีผลในการสนับสนุนทำให้โอกาส ความน่าจะเป็นในการเลือก

พักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกรที่เข้าโครงการฯ คือ จำนวนหนี้คงเหลือสุทธิของเกษตรกร ณ วันสมัครเข้าร่วมโครงการฯ (X_1) ต้นทุนการผลิตการเกษตร (X_2) ความต้องการฝึกอบรมอาชีพจากรัฐบาล (X_{11}) รายได้จากการเกษตรในรอบปีการผลิตก่อนสมัครเข้าร่วมโครงการฯ (X_4) รายได้นอกภาคการเกษตร (X_6) และความต้องการเงินกู้ของเกษตรกร (X_{10})

ดังนั้น การพิจารณาว่าการที่รัฐบาลหรือสถาบันเกษตรกร จะให้ความช่วยเหลือด้านสินเชื่อตามโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ควรพิจารณาว่าลักษณะของเกษตรกรที่สมควรจะได้รับการช่วยเหลือในลักษณะที่พักชำระหนี้ โดยไม่ต้องให้เกษตรกรต้องส่งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย โดยนำเงินต้นและดอกเบี้ยนั้นไปลงทุนทางการเกษตรต่อไป และไม่ต้องกังวลที่จะต้องหาเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยส่งคืนเงินกู้ พร้อมทั้งเป็นการลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรลงอีกด้วย โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ยเงินกู้ รวมทั้งต้นทุนการผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรด้วย หากเกษตรกรรายที่มีต้นทุนการผลิตสูงก็ควรให้มีการพักชำระหนี้ โดยจะสอดคล้องกับจำนวนหนี้คงเหลือของเกษตรกร แสดงว่า หากเกษตรกรรายใดมีหนี้คงเหลือมีจำนวนมาก แสดงว่ามีต้นทุนการผลิตมาก จำเป็นต้องใช้เงินทุนจำนวนมากในการประกอบกิจกรรมทางการเกษตร และในขณะเดียวกันควรมีการแนะนำฝึกอบรมเทคนิค การประกอบกิจการทางการเกษตรของเกษตรกรควบคู่กันไปด้วย เนื่องจากเกษตรกรที่เลือกพักชำระหนี้ ต้องการมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ เทคนิค ความรู้ใหม่ ๆ ในการทำการเกษตร เนื่องจากมีหนี้คงเหลือมาก ที่ผ่านมาก็มีวิธีการทำเกษตรแบบเดิม ๆ ให้ผลผลิตน้อย ทำให้รายได้น้อยลงด้วย จึงไม่มีรายได้เพียงพอจะนำส่งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยได้ สอดคล้องกับคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ (2532) ได้เสนอแนะให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาความยากจนและการมีหนี้สินมากของเกษตรกร ว่า รัฐบาลควรผ่อนอายุการชำระหนี้ให้แก่เกษตรกร และไม่คิดดอกเบี้ย (ปลอดดอกเบี้ย) เพื่อเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีโอกาสประกอบอาชีพการเกษตรใหม่ ๆ จะได้มีรายได้เพิ่ม และชำระหนี้ได้

ส่วนลักษณะของเกษตรกรที่เลือกลดภาระหนี้ จะมีรายได้จากการทำการเกษตรมากกว่าพักชำระหนี้ พร้อมทั้งรายได้นอกภาคเกษตรด้วย ทำให้เกษตรกรคิดว่าเขามีรายได้มากพอที่จะชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยได้ เนื่องจากจำนวนหนี้คงเหลือมีปริมาณไม่มากนัก จึงเลือกที่จะได้รับการลดดอกเบี้ยดีกว่า ซึ่งเป็นการลดต้นทุนการผลิตของตนด้วย ซึ่งหากเงินทุนในการทำเกษตรไม่เพียงพอที่จะกู้เพิ่มได้อีก (ตามผลการวิเคราะห์ที่ได้) ซึ่งสอดคล้องกับ จรินทร์ เทศวานิช (2538) ได้กล่าวถึงปัญหาด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตรไว้ 4 ประการ และประการหนึ่งคือเกษตรกรขาดหลักประกันเงินกู้ จึงกู้ยืมจากแหล่งการเงินนอกระบบ ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูงทำ

ให้ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรสูงขึ้นด้วย ดังนั้นรัฐบาลหรือสถาบันเกษตรกรควรลดอัตราดอกเบี้ยแก่เกษตรกรเพื่อให้ต้นทุนการผลิตการเกษตรของเกษตรกรลดลง และทำให้เกษตรกรหันมากู้เงินจากสถาบันการเงินของเกษตรกรที่อยู่ในระบบมากขึ้น ง่ายต่อการควบคุมดูแล และไม่ทำให้เกษตรกรถูกเอารัดเอาเปรียบจากกลุ่มนายทุนนอกระบบอีกด้วย

ผลการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อโครงการฯ ของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความพอใจต่อโครงการฯ นี้ของรัฐบาล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิทยา บุญบำรุง (2544) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลดำเนินโครงการพักชำระหนี้ลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย อ.ก.ส. สาขาสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย และมีความต้องการที่จะได้รับการช่วยเหลือฟื้นฟูให้เกษตรกรมีเงินออมและเงินทุนไปปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของตน แต่ในขณะเดียวกันผลการวิจัยครั้งนี้เกษตรกรยังไม่พอใจในเงื่อนไขของโครงการฯ เช่น ระยะเวลาดำเนินโครงการฯ ยังน้อยไป (เพียงแค่ 3 ปี) หรือการจำกัดการกู้เงินเพิ่มของเกษตรกรที่เข้าโครงการฯ รัฐบาลหรือสถาบันเกษตรกรควรมีการศึกษาความต้องการที่แท้จริง จากเกษตรกรเพื่อเป็นแนวทางกำหนดเงื่อนไขหรือปรับปรุงลักษณะช่วยเหลือด้านเงินทุนต่อไป นอกจากนี้ยังสำรวจพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาลเป็นลักษณะเงินสด ไม่ต้องการรับการช่วยเหลือเป็นลักษณะสิ่งของหรือปัจจัยการผลิต แสดงว่าเกษตรกรต้องการจะจัดหาซื้อปัจจัยการผลิตเอง และยังไม่เชื่อมั่นการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พร้อมมาตรฐานของคุณภาพของปัจจัยที่ได้รับ แสดงว่าเกษตรกรมีประสบการณ์หรือความรู้ ความชำนาญในการเลือกซื้อปัจจัยการผลิตทางการเกษตรเอง ซึ่งทำให้เขาได้คุณภาพ ปริมาณที่เหมาะสม และเพียงพอกับความต้องการ

ข้อเสนอแนะ

(Recommendations)

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะต่อเกษตรกรที่ต้องการได้รับการช่วยเหลือด้านเงินทุนการเกษตร รัฐบาล อ.ก.ส. สหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกร ซึ่งสามารถนำไปเป็น

แนวทางในการวางแผนการดำเนินงานและกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ในการช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่เกษตรกร เพื่อให้มี ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับเกษตรกรที่ต้องการได้รับการช่วยเหลือด้านเงินทุนการเกษตร ควรจะมีการพิจารณาลักษณะพื้นฐานของตัวเกษตรกรว่ามีคุณสมบัติเช่นใดในการเลือกแนวทางการช่วยเหลือด้านเงินทุนจากรัฐบาล หากเกษตรกรมีหนี้สินคงเหลือปริมาณมาก และมีต้นทุนการผลิตสูงอยู่แล้ว พร้อมทั้งประสงค์จะได้รับความต้องการฝึกอบรมด้านเทคนิค การผลิต ความรู้ต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพควรจะเลือกที่จะพักชำระหนี้ โดยไม่ต้องส่งคืนเงิน พร้อมดอกเบี้ย เป็นการให้โอกาสแก่ตนเองในพื้นที่ฟู่อชีพการเกษตร หรือลงทุนในการประกอบกิจกรรมการเกษตรต่อไป แต่หากเกษตรกรยังมีหนี้คงเหลือไม่มากนัก และรายได้ในการทำการเกษตรรวมทั้งรายได้ภาคการเกษตรมากพอที่จะส่งชำระเงินต้นเงินได้เป็นงวด ๆ ตามสัญญาเงินกู้ควรจะเลือกลดภาระหนี้ เพื่อจะได้ลดอัตราดอกเบี้ยเพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต และที่สำคัญสามารถกู้เงินเพิ่มเพื่อขยายกิจการเกษตรโดยเสียดอกเบี้ยในอัตราต่ำ เป็นการลดต้นทุนการผลิตของตนให้เกิดรายได้เพิ่มมากขึ้น

2 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานของรัฐบาล ธ.ก.ส. สหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกร ควรตรวจสอบข้อมูล และวางแผนในการใช้มาตรการต่าง ๆ ในการช่วยเหลือเกษตรกรด้านเงินทุนดังต่อไปนี้

2.1 หน่วยงานของรัฐบาล ธ.ก.ส. สหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกร ควรมีการวางแผนในการช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่เกษตรกร ได้แก่ เกษตรกรที่มีหนี้คงเหลือมีปริมาณมากควรมีการรวบรวมและจัดกลุ่มเกษตรกรตามสัดส่วนหนี้คงเหลือ หากกลุ่มมีหนี้คงเหลือมากควรมีการสำรวจและประชุมชี้แจง สำนวญความคิดเห็น ความต้องการของเกษตรกรถึงมาตรการต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ เช่น หากเกษตรกรที่มีต้นทุนสูงหนี้คงเหลือมาก ๆ เกษตรกรรายนั้นค่อนข้างจะเป็นเกษตรกรรายใหญ่ ควรให้ความช่วยเหลือด้าน ระยะเวลาการกู้ยืมเงินกู้ โดยขยายการชำระหนี้ให้มากขึ้น เพื่อให้โอกาสฟื้นฟูอาชีพได้ ในขณะเดียวกัน รายที่มีต้นทุนกู้คงเหลือปริมาณไม่มากนักควรขยายปริมาณเงินกู้เพิ่มขึ้น เพื่อมีการผลิตให้มากขึ้น ในขณะเดียวกันก็ลดอัตราดอกเบี้ยลง เพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น

2.2 หากเกษตรกรรายที่มีต้นทุนการผลิตทางการเกษตรมากควรให้โอกาสในการฟื้นฟูอาชีพ โดยไม่ต้องส่งคืนเงินพร้อมดอกเบี้ยเงินกู้ เพื่อนำเงินต้นที่ไม่ต้องส่งชำระพร้อมดอกเบี้ยนั้นไปลงทุนในการประกอบอาชีพการเกษตรต่อไป

2.3 เกษตรกรที่มีรายได้จากการเกษตรและรายได้จากการเกษตรมาก ควรให้เงินกู้เพิ่มแก่เกษตรกรรายนั้น โดยที่พิจารณาจากรายได้ที่ได้มาทั้งในภาค และนอกภาคเกษตร ซึ่งมีความสามารถที่จะส่งชำระเงินต้นคืนได้เป็นงวด ๆ พร้อมดอกเบี้ย ดังนั้นควรสนับสนุนช่วยเหลือด้านเงินทุนโดยการลดอัตราดอกเบี้ยลง เป็นการลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร

2.4 สำหรับการฝึกอบรมอาชีพ เทคนิคการผลิต ความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการประกอบการทางด้านการเกษตร รัฐบาล ธ.ก.ส. สหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกร ควรจัดให้เกษตรกรทุกราย ได้รับการฝึกอบรม โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีการผลิตใหม่ ๆ ที่จะทำให้อัตราการผลิตของเกษตรกรลดลง ทำให้รายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งเทคนิคการแปรรูปสินค้าเกษตร การเก็บรักษา เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าเกษตรทำให้ราคาสูงขึ้น ก่อให้เกิดรายได้ที่เพิ่มขึ้นด้วย และที่สำคัญควรมีการสอบถามสำรวจความต้องการฝึกอบรมในสาขาใด พืช ปศุสัตว์ ประมง หรืออื่น ๆ พร้อมทั้งมีการ ประเมินผลหลังฝึกอบรมไปแล้วว่าได้ผลหรือมีประโยชน์มากน้อยเพียงใด

2.5 จากผลสำรวจพบว่าเกษตรกรมีความพอใจในโครงการฯ มาก แสดงว่าเกษตรกรมีความต้องการช่วยเหลือด้านเงินทุนด้านการเกษตรเป็นอย่างมาก รัฐบาลควรเร่งดำเนินการหรือมีมาตรการช่วยเหลือดังกล่าว หรือยกระดับรายได้ของเกษตรกร และในขณะเดียวกันก็ควรมีการวางแผนอย่างรอบคอบ โดยรวบรวมข้อมูลจากตัวเกษตรกรเอง และนักวิชาการสาขาต่าง ๆ เพื่อเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงกับเกษตรกร และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

2.6 หน่วยงานของรัฐบาลหรือ ธ.ก.ส. สหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร หากจะมีมาตรการหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่เกษตรกร ควรพิจารณาด้านระยะเวลาของ โครงการฯ ด้วย เช่น โครงการพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ มีระยะดำเนินการแค่ 3 ปี โดยมี วัตถุประสงค์ให้เกษตรกรมีโอกาสฟื้นฟูปรับปรุงการประกอบการทางการเกษตรเพื่อให้รายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้น แต่กิจกรรมบางอย่างทางการเกษตรยังไม่ให้ผลตอบแทนหรือผลผลิตแก่เกษตรกร ได้แก่ การลงทุนปลูกไม้ผล เช่น ลำไย ลิ้นจี่ ในช่วงเวลา 3 ปี ไม้ผลเหล่านี้ยังไม่ให้ ผลผลิตตอบแทน ทำให้เกษตรกรยังไม่มีรายได้เพิ่มหรือส่งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยได้ ดังนั้นควรขยายเวลาการช่วยเหลือออกไป แต่ต้องพิจารณาเฉพาะราย หรือเฉพาะกิจกรรมทางการเกษตรที่ต้องใช้เวลานานเท่านั้น ไมเช่นนั้นจะต้องสูญเสียงบประมาณ และวินัยทางการเงินในระบบเศรษฐกิจ รวมถึงเป็นการท่วมตลาดสินค้าเกษตร (Dumping) ซึ่งขัดต่อกฎระเบียบของ WTO ที่ประเทศไทยเป็นสมาชิก รัฐบาลควรพิจารณาให้รอบคอบ ถี่ถ้วน ในการดำเนินการ

2.7 ในขณะที่รัฐบาลหรือ ธ.ก.ส. สหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร กำลังพยายามแก้ไขปัญหาด้านเงินทุนของเกษตรกร ตามโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ แต่ปัญหาภาคการเกษตรมีหลายด้านเพื่อให้การแก้ไขปัญหภาคเกษตรได้ผลอย่างแท้จริง และเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ที่วางไว้ รัฐบาล ธ.ก.ส. สหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกร ควรจะมีมาตรการหรือแผนดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านราคา ผลผลิตตกต่ำ และด้านราคาปัจจัยการผลิต ที่มีราคาสูงซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นด้วย

2.8 หน่วยงานของรัฐบาล ธ.ก.ส. สหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกร ควรจะพิจารณาความเหมาะสม ในการลดอัตราดอกเบี้ย กิจกรรมบางอย่างทางการเกษตรต้องใช้เงินทุนสูง และให้ ผลตอบแทนน้อยจึงควรลดดอกเบี้ยให้มากกว่านี้ หรือบางกิจกรรมการเกษตรควรให้กู้โดยไม่ คิดดอกเบี้ย เช่น การปรับที่ดินเพื่อปลูกไม้ผล ซึ่งการปรับที่ดินนั้นไม่ก่อให้เกิดรายได้ ดังนั้นควรพิจารณาเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเกษตร

2.9 ในการช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่เกษตรกร รัฐบาล ธ.ก.ส. สหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกร ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ ที่แจ้ง แนะนำ ขั้นตอน วิธีการ แนวทาง ปฏิบัติให้แก่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงาน เป็นไปตามแผนงาน ขั้นตอน อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

2.10 หน่วยงานของรัฐบาล ธ.ก.ส. สหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกร ควรพิจารณาให้ สินเชื่อเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ เป็นการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการของภาค เกษตร เช่น สินเชื่อเพื่อการแปรรูป เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร สินเชื่อเพื่อการเก็บรักษาได้แก่การ สร้างโรงเรือน สร้างไซโลเก็บผลผลิตทางการเกษตร สินเชื่อเพื่อการตลาดได้แก่ ซื้อรถบรรทุกสินค้า เกษตร ซึ่งเป็นการให้เงินกู้เพื่อให้เกษตรกรมีทางเลือกในการใช้เงินทุน เพื่อแก้ไขปัญหการ ประกอบอาชีพทางการเกษตรได้ทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เพื่อให้การดำเนินการตามโครงการฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิ ผลที่กำหนดไว้ ควรมีการวิจัย สำรวจ ความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตัวเกษตรกรเอง เจ้าหน้าที่รับผิดชอบในฐานะผู้ปฏิบัติ และนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญในสาขา ต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผน และ แนวทางปฏิบัติต่อไป

2. เมื่อสิ้นสุดโครงการฯ ควรมีการประเมินผลในลักษณะงานวิจัยเพื่อให้ทราบข้อมูลที่แท้จริง โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับรายได้ที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกร ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายหลักของโครงการฯ ว่าเพิ่มขึ้นหรือไม่อย่างไร

บรรณานุกรม
(Bibliography)

- คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์. 2532. รายงานการศึกษาปัญหาหนี้สินเกษตรกร.
กรุงเทพมหานคร: คณะ.
- จกกลณี ศรีประเสริฐ. 2544. วิเคราะห์ผลกระทบทางการเงินของสหกรณ์ภาคการ
เกษตร กรณีศึกษานโยบายพักชำระหนี้ของรัฐบาล. กรุงเทพมหานคร:
กรมส่งเสริมสหกรณ์.
- จรินทร์ เทศวานิช. 2538. เศรษฐศาสตร์เกษตรและสหกรณ์. เอกสารการสอนชุดวิชา
เกษตร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทองโรจน์ อ่อนจันทร์. 2529. หลักเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทศไนย ทรรทรานนท์. 2544. ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถชำระเงินกู้การเกษตร
กรณีศึกษา ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาหางดง จังหวัด
เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่.
- นำชัย ทนุผล. 2531. วิธีการเตรียมโครงการวิจัย. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร,
สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- มนตรี ไสคตินานุรักษ์. 2535. คณิตศาสตร์และเศรษฐมิติเพื่อธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มัทนา พนานิรามัย. 2535. เศรษฐมิติ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ 2529. หลักเศรษฐมิติ: การวิเคราะห์เชิงปริมาณขั้นสูงทางเศรษฐศาสตร์
เกษตร. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รังสรรค์ พิมพ์สารี 2532. การวิเคราะห์การจำแนกผู้กู้สินเชื่อการเกษตร: กรณีศึกษา
อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
เชียงใหม่

วิทยา บุญบำรุง. 2544. วิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้
แก่เกษตรกรลูกค้าย่อยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
สาขาสันป่าตอง. ปัญหาพิเศษ ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่.

วิเศษณ์ สุขใหญ่. 2542. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระคืนเงินกู้ของลูกค้าย่อยธนาคารเพื่อการ
เกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเวียงป่าเป้า อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัด
เชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่.

ศิริเดช สุชีวะ. 2541 การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก. บทความวิธีวิทยาการวิจัย. กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริพร ศิริบุญวัฒน์. 2541. การประเมินการใช้เทคโนโลยีในการผลิตกระเทียมและ
หอมแดง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2530. รายงานการวิจัยเรื่องผลกระทบของนโยบาย
สินเชื่อในระดับมหภาค. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย. 2544. คู่มือในการปฏิบัติโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร
หลังพักชำระหนี้. เชียงราย: สำนักงาน

สำนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดเชียงราย. 2545. รายงาน
ประจำเดือนพฤษภาคม 2545. เชียงราย.

สำนักงานบริหารโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังพื้ช้ำระหนึ่. 2544. คู่มือในการปฏิบัติ
โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังพื้ช้ำระหนึ่. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์
จังหวัดเชียงราย. เชียงราย: โรงพิมพ์เกษตรและสหกรณ์จังหวัดเชียงราย.

สำนักงานบริหารโครงการลดภาระหนี้และฟื้นฟูอาชีพสมาชิกสถาบันเกษตรกร. 2544. คู่มือ
ปฏิบัติงานโครงการลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาล
ผ่านระบบสถาบันเกษตรกร. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมสหกรณ์.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2536. สถิติการเกษตรชาวไทย ปีเพาะปลูก 2528/29.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน.

อารี วิบูลพงศ์. 2543. พฤติกรรมการซื้อและความพอใจของผู้บริโภคอาหารพื้นบ้าน.
เชียงใหม่: ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ และ
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อัศมาภรณ์ ณ สงขลา. 2539. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อแนวโน้มการออกจากงานของ
พนักงานในธนาคารพาณิชย์ในเขตกรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.

Pagaso, Taro. 1973. Statics and Introductory Analysis. New york: Harper and
Row.

Pindyck, R. S. and D. L. Rubinfeld. 1981. Econometric Models and Economic
Forecasts Second Edition. Tokyo: Tosho Printing.

ภาคผนวก

แบบสอบถามโครงการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกร
ตามโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย
ตามนโยบายของรัฐบาล

แบบสอบถามนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในจังหวัด
เชียงราย ที่สมัครเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตาม
นโยบายของรัฐบาล ซึ่งข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์ในงานวิจัยครั้งนี้เท่านั้นเพื่อ
ความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ในการศึกษาระดับปริญญาโทของ นายประทีป จตุรพงศธร
นักศึกษาปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัด
เชียงใหม่

ผู้วิจัยขอรับรองว่าจะปกปิดข้อมูลดังกล่าว และสงวนสิทธิ์ใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์
งานวิจัยดังกล่าวเท่านั้น

ผู้ตอบแบบสอบถามเลือก(พักหรือลด).....สังกัด ธ.ก.ส.
สาขา.....อำเภอ.....แบบสอบถามเลขที่.....
วัน เดือน ปี ที่สอบถาม.....ชื่อผู้สอบถาม.....
ชื่อ-สกุล ผู้ตอบแบบสอบถาม.....ที่อยู่บ้านเลขที่.....
หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัดเชียงราย

คำแนะนำ โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน (.....) หรือ ข้อความในช่องว่างที่
กำหนดตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

1. เพศ (.....) 1. ชาย (.....) 2. หญิง
2. อายุ ปี (นับอายุเต็ม)

3. ระดับการดี้าษา

- (.....)1. ไม่ได้รับการศึกษา
 (.....)2. ระดับประถมศึกษา (ชั้นป.)
 (.....) 3. ระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า
 (.....)4. ระดับปริญญาตรี สาขา.....
 (.....)5.ระดับสูงกว่าปริญญาตรี (โท/เอก).....
 (.....)6.อื่นๆ ระบุ.....

4. สถานภาพสมรส

- (.....) 1.โสด
 (.....)2. สมรสแล้ว (ถ้าเลือกข้อ 2 ให้ตอบในข้อ 4.1 ด้วย)

4.1 ลักษณะของสถานภาพของสมรส

- (.....)1. อยู่ร่วมกัน
 (.....)2. แยกกันอยู่
 (.....)3. หย่าร้าง
 (.....)4. ม่าย

5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด.....คน แยกเป็น

หญิง.....คน ชาย.....คน เด็ก.....คน(ต่ำ15)

5.1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่สามารถประกอบกิจกรรมทางการเกษตรได้และช่วยในการประกอบกิจกรรมทางการเกษตรในปัจจุบันจำนวน.....คน

6. เข้าสมัครเป็นลูกค้า ธ.ก.ส. ครั้งแรกในปี พ.ศ.....รวมเวลาทั้งสิ้นถึงปัจจุบัน.....ปี
 เริ่มกู้ ธ.ก.ส.ครั้ง แรกปี พ.ศ.....รวมจำนวนปีที่เป้นหนี้.....ปี**ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ของเกษตรกร**

1. จำนวนหนี้สุทธิตั้งแต่เหลือกับ ธ.ก.ส. ณ 31 มีนาคม 2544 จำนวน.....บาท
2. จำนวนหนี้สินนอกเหนือจาก ธ.ก.ส เช่น หนี้สินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ ญาติพี่น้อง ฝูงของใช้ต่าง ๆ มีจำนวนทั้งสิ้น.....บาท (ณ 31 มีนาคม 2544)
3. จำนวนที่ดินที่ใช้ในการทำเกษตร(ทุกกิจกรรม)ทั้งหมด.....ไร่

4. การถือครองที่ดินที่ทำการเกษตรทุกกิจกรรม
 - (.....)1. เป็นของตัวเองทั้งหมด จำนวน....ไร่
 - (.....)2. เช่าผู้อื่นทั้งหมด จำนวน....ไร่
 - (.....)3. เช่าผู้อื่นและเป็นของตนเองรวมกัน เช่าผู้อื่น.....ไร่, เป็นของตนเอง.....ไร่
5. จำนวนระยะเวลาที่ทำการเกษตรหรือประสบการณ์ทางการเกษตรตั้งแต่เริ่มแรกถึงปัจจุบัน
จำนวน.....ปี
6. รายได้จากการทำการเกษตร ตั้งแต่ 1 เมษายน 2543 ถึง 31 มีนาคม 2544 ทั้งหมดโดย
ไม่หักค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต รวมทั้งสิ้นจำนวน.....บาท แยกเป็น รายได้จาก
การปลูกพืช.....บาท เลี้ยงสัตว์.....บาท การเกษตร
อื่นๆ.....บาท
7. รายได้นอกจากการเกษตร จำนวนทั้งสิ้น.....บาท แยกเป็น รับจ้างทั่วไป.....
บาท บุตรส่งมาให้.....บาท ค่าขาย.....บาท ดอกเบี้ยเงิน
ฝาก.....บาท รายได้จากอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น จักรสาน.....
บาท อื่นๆระบุ.....บาท
8. ต้นทุนการผลิตการเกษตรทุกกิจกรรม ตั้งแต่ 1 เมษายน 2543 ถึง 31 มีนาคม 2544
รวมจำนวนทั้งสิ้น.....บาท แยกเป็น ต้นทุนในการผลิตพืช.....บาท
การผลิตสัตว์.....บาท อื่นๆ ระบุ.....จำนวน.....บาท
9. มูลค่าทรัพย์สินคงเหลือสุทธิ ณ 31 มีนาคม 2544 ตามราคาขาย มูลค่ารวมทั้งหมด
สุทธิ.....บาท แยกเป็น บำเพ็ญอาศัยและสิ่งปลูกสร้าง.....บาท
เครื่องมือเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ทางการเกษตร.....บาท รถยนต์ รถจักรยานยนต์
พาหนะอื่นๆ.....บาท เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน.....บาท
อื่นๆ ระบุ.....บาท
10. ความต้องการเงินกู้เพิ่มจากที่เป็นหนี้กับ ธ.ก.ส. ปัจจุบัน ในช่วง 3 ปี (2544 - 2547)
 - (.....)1 ต้องการเงินกู้เพิ่ม
 - (.....)2 ไม่ต้องการเพิ่ม
 ถ้าต้องการเพิ่มอีกเท่าใด.....บาท

11. ความต้องการฝึกอบรมอาชีพจากรัฐบาลทางด้านเกษตรกรรมหลังจากสมัครเข้าโครงการฯ แล้ว (ณ ก่อนเข้าร่วมโครงการฯ 31 มีนาคม 2544)

(....) 1. ต้องการรับการฝึกอาชีพ

(.....) 2. ไม่ต้องการได้รับการฝึกอาชีพ

ถ้าต้องการฝึกอาชีพ อาชีพ/กิจกรรมอะไรบ้าง (เรียงตามลำดับมากไปหาน้อย)

1).....

2).....

3).....

12. การที่ท่านเลือกพักชำระหนี้ หรือ ลดภาระหนี้มีอิทธิพลมาจากอะไรบ้าง

(....) 1. ได้รับการแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของ ธ.ก.ส. หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล

(....) 2. จากปัจจัยอื่น ๆ เช่น เพื่อนบ้าน บุคคลในครัวเรือน หรือความคิดของตนเอง

(.....) 3 ทั้ง 1. และ 2. ร่วมกัน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามนโยบายของรัฐ

1. ท่านพอใจต่อโครงการฯ นี้หรือไม่

(.....) 1. ไม่พอใจ

(.....) 2. พอใจ

2. ถ้าท่านไม่พอใจท่านคิดว่ามีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง.....

.....
.....
.....

3. ถ้าท่านพอใจเกี่ยวกับโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้เพราะอะไรบ้าง.....

.....
.....
.....

4. ท่านจะเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ / มาตรการเกี่ยวกับช่วยเหลือ จากรัฐบาลทางด้านสินเชื่อการเกษตรอย่างไรบ้าง.....

.....
.....

5. ท่านอยากให้รัฐบาลช่วยเหลือเกษตรกรด้านเงินทุน เป็น(...)ปัจจัยการผลิต หรือ(...)เป็นตัวเงิน
เป็นปัจจัยการผลิตเพราะ.....

เป็นเงินสดเพราะ.....

6. ถ้าท่านพอใจในโครงการฯ ท่านคิดว่าควรปรับปรุงรายละเอียดหรือ เงื่อนไขต่าง ๆ หรือไม่

(.....)1. ไม่ปรับปรุง

(.....)2. ควรปรับปรุง

6.1. ไม่ควรปรับปรุงเพราะอะไร.....

6.2. ควรปรับปรุงรายละเอียดหรือเงื่อนไขของโครงการนี้อย่างไรบ้าง.....

7. ท่านคิดว่าขณะการดำเนินงานตามโครงการ ฯ นี้ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร.....

8. เมื่อมีอุปสรรคหรือปัญหาเกิดขึ้นท่านคิดว่าควรแก้ไขอย่างไร.....

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : นายประทีป จตุรพงศธร
- วัน เดือน ปีเกิด : 27 ธันวาคม 2515
- สถานที่เกิด : จังหวัดลำพูน
- วุฒิการศึกษา : 2534 - มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน
 2535 - ประกาศนียบัตรการศึกษาทางสหกรณ์ สถาบันการศึกษาทางสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 2539 - อนุปริญญาศิลปศาสตร สาขาการบริหารธุรกิจ สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์
 2540 - ปริญญาตรี ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์บัณฑิต สาขาส่งเสริมสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
 2545 - ปริญญาตรีเศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตรธุรกิจ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- การทำงาน : 2535 - 2539 - เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ 1 สำนักงานสหกรณ์อำเภอเมืองแพร่ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดแพร่ กรมส่งเสริมสหกรณ์
 2539 - 2545 - เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ 2 ฝ่ายส่งเสริมงานสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเชียงราย กรมส่งเสริมสหกรณ์
 2545 - ปัจจุบัน - เจ้าพนักงานส่งเสริมสหกรณ์ 5 หน่วยส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเชียงราย กรมส่งเสริมสหกรณ์